

Lipplands-Bro

KOMMUNEN SOM GER PLATS

Handlingar till
Äldre- och omsorgsnämndens
sammanträde
den 28 januari 2019

Elisabeth Rågård
Avdelningschef
Socialkontoret

Datum 2019-01-23 Vår beteckning ÄON 19/0005 Er beteckning

Äldre- och omsorgsnämnden

Elisabeth.Ragard@upplands-bro.se

Budget 2019 Äldre- och omsorgsnämnden

Förslag till beslut

Äldre- och omsorgsnämnden fastställer budget för 2019 enligt socialkontorets förslag.

Sammanfattning

Kommunfullmäktige fastställde budgeten för 2019 vid sitt sammanträde den 19 december 2018. Kommunfullmäktige fastställde Äldre- och omsorgsnämndens huvudram till 206 153 tkr netto.

Socialkontoret har utifrån Kommunfullmäktiges beslut upprättat förslag till budget 2019 för Äldre- och omsorgsnämndens verksamheter.

Beslutsunderlag

- Socialkontorets tjänsteskrivelse daterad den 23 januari 2019
- Bilaga Budget 2019 Äldre- och omsorgsnämnden

Ärendet

Socialkontoret har i förslag till budget 2019 för Äldre- och omsorgsnämnden tillfört och omfördelat medel utifrån Kommunfullmäktiges beslut om budget 2019 enligt nedanstående:

Äldre- och omsorgsnämndens huvudram:

Tkr	Kostnad 2019	Intäkt 2019	Netto 2019	Budget netto 2018	Förändring
Kvalitet-och verksamhetsstöd	16 403	3 846	12 557	0	12 557
Myndighetsenheterna	119 166	12 800	106 366	0	106 366
Utföraravdelning	132 536	45 306	87 230	0	87 230
Summa	268 105	61 952	206 153	0	206 153

Äldre- och omsorgsnämnden har i budgetdirektiven för år 2019 tilldelats en utökad budgetram om 24 790 tkr.

Löne- och prisuppräknings för 2019 beräknas till 2% och uppgår till 3 481 tkr, volymuppräknings till 21 165 tkr. Särskilda satsningar uppgår till 83 tkr och 61 tkr avsätts till avskrivningar.

Verksamhetsåret 2019

Socialkontoret kommer att arbeta utifrån Äldre- och omsorgsnämndens angivna mål och uppdrag. De olika verksamheterna inom Äldre- och omsorgsnämnden kommer att utvecklas utifrån volymökningar samt brukarnas behov.

Äldre- och omsorgsnämndens arbete präglas av god ekonomisk hushållning och en effektiv drift av dess verksamheter samtidigt som verksamheterna strävar mot en förbättrad kvalitet i det som levereras till den enskilde.

Upplands-Bro kommun är en växande kommun och antalet äldre personer ökar. Detta innebär volymökningar inom samtliga verksamhetsområden för att möta ökande behov baseras Äldre- och omsorgsnämndens verksamheter på intern och extern samverkan.

För att kunna bemöta de ökande behoven behöver socialkontoret fortsätta arbetet med att attrahera, rekrytera och behålla personal både inom biståndsenheten och inom utförarverksamheterna.

Utveckling av stöd och insatser för äldre är ständigt pågående inom samtliga verksamheter inom Äldre- och omsorgsnämnden.

Digitaliseringstakten i samhället är fortsatt hög och Äldre- och omsorgsnämnden fortsätter arbetet med att implementera ny teknik. Den nya tekniken ska på olika sätt kunna användas av brukare, anhöriga, biståndshandläggare och utförare i verksamheterna.

Arbetet med våld i nära relationer fortsätter. Våld i nära relationer förekommer på olika sätt inom äldreområdet. För att öka kunskapen krävs samarbete över flera verksamhetsområden både inom kommunen och med externa aktörer.

Barnperspektiv

Socialkontoret konstaterar att det angivna beslutsförslaget inte står i strid med barnets bästa.

Helena Åman
Socialchef

Elisabeth Rågård
Avdelningschef

Bilagor

1. Budget 2019 Äldre- och omsorgsnämnden

Beslut sänds till

- Kommunstyrelsen
- Akt

Budget 2019

Äldre- och omsorgsnämnden

Innehållsförteckning

1	Ansvarsområde och organisation.....	3
2	Verksamhetsåret 2019.....	4
3	Prioriterade områden med mål och indikatorer	6
3.1	Tillgänglig plats.....	6
3.2	Mötesplats.....	6
3.3	Levande plats.....	7
4	Ekonomi	8
4.1	Driftbudget 2019.....	8
4.2	Investeringsbudget.....	9
4.3	Förändringar i taxor och avgifter.....	10
4.4	Fördelning av driftbudget i verksamheterna.....	10

1 Ansvarsområde och organisation

Äldre- och omsorgsnämnden ansvarar för omsorg av äldre, förebyggande verksamheten samt personer som är under 65 år med behov av de insatser som ges till personer över 65 år där beslut ges om hemtjänst, vård- och omsorgsboenden, samt för hälso- och sjukvårdsinsatser upp till sjuksköterskenivå.

Socialkontorets biståndsenhet som finns under de tre myndighetsenheterna, ansvarar för äldre- och funktionshinderomsorg där enheten handlägger ärenden enligt socialtjänstlagen, *SoL*. Utföraravdelningen bedriver verksamhet som hemtjänst, vård- och omsorgsboenden samt förebyggande verksamhet. Avdelningen för kvalitet - och verksamhetsstöd hanterar bland annat övergripande administration, samordning av nämndens budget, beredning av nämndärenden, projektledning, omvärldsbevakning samt genomförande av avtals- och kvalitetsuppföljningar.

2 Verksamhetsåret 2019

En kommun som växer

Den demografiska utvecklingen i Upplands-Bro visar en snabbt ökande befolkning med nästan 1 000 personer det senaste året. Befolkningsökningen innebär volymökningar inom Äldre- och omsorgsnämndens samtliga verksamhetsområden med fler brukare inom hemtjänsten, ökad efterfrågan av platser för äldre inom vård- och omsorgsboenden, förebyggande insatser samt ökat behov av dagverksamhet för personer med demenssjukdom. För att möta ökande behov baseras Äldre- och omsorgsnämndens verksamheter på intern och extern samverkan.

Attrahera, rekrytera och behålla personal

Sjuksköterskor, undersköterskor och biståndshandläggare tas upp som bristyrken i Arbetsförmedlingens statistik. Socialkontoret har under flera år haft svårigheter med att rekrytera och behålla personal, under senare år har dock personalläget för sjuksköterskor och undersköterskor varit stabilt. Det är fortsatt svårt att rekrytera finsktalande personal. Biståndsenheten har tvingats använda sig av inhyrda konsulter, vilket är kostnadsdrivande och påverkar stabilitet, kvalitet och långsiktighet. Socialkontoret har vidtagit åtgärder för att komma till rätta med situationen och för att öka attraktiviteten som arbetsgivare. Lönetrappa har införts för biståndshandläggare. Lönetrappan har gjort det lättare att rekrytera, det är dock alltså svårt att hitta erfaren personal. Socialkontoret arbetar aktivt med nära ledarskap och hållbart medarbetarskap inom Äldre- och omsorgsnämndens alla verksamheter. Detta arbete kommer att fortsätta under 2019.

Utveckling av stöd och insatser för äldre

För att stödja personer att leva ett självständigt liv långt upp i åldrarna krävs ett ständigt pågående utvecklingsarbete inom socialkontorets olika verksamheter. Ett viktigt fokus är brukarnas upplevelse av trygghet. Socialkontoret har en väl fungerande enhet som arbetar med förebyggande insatser och dagverksamhet för personer med demenssjukdom. Behov av hemtjänst ökar kontinuerligt liksom behovet av vård- och omsorgsboendeplatser. Trygg/förstärkt hemgång infördes under 2018 för att ge utökad stöd till personer efter sjukhusvistelse. Bland personer som har stöd och insatser märks en ökad samsjuklighet, vilket ställer ökade krav på personalens kompetens.

Digitalisering

Digitaliseringstakten i samhället är fortsatt hög och Äldre- och omsorgsnämnden fortsätter arbetet med att implementera ny teknik. Den digitala tekniken ska på olika sätt kunna användas av brukare, anhöriga, biståndshandläggare och utförare i verksamheterna. I den digitaliseringsstrategi som Socialnämnden antog i januari 2017 nämns bland annat införandet av digital ansökan av hemtjänst samt införa *Mina sidor* inom myndighetsenheterna där klienter ska kunna boka tid med handläggare digitalt. Arbetet fortsätter under 2019. De nya strängare reglerna gällande dataskyddsförordningen (GDPR) som infördes i maj 2018, innebär att socialkontoret säkerställer att all information om individer lagras på ett rättssäkert sätt.

Våld i nära relationer

Under 2018 anställdes en relationsvåldsstrateg på socialkontoret. Våld i nära relation förekommer även på olika sätt inom äldreområdet. Arbetet med att kartlägga hur arbetet görs idag pågår liksom framtagandet av en handlingsplan med syfte att skapa ett

helhetstänkande kring hur arbetet ska bedrivas. I uppdraget ingår hedersrelaterat våld. För att öka kunskapen krävs samarbete över flera verksamhetsområden både inom kommunen och med externa aktörer.

3 Prioriterade områden med mål och indikatorer

3.1 Tillgänglig plats

3.1.1 Invånarna ska uppleva största möjliga valfrihet

Nämndmål:

Utveckla valfriheten och aktiva val

Indikatorer	Beskrivning	Målvärde 2019
	Öka andelen boende som upplever att de fick välja sitt vård- och omsorgsboende i jämförelse med föregående år.	77%
	Öka andelen brukare som upplever att de fick välja sin hemtjänstutförare i jämförelse med föregående år	68%
	Öka valfriheten för nämndens målgrupp genom e-hälsa i jämförelse med föregående år. Avser en ökad valfrihet till individuella lösningar genom möjligheten att ansöka om insatser digitalt.	
	Öka antalet vård- och omsorgsboenden inom LOV i jämförelse med föregående år.	1
	Öka den brukaranpassade informationen om valfrihet inom Äldre- och omsorgsnämndens verksamhetsområde i jämförelse med föregående år.	
	Öka antalet icke biståndsbedömda aktiviteter för Äldre- och omsorgsnämndens målgrupper i jämförelse med föregående år.	

3.2 Mötesplats

3.2.1 Invånarna som använder kommunens tjänster ska mötas av hög kvalitet

Nämndmål:

Utveckla de förebyggande verksamheterna för ett hälsosamt åldrande för alla

Indikatorer	Beskrivning	Målvärde 2019
	Öka användandet av digital teknik för brukare inom äldreomsorgen i jämförelse med föregående år	
	Öka antalet medverkande i förebyggande enhetens aktiviteter i jämförelse med föregående år	5 500
	Öka antalet medverkande i volontärverksamhetens aktiviteter i jämförelse med föregående år	40
	Öka antalet medverkande i anhörigstödsverksamhetens	

Indikatorer	Beskrivning	Målvärde 2019
	aktiviteter i jämförelse med föregående år.	
	Minska antalet fallskador inom Äldre- och omsorgsnämndens verksamheter i jämförelse med föregående år	
	Öka deltagandet i dagverksamheten för personer med demenssjukdom i jämförelse med föregående år	2 800

3.3 Levande plats

3.3.1 En kommun i tillväxt

Nämndmål:

Utveckla attraktiva livsmiljöer för seniorer

Indikatorer	Beskrivning	Målvärde 2019
	Öka andelen och utbudet av anpassade bostäder för Äldre- och omsorgsnämndens målgrupper i jämförelse med föregående år	
	Utreda möjligheten till plats på vård- och omsorgsboende från den dag en individ fyller 85 år	

4 Ekonomi

4.1 Driftbudget 2019

Tkr	Kostnad 2019	Intäkt 2019	Netto 2019	Budget netto 2018	Förändring
Kvalitet-och verksamhetsstöd	16 403	3 846	12 557	0	12 557
Myndighetsenheterna	119 166	12 800	106 366	0	106 366
Utföraravdelning	132 536	45 306	87 230	0	87 230
Summa	268 105	61 952	206 153	0	206 153

Äldre- och omsorgsnämnden har i budgetdirektiven för år 2019 tilldelats en utökad budgetram om 24 790 tkr.

Löne- och prisuppräknningar för 2019 beräknas till 2% och uppgår till 3 481 tkr, volymuppräknningar till 21 165 tkr. Särskilda satsningar uppgår till 83 tkr och 61 tkr avsätts till avskrivningar.

Osäkerhetsfaktorer

Merparten av budgettillskottet avser volymökningar inom myndighetsenheten. Äldre- och omsorgsnämndens arbete präglas av god ekonomisk hushållning och en effektiv drift av verksamheterna, samtidigt som strävan mot en förbättrad kvalitet i det som levereras till den enskilde fortgår. Nämnden står dock inför några ekonomiska utmaningar under 2019. Att vara en växande kommun innebär också ökade behov insatser inom socialkontorets verksamheter. Befolkningsprognosen visar att antalet äldre över 65 år ökar i kommunen, likaså äldre över 85 år. Detta innebär en fortsatt förväntad volymökning av insatser inom hemtjänst och vård- och omsorgsboenden över tid.

När så är möjligt erbjuds hemmaplanslösningar istället för köp av externa insatser inom samtliga verksamhetsområden. Arbetet med att utveckla den förebyggande verksamheten med fortsätter.

Hälso- och sjukvård

Behovet av hälso- och sjukvårdsinsatser enligt hälso- och sjukvårdslagen kommer att öka under 2019 beroende på fler brukare inom vård- och omsorgsboenden har ett försämrat hälsotillstånd. Det kräver en ökad satsning på nära ledarskap och sjuksköterskor.

Utveckling av stöd och insatser för äldre

För att stödja personer att leva ett självständigt liv långt upp i åldrarna krävs ett ständigt pågående utvecklingsarbete inom socialkontorets verksamheter. Ett viktigt fokus är brukarnas upplevelse av trygghet. Socialkontoret har en väl fungerande enhet som arbetar med förebyggande insatser och dagverksamhet för personer med demenssjukdom. Behov av hemtjänst ökar kontinuerligt liksom behovet av vård- och omsorgsboendeplatser. Trygg/förstärkt hemgång infördes under 2018 för att ge utökad stöd till personer efter sjukhusvistelse. Bland personer som har stöd och insatser märks en ökad samsjuklighet, vilket ställer ökade krav på personalens kompetens.

Personal

Socialkontoret har haft, och har till viss del, ett besvärligt rekryteringsläge inom fler yrkeskategorier bland annat sjuksköterskor, undersköterskor och biståndshandläggare. Antalet konsulter har dock minskat avsevärt sedan 2017, även om konsultanställningar fortfarande förekommer. Det är svårt att rekrytera erfaren personal till framför allt biståndsenheten. Socialkontoret har under de senaste åren genomfört satsningar för att vara en mer attraktiv arbetsgivare. En sådan satsning är lönetrappa där biståndshandläggare får ett visst lönepåslag efter att ha arbetat ett visst antal år, utöver den årliga lönerrevisionen. Arbetet med nära ledarskap är en viktig satsning för att göra Upplands-Bro kommun till en attraktiv arbetsgivare.

Digitalisering

Samhället fortsätter att digitaliseras i allt större utsträckning. Utvecklingen inom digitaliseringsområdet skapar förbättringar för medborgare avseende tillgängligheten till olika samhällsfunktioner. I och med utveckling inom digitalisering utvecklas arbetsätt och arbetsmetoder inom verksamheterna. I digitaliseringsstrategin nämns bland annat införandet av digital ansökan av hemtjänst samt införa *Mina sidor* inom myndighetsenheterna där klienter ska kunna boka tid med handläggare digitalt. Digitaliseringsutvecklingen fortsätter under 2019.

4.2 Investeringarbudget

Ombudgerade projekt från 2018 *)

Tkr	År 2018	
Summa		

*) Uppskattad kvarvarandebudget på ej slutförda projekt 2018, redovisning sker i årsredovisning för år 2018

Investeringsprojekt

Tkr	År 2019	År 2020	År 2021	Avskrivningstid antal år	Avskrivning per år
Kungsgården Möbler, inventarier och sängar	198	200	200	10	11
Norrgården/Allégården Sängar, lift traverser	270	200	200	10	24
Hemtjänst Cyklar m tillbehör	100	50	50	5	20
Hemtjänst Inredning omklädningsrum Kungsängen	91	0	0	10	10
Dagverksamheten Möbler och inventarier	50	100	100	10	5
Förebyggande enhet -utemöbler	85	0	0	10	9
Renovering servicehuslägenheter Bro	1 056	1 500	1 500	10	106
Summa	1 850	2 050	2 050		185

Kommentarer investeringsbehov

Utifrån att verksamheterna växer, finns behov av investeringar inom socialkontoret. En stor del av investeringen är riktad till att renovera servicehuslägenheterna i Bro.

4.3 Förändringar i taxor och avgifter

Taxor och avgifter kommer att hanteras i särskilt ärende.

4.4 Fördelning av driftbudget i verksamheterna

4.4.1 Kvalitet- och verksamhetsstöd

Tkr	Kostnad 2019	Intäkt 2019	Netto 2019	Budget netto 2018
Kvalitets- och verksamhetsstöd	13 831	3 075	10 756	0
Digitalisering	2 572	771	1 801	0
Summa Kvalitets- och verksamhetsstöd	16 403	3 846	12 557	0

Total utökning av budgetram för Kvalitet- och verksamhetsstöd uppgår till 816 tkr.

Personalförstärkningar inom Kvalitet- och verksamhetsstöd uppgår till 316 tkr samt ytterligare satsningar på digitalisering med 500 tkr.

4.4.2 Myndighetsenheterna

Tkr	Kostnad 2019	Intäkt 2019	Netto 2019	Budget netto 2018
Övergripande myndighetsenheterna	34 910	4 800	30 110	0
Bistånd äldre	84 256	8 000	76 256	0
Summa Myndighetsenheterna	119 166	12 800	106 366	0

Totalt ökar ramen för myndighetsenheten med 17 782 tkr.

Utökning av antalet timmar hemtjänst, ökat antal platser för LOV vård- och omsorgsboende ger 15 649 tkr.

Ombyggnation av köket på Hagtorps vård- och omsorgsboende samt ökade kostnader första halvåret för befintlig utförare utgör 2 050 tkr.

Personalsatsningar inom myndighetsenheten, lönetrappan, 83 tkr.

4.4.3 Utföraravdelningen

Tkr	Kostnad 2019	Intäkt 2019	Netto 2019	Budget netto 2018
Utföraravdelningen övergripande	2 607	0	2 607	0
Särskilda Boenden exkl servicehus	79 040	9 762	69 278	0
Hemtjänsten LOV	27 567	27 567	0	0
Hemtjänst Servicehus	8 235	7 767	468	0
Hemtjänst Natt	7 154	0	7 154	0
Förebyggande arbete för äldre	7 933	210	7 723	0
Summa Utföraravdelningen	132 536	45 306	87 230	0

Totalt ökar ramen för utföraravdelningen med 2 649 tkr där främst dagverksamheten utökar antal platser under 2019, 2 166 tkr. Inom hälso- och sjukvårdsenheten införs nära ledarskap, 483 tkr.

Stina Forsberg

Datum

2018-12-19

Vår beteckning

SN 18/0202

Er beteckning

Socialkontoret

Socialnämnden

stina.forsberg@upplands-bro.se

Redovisning av Socialnämndens intern kontrollplan 2018

Förslag till beslut

Äldre- och omsorgsnämnden lägger informationen till handlingarna.

Sammanfattning

Socialnämndens ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete följer Socialstyrelsens föreskrift SOSFS 2011:9. Ledningssystemet för 2018 består av planering för verksamhetsstyrning och en internkontrollplan för systematisk kvalitets -och utvecklingsarbete.

I bilaga redovisas hur områden inom socialnämndens verksamheter kontrollerades under 2018 utifrån gällande intern kontrollplan. Varje område har ett kontrollmoment som en ansvarig chef eller tjänsteman utför. Momentet utförs under en fastställd frekvens under året samt rapporteras till ansvarig myndighet.

Under året har ett kommunövergripande projekt genomförts under ledning av kommunledningskontoret och ekonomistaben i syfte att införa en likartad intern kontroll i kommunens alla nämnder. Från och med 2019 genomförs nämndernas internkontroll i budget- och verksamhetssystemet Stratsys. Större fokus kommer att ligga på att identifiera och analysera risker samt att planera kontrollmoment och åtgärder.

Beslutsunderlag

- Socialkontorets tjänsteskrivelse den 19 december 2018
- Bilaga - Redovisning av Socialnämndens intern kontrollplan 2018 den 17 december 2018

Barnperspektiv

Nämndernas arbete med intern kontroll bidrar till att kommunens verksamheter följer gällande lagar, regler och förordningar samt arbetar rättssäkert, vilket gynnar de barn och ungdomar som kommer i kontakt med verksamheterna.

Helena Åman

Socialchef

Elisabeth Rågård

Avdelningschef kvalitet- och
verksamhetsstöd

Bilagor

1. Redovisning av Socialnämndens intern kontrollplan 2018 den 17 december 2018

Beslut sänds till

- Kommunledningskontoret, ekonomistaben
- Akt

Datum
2018-12-17

Redovisning av Socialnämndens intern kontrollplan 2018

Process- det område som avses	Kontrollmoment	Uppföljning
Målstyrningsverktyg Stratsys	Tertialuppföljning av budget, mål, indikatorer och aktiviteter	Tertialuppföljning sker på socialkontorets chefsmöten. 1: a tertialuppföljningen redovisas internt inom socialkontoret. 2: a tertialuppföljningen redovisas i delårsbokslut som ett ärende på Socialnämnden.
Resultatuppföljning med helårsprognos	Resultat och helårsprognos avseende ekonomi	Resultatuppföljning med helårsprognos sker månatligen till Socialnämnden.
Delårsbokslut 1 och 2 (delårsrapport)	Delårsbokslut med helårsprognos och tertialuppföljning av verksamhetsplan	Delårsboksluten rapporteras i Stratsys och sammanställs av avdelningen för kvalitet - och verksamhetsstöd per den sista april samt den sista augusti årligen. Redovisas som ärende i Socialnämnden i maj och september.

Process- det område som avses	Kontrollmoment	Uppföljning
Egenkontroll Fakturakontroll i ekonomisystem	<ul style="list-style-type: none"> • Faktura är beslutsattesterad av behörig attestant • Ekonomiskt bistånd sker till rätt betalningsmottagare • Kontroll av samtliga handkassar 	Ekonomistaben har på uppdrag ifrån Socialnämnden genomfört kontroller utav fakturor, ekonomiskt bistånd samt handkassar under året enligt intern kontrollplan 2018.
Riktlinjer	Socialnämndens riktlinjer revideras	Revidering utav riktlinjer sker årligen enligt turordning i kalendariet av avdelningen för kvalitet- och verksamhetsstöd. Reviderade riktlinjer redovisas som ärenden i Socialnämnden löpande under året.
Kvalitetsberättelse Dokumentation SOSFS 2011:9, 7 kap	<ul style="list-style-type: none"> • Riskbedömning • Egenkontroll • Klagomål och synpunkter • Avvikelse -och förbättringsförslag • Anmälningsskyldigheter • Brukarundersökning • Öppna jämförelser • Medarbetarundersökning • Kompetensutvecklingsplan • Samverkan • Tillsyner • Personalens delaktighet • Systematiskt arbetsmiljöarbete 	<p>Samtliga enhetschefer rapporterar sina kvalitetsberättelser i Stratsys i februari årligen.</p> <p>Sammanställning av inrapporterade kvalitetsberättelser sammanställs av avdelningen för kvalitet- och verksamhetsstöd och redovisas som ärende i Socialnämnden.</p>

Process- det område som avses	Kontrollmoment	Uppföljning
Patientsäkerhetsberättelse Dokumentation, SOSFS 2011:9, samt de uppgifter som utöver vad som framgår av 3 kap. 10§ patientsäkerhetslagen (PSL)	<ul style="list-style-type: none"> • Hur det organisatoriska ansvaret är fördelat enligt 3 kap- 10§ PSL • Patientsäkerhet och egenkontroll enligt 5 kap. 21 PSL • Samverkan för att förbygga vårdskador 4 kap. 6§ PSL • Hantering av risk för vårdskador 5 kap. PSL • Hur rapporter och händelser har hanterats kap 6. 4§ PSL • Inkomna klagomål och synpunkter 5 kap.§3 PSL • Hur många händelser som utretts 3 kap. 3§PSL • Uppföljning av ekonomi och nyckeltal • Hur systematiskt patientsäkerhetsarbetet har bedrivits och resultat av vad som uppnåtts 	Patient - och säkerhetsberättelsen lämnas till avdelningen för kvalitet- och verksamhetsstöd senast den 1 mars årligen. Medicinsk ansvarig sjuksköterska, MAS, skriver den gemensamma tjänsteskrivelsen avseende den kommunala hälso- och sjukvårdens patient -och säkerhetsberättelse som redovisas som ärende i nämnd.
Rättssäker handläggning <ul style="list-style-type: none"> • Barn och ungdomsenheten • Vuxnenheten • Biståndsenheten 	Rättssäker handläggning. (Avdelningen kvalitet- och verksamhetsstöd väljer ut vilka fokusområden som ska granskas utifrån identifierade riskområden på egenkontrollen.)	Avdelningen för kvalitet -och verksamhetsstöd har under 2018 slumpvis granskat 5 % av myndighetsenheternas pågående insatser. Frågorna utgår och kompletterar enheternas egenkontroller. Enheterna får ta del utav sitt resultat i en gemensam rapport. Respektive enhet tar fram åtgärdsförslag utifrån sitt resultat.

Process- det område som avses	Kontrollmoment	Uppföljning
Lex Sarah enligt SOSFS 2011:5, Klagomål och synpunktshantering	Egenkontroll: Kontroll av utredning och handläggningstider	<p>14 stycken Lex Sarah rapporter inkom till socialkontoret för utredning och ställningstagande 2018. Ingen Lex Maria har inkommit under året.</p> <p>I diariet finns det 19 stycken synpunkter och klagomål registrerade på myndighetsenheterna. 2 stycken avser vuxenenheten, 13 stycken är till barn och ungdom och 4 stycken berör biståndsenheten. 10 stycken synpunkter och klagomål är även registrerade i ett samlingsärende som heter myndighet- och beställaravdelningen.</p> <p>Kvalitet- och verksamhetsstöd har inte fått in några synpunkter och klagomål under året.</p> <p>Utföraravdelningen har i sin tur 28 stycken klagomål och synpunkter registrerade i diariet. Återkoppling har skett till lämnaren såvida denne inte valt att vara anonym.</p>

		Information till brukare och klienter om möjligheten att lämna sina synpunkter behöver fortfarande förbättras liksom att rutin och process ska efterföljas bättre.
Process- det område som avses	Kontrollmoment	Uppföljning
Logg kontroll	Kontroll att tjänsteman tittar på den dokumentation man har med att göra, i Procapita	Det har ej genomförts några stickprov inom VoO eller IFO under 2018.
Ej verkställda beslut; SoL samt LSS	Beslut äldre än tre månader och som ej är verkställda	Ej verkställda beslut har rapporterats redovisas i nämnden som ett ärende samt anmäls till IVO.
Uppföljning av avtalstrohet enligt kommunallagen	Att kommun köper tjänster enligt avtal. Att uppföljning av avtal sker kontinuerligt. Detta gäller exv. <ul style="list-style-type: none"> • Växelvårds platser • Korttidsplatser • HVB hem • SÄBO • DV • Öppenvård • Trygghetslarm m.fl. 	Inom myndighetsenheterna köps platser enligt ramavtal. Vid eventuella avvikelser p g a platsbrist eller att vårdbehovet av olika skäl inte kan tillgodoses hos den upphandlade vårdgivaren så dokumenteras detta. Enheterna dokumenterar dels vilka som har kontaktats, varför de inte kunnat ta emot uppdraget samt motiverar val av annan vårdgivare. För att säkerställa att myndighetsenheterna anlitar upphandlade utförare ligger samtliga upphandlingar och ramavtal tillgängliga på Kommers med länk från intranätet.

Process- det område som avses	Kontrollmoment	Uppföljning
Dokumentation enligt lagstiftning och föreskrift SOSFS 2014:5 Myndighet -och beställare avdelning	Egenkontroll; <ul style="list-style-type: none">• Dokumentation• Ansökan/anmälan/begäran• Ställningstagande• Utredning• Arbetsplan/vårdplan• Beslut/avslag• Beställning• Journalanteckningar	Myndighetsenheterna har under 2018 genomfört egenkontroller av minst 30 slumpvis utvalda ärenden. Egenkontrollen har sammanställts och analys sker i den egna verksamheten vilken presenteras i verksamhetsberättelsen.
Dokumentation enligt lagstiftning och föreskrift SOSFS 2014:5 Utföraravdelning	Egenkontroll; <ul style="list-style-type: none">• Dokumentation• Genomförandeplan• Riskbedömning - brukare• Journal	Utföraravdelningen har genomfört egenkontroll på samtliga enheter under 2018. Inom till exempel hemtjänsten görs egenkontroll av registrering i Life Care och Phoniro. På Kungsgården/HSE görs egenkontroller på dokumentation. Resultatet i egenkontrollerna ligger till grund för enheternas fortsatta verksamhetsutveckling.

Process- det område som avses	Kontrollmoment	Uppföljning
Egenkontroller	Systematiskt följa upp, analysera och utvärdera den egna verksamheten, bl.a. <ul style="list-style-type: none">• Livsmedel• Hygien• Arbetsmiljö• Förflyttning• Brandskydd	Efterlevnad av egenkontroll enligt livsmedelsriktlinjen följs upp på kvalitetsuppföljningarna. Egenkontroll av brandskydd görs enligt instruktion. Enligt hygienriktlinje ska egenkontroll av vårdhygien kontrolleras 2 ggr/år. Enheterna inom utföraravdelningen har utfört egenkontroller på livsmedel, hygien och brandskydd. Kontrollerna finns dokumenterade på respektive enhet.
Statistikuppföljning	Statistik och volymmått <ul style="list-style-type: none">• Ekonomiskt bistånd• Barn- och ungdomsenhet• Missbruk• Insatser SoL• Insatser LSS• Insatser HSL	Statistikuppföljningen redovisas som ärende i Socialnämnden kvartalsvis. Det sker även en årssammanfattning utav 2018 i början utav 2019.
Kvalitetsuppföljning avseende HSL, PSL samt SOSFS 2011:9 Ledningssystem	Granskning av hälso- och sjukvården utifrån mall "Kvalitetsuppföljning hälso- och sjukvård" sammanställer och analyserar avvikelser inom kommunal hälso- och sjukvård genomför journalgranskning.	Kvalitetsgranskningar av läkemedelshantering genomförts för samtliga vård- och omsorgsboenden för äldre samt LSS. Avvikelsesammanställning, kvalitetssamanställning osv för år 2018 kan inte sammanställas förrän efter årsskiftet för

		att allt under år 2018 ska kunna komma med.
Process- det område som avses	Kontrollmoment	Uppföljning
Kvalitetsuppföljning enligt SOSFS 2011:9 Ledningssystem	<p>Uppföljning av:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Personalens medverkan i kvalitetsarbetet • Vision, mål och uppdrag • Verksamhetsbeskrivning • Värdegrund • Brukare, dokumentation • Systematiskt förbättringsarbete • Personal, kompetens och bemanning • Systematiskt arbetsmiljöarbete • Samverkan • Egenkontroller <p>Uppföljning, utvärdering, utveckling</p>	<p>En tjänst som kvalitetsutvecklare har varit vakant under delar utav 2017 och 2018. Detta har påverkat antalet genomförda kvalitetsuppföljningar inom nämndens verksamheter.</p> <p>I början utav 2018 genomfördes det kvalitetsuppföljningar utav socialkontorets myndighetsenheter, det vill säga vuxenenheten, barn- och ungdomsenheten och biståndsenheten.</p> <p>Under mars genomfördes en avtalsuppföljning av Hagtorps vård- och omsorgsboende. Resultatet i avtalsuppföljningen följdes upp på en kortare uppföljning i juni. Under hösten 2018 genomfördes även avtalsuppföljningar inom hemtjänst, avlösar- och ledsagarservice enligt LOV.</p>

Camilla Sommar

Datum

2018-12-20

Vår beteckning

ÄON

Er beteckning

Socialkontoret

Äldre- och omsorgsnämnden

Camilla.Sommar@upplands-bro.se

Intern kontrollplan för 2019

Förslag till beslut

Äldre- och omsorgsnämnden fastställer nämndens interna kontrollplan för år 2019.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen ansvarar för den övergripande interna styrningen och kontrollen för hela kommunen.

Nämnderna är ansvariga för intern styrning och kontroll i sina egna verksamheter genom fastställande av anvisningar för arbetet samt att årligen:

- Fastställa kontroll- och åtgärdsplan med bas i verksamhetens riskanalyser
- Följa upp arbetet med intern styrning och kontroll
- Rapportera till kommunstyrelsen nämndens arbete med intern styrning och kontroll

I denna tjänsteskrivelse redovisas Äldre- och omsorgsnämndens interna kontrollplan (bilaga) för år 2019. Interkontrollplanen grundar sig på genomförda övergripande riskanalyser och fokuserar detta år på kvalitetskritiska moment i verksamheterna.

Beslutsunderlag

- Socialkontorets tjänsteskrivelse daterad den 20 december 2018
- Bilaga: Intern kontrollplan 2019 (Äldre- och omsorgsnämnden)

Ärendet

Under 2014 antogs ett uppdaterat reglemente för kommunens arbete med intern styrning och kontroll. Reglementet syftar till att Upplands-Bro kommun ska ha en god intern styrning och kontroll i sin verksamhet. Till reglementet finns tillämpningar samt nämndernas/bolagens anvisningar och mallar för arbetet med intern styrning och kontroll i den egna verksamheten.

Intern styrning och kontroll handlar om att på en rimlig nivå säkerställa:

- att verksamheten lever upp till målen och är kostnadseffektiv, det vill säga god ekonomisk hushållning,
- att informationen om verksamheten och om den finansiella

- rapporteringen är ändamålsenlig, tillförlitlig och tillräcklig,
- att de regler och riktlinjer som finns följs,
 - att möjliga risker inringas, bedöms och förebyggs.

Kommunstyrelsen ansvarar för den övergripande interna styrningen och kontrollen för hela kommunen.

Nämnderna ansvarar för intern styrning och kontroll i sina egna verksamheter genom att:

- Fastställa anvisningar för arbetet med intern styrning och kontroll i de egna verksamheterna och årligen uppdatera dessa.
- Årligen fastställa kontroll- och åtgärdsplan med bas i verksamhetens riskanalyser
- Årligen följa upp arbetet med intern styrning och kontroll
- Årligen rapportera till kommunstyrelsen nämndens arbete med intern styrning och kontroll

Årligen ska en intern kontrollplan upprättas för Äldre- och omsorgsnämndens verksamheter. Övergripande riskanalyser genomförs för att identifiera prioriterade områden. Utöver den interna kontrollplanen så genomför samtliga verksamheter lokala egenkontroller för att säkerställa att verksamheten följer gällande lagar/förordningar och drivs med god kvalitet. Verksamhetsspecifika riskanalyser genomförs också både utifrån brukar- verksamhets- och arbetsmiljöfokus. Verksamheternas riskanalyser och egenkontroller kan ligga till grund för den övergripande riskanalysen som genomförs vid skapandet av den interna kontrollplanen för Äldre- och omsorgsnämnden. Detta år fokuseras den interna kontrollplanen på kontroll av kvalitetskritiska moment.

Barnperspektiv

Barnperspektivet har beaktats vid arbetet med riskanalyserna. Socialkontoret bedömer att beslutet inte står i strid med barnets bästa.

Eva Folke
Socialchef

Elisabeth Rågård
Avdelningschef

Bilagor

1. Intern kontrollplan 2019 (Äldre- och omsorgsnämnden)

Beslut sänds till

- Akt
- Avdelningschefer inom Äldre- och omsorgsnämnden
- Enhetschefer inom Äldre- och omsorgsnämnden

Intern kontrollplan 2019

Äldre- och omsorgsnämnden

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	3
2	Kommunens arbete med intern styrning och kontroll	4
3	Organisation för intern styrning och kontroll	6
4	Årets prioriterade risker.....	8
5	Årets planerade kontrollmoment	11
5.1	Effektivitet och produktivitet i verksamheten	11
5.2	Efterlevnad av tillämpliga lagar och regler.....	11
6	Årets planerade åtgärder	13
6.1	Effektivitet och produktivitet i verksamheten	13
6.2	Efterlevnad av tillämpliga lagar och regler.....	13

1 Inledning

Årligen ska en intern kontrollplan upprättas för Äldre- och omsorgsnämndens verksamheter. Övergripande riskanalyser genomförs för att identifiera prioriterade områden. Utöver den interna kontrollplanen så genomför samtliga verksamheter lokala egenkontroller för att säkerställa att verksamheten följer gällande lagar/förordningar och drivs med god kvalitet. Därtill genomförs verksamhets-specifika riskanalyser både utifrån brukar- verksamhets- och arbetsmiljöfokus. Verksamheternas riskanalyser och egenkontroller kan ligga till grund för den övergripande riskanalysen som genomförs vid skapandet av den interna kontrollplanen för Äldre- och omsorgsnämnden.

Intern kontroll ur ett ekonomiskt perspektiv sker regelbundet och presenteras dels i verksamhetsplan/berättelse och i plan för verksamhetsstyrning vilken återfinns i ledningssystemet för systematiskt kvalitetsarbete. Detta år fokuseras den interna kontrollplanen på kontroll av kvalitetskritiska moment.

2 Kommunens arbete med intern styrning och kontroll

Under 2014 antogs ett uppdaterat reglemente för kommunens arbete med intern styrning och kontroll.

Syfte

Reglementet syftar till att Upplands-Bro kommun ska ha en god intern styrning och kontroll i sin verksamhet. Till reglementet finns tillämpningar samt nämndernas/bolagens anvisningar och mallar för arbetet med intern styrning och kontroll i den egna verksamheten.

Reglementet gäller för den kommunala verksamheten i sin helhet samt för de kommunägda bolagen, vilka ägs av kommunen till minst 50 %.

Definition

”Intern styrning och kontroll är generellt definierad som en process, utförd av en organisations styrelse, ledning och annan personal, utformad för att ge rimlig försäkran om att målen uppfylls inom följande kategorier:

- Effektivitet och produktivitet i verksamheten.
- Tillförlitlig (finansiell) rapportering.
- Efterlevnad av tillämpliga lagar och regler.”

Ur COSO: s ramverk för ”Internal Control” 1992

Intern styrning och kontroll (ISK) definieras som ett gemensamt angreppssätt för en organisations interna styrning (t ex mål, processer, riktlinjer och rutiner) och dess uppföljning (rapportering, analyser, kontroller och undersökningar), samt hur styrningen och uppföljningen hänger ihop och stödjer varandra.

Intern styrning och kontroll handlar om att på en rimlig nivå säkerställa:

- Att verksamheten lever upp till målen och är kostnadseffektiv, det vill säga god ekonomisk hushållning,
- Att informationen om verksamheten och om den finansiella rapporteringen är ändamålsenlig, tillförlitlig och tillräcklig,
- Att de regler och riktlinjer som finns följs,
- Att möjliga risker inringas, bedöms och förebyggs.

För att allt detta ska kunna säkerställas blir det uppenbart att den interna kontrollen behöver vara en integrerad del av det vardagliga arbetet, att den inte är en isolerad aktivitet. Den vävs in i och berör många delar och processer i verksamheten: – organisationen med tydliga och dokumenterade åtaganden, ansvar och befogenheter; – personalens förutsättningar, kunskaper och attityder; – verksamhetens styr- och rapporteringssystem.

Det innebär

- Genomtänkt och fungerande styr- och kontrollprocess krävs för att nå målen
- Risker att inte nå målen är fokus för processen
- Processen syftar till att ge en rimlig försäkran om att målen nås
- Processen ska vara ett stöd för och inkludera ledningen, inte reduceras till formalia

- Processen bör utformas från en gemensam grund, för att skapa transparens och tillgodose krav från externa intressenter
- Att man tar till åtgärder det vill säga styr signaler och kontroller, för att reducera riskerna
- Att verksamhetsledningen ansvarar och stödjer

COSO-ramverket

COSO-ramverket är ett amerikanskt ramverk som vedertaget används för arbetet med intern styrning och kontroll både i privat och offentlig verksamhet, men främst inom offentlig verksamhet. Ramverket innehåller verktyg för ett systematiskt arbete med intern styrning och kontroll och är grunden för arbetet i Upplands-Bro kommun.

COSO-ramverket består av fem komponenter.

Kontrollmiljö. Det är viktigt att sätta in den interna kontrollen i sitt sammanhang, i den omgivning som den interna kontrollen verkar i och påverkas av. Kontrollmiljön utgörs bland annat av lagar och andra regelverk, organisation, ansvar och befogenheter. Informella faktorer som värdegrund, intern kultur och ledarskap är minst lika viktiga. Tillåter klimatet en öppen dialog om brister eller problem? Hur agerar ledningen i olika situationer?

Riskanalys. Det konkreta arbetet med intern kontroll behöver bygga på en riskbedömning. Vilka risker eller hot kan finnas? Hur troligt är det att dessa förekommer och hur allvarliga bedömer vi deras konsekvenser på förtroende, verksamhet och ekonomi?

Kontrollaktiviteter. Intern kontroll består i praktisk gärning av många olika rutiner och kontrollaktiviteter. Det är både sådana som är inbyggda i det löpande arbetet och särskilda uppföljande kontrollinsatser vid bestämda tidpunkter. Kontrollaktiviteterna syftar till att förebygga, upptäcka och korrigera fel och brister.

Information och kommunikation. Ett starkt system för intern kontroll behöver tydlig och löpande information och kommunikation mellan medarbetare och ledning. Informationen fungerar som smörjmedel och skapar också motivation – alla behöver veta vad som gäller. Medarbetare behöver information om uppdrag, ansvar, förutsättningar, rutiner m m. Ledningen behöver information för att kunna styra. Förtroendevalda behöver information för att kunna besluta, följa upp, omprioritera.

Tillsyn. Det är viktigt att hålla efter hur den interna kontrollen fungerar så att inte rutiner glöms bort, förringas eller blir förslappade. En kontinuerlig uppföljning och utvärdering säkrar att systemet hålls igång och förbättras.

Upplands-Bro kommun tillämpar alla komponenterna och fokus ligger på riskhantering – riskanalys, kontrollplan och tillsyn.

3 Organisation för intern styrning och kontroll

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen ansvarar för den övergripande interna styrningen och kontrollen för hela kommunen. Dessutom ansvarar Kommunstyrelsen för att säkerställa tillfredsställande intern styrning och kontroll i de verksamheter de är direkt ansvariga för samt att följa upp och bedöma nämndernas och bolagsstyrelsernas hantering av den interna styrningen och kontrollen för sina verksamheter. Kommunstyrelsen ansvarar för att upprätta en övergripande organisation för att säkerställa arbetet i tjänstemannaorganisationen.

Nämnderna

Kommunallagen 6 kap 7 §:

”Nämnderna skall var och en inom sitt område se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. De ska också se till att den interna kontrollen är tillräcklig samt att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt.”

För Upplands-Bro kommun innebär detta att nämnderna ansvarar för intern styrning och kontroll i sina egna verksamheter genom att:

- Fastställa anvisningar för arbetet med intern styrning och kontroll i de egna verksamheterna och årligen uppdatera dessa.
- Årligen fastställa kontroll- och åtgärdsplan med bas i verksamhetens riskanalyser
- Årligen följa upp arbetet med intern styrning och kontroll
- Årligen rapportera till kommunstyrelsen nämndens arbete med intern styrning och kontroll

Bolagsstyrelsen

Bolagsstyrelserna för de kommunägda bolagen har motsvarande ansvar som nämnderna har för sin verksamhet, det innebär att

- Bolagsstyrelsen ansvarar för att bolaget, inom ramen för detta reglemente och tillhörande ramverk, säkerställer den interna styrningen och kontrollen inom bolaget
- Bolagsstyrelsen fastställer anvisningar, mallar och/eller rutiner för arbetet med intern styrning och kontroll i den egna verksamheten
- Bolagsstyrelsen rapporterar årligen till Kommunstyrelsen hur bolagets interna styrning och kontroll fungerar, vilka kontroller och åtgärder som genomförts samt resultatet av dessa

Kommundirektör

Kommundirektören ansvarar för att ta fram det underlag som årligen stödjer det övergripande arbetet med intern styrning och kontroll.

Kontorschef samt verkställande direktör

Kontorschef respektive VD har det yttersta verksamhets- och resultatansvaret inför nämnden respektive bolagsstyrelsen samt uppgiften att tydliggöra mål och ansvar i

organisationen. I detta ansvar ligger att kontorschef respektive VD ska leda arbetet med att åstadkomma och upprätthålla en god intern styrning och kontroll. Det innebär att:

- Med utgångspunkt i de fastställda tillämpningarna organisera verksamheten för att på effektivaste sätt nå målen
- Ha det yttersta ansvaret för att verksamhetens processer och rutiner finns dokumenterade och följs upp

Kontorschef respektive VD är skyldig att löpande rapportera till nämnden om hur den interna kontrollen fungerar. Eventuella avvikelser ska snarast rapporteras till nämnd eller styrelse. Det är kontorschefens eller VD:s ansvar att omgående ta initiativ till åtgärder.

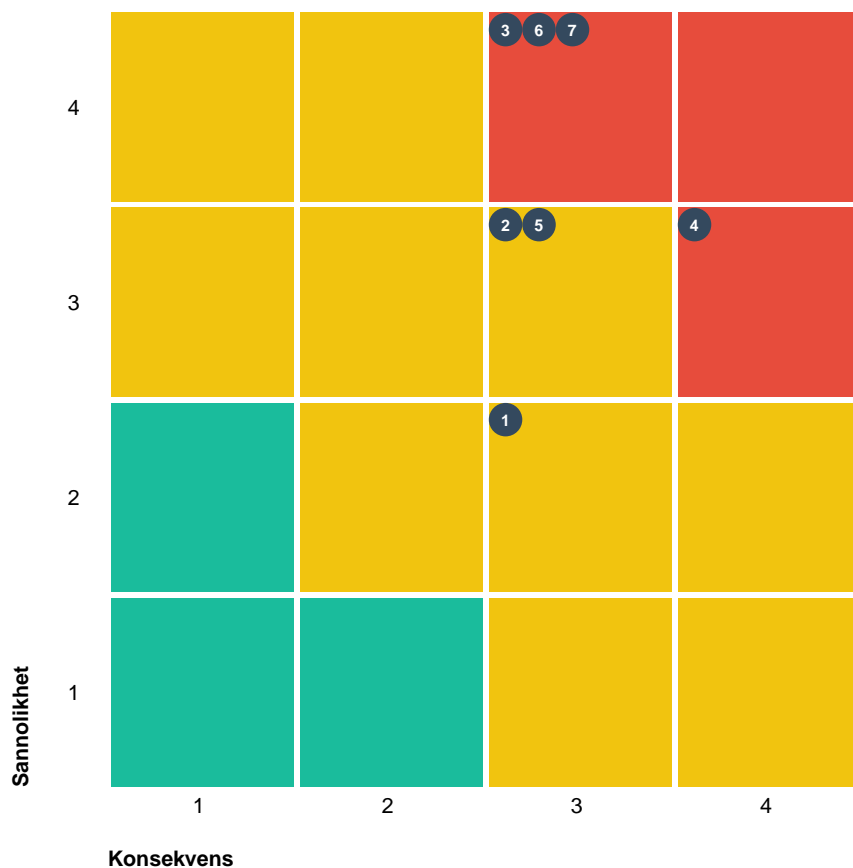
Verksamhetsansvarig

De ansvariga cheferna på olika nivåer i organisationen är skyldiga att följa beslutade regler och anvisningar om intern styrning och kontroll samt att informera medarbetare om innebörden av dessa.

Vidare ska de verka för att medarbetarna arbetar mot uppställda mål och att arbetsmetoder som används bidrar till en god intern styrning och kontroll.

Brister i den interna styrningen och kontrollen ska omedelbart rapporteras till närmast överordnad eller den funktion som är utsedd för ändamålet.

4 Årets prioriterade risker

4 Kritisk 3 Medium Totalt: 7

Kritisk
Medium
Låg

Sannolikhet	Konsekvens
4 Sannolik (det är mycket troligt att fel ska uppstå)	Allvarlig (konsekvenserna för verksamheten skulle vara allvarliga)
3 Möjlig (det finns risk för att fel ska uppstå)	Kännbar (konsekvenserna för verksamheten kan vara påtagliga)
2 Mindre sannolik (risken är mycket liten att fel ska uppstå)	Lindrig (konsekvenserna för verksamheten behöver övervägas)
1 Osannolik (risken är praktiskt taget obefintlig att fel ska uppstå)	Försumbar (konsekvensen för verksamheten är försumbar och kan negligeras)

Kategori	Process	Risker
Effektivitet och produktivitet i verksamheten	Loggkontroll i verksamhetssystemen	<p>1 ■ Att obehöriga har tillträde till journal/verksamhetsystem</p> <p>Sannolikhet 2. Mindre sannolik Konsekvens 3. Kännbar</p>

Kategori	Process	Risker
		<p>2 Att loggkontroll inte genomförs enligt planering</p> <p>Sannolikhet 3. Möjlig Konsekvens 3. Kännbar</p>
	Planering av insatser/besök inom hemtjänsten	<p>3 Manuell planering sker istället för med stöd av verksamhetssystemet LC Planering.</p> <p>Beskrivning av risk * Planeringen av besöken blir ekonomiskt ofördelaktig * Insatser missas och brukaren blir lidande * Kundtiden blir för låg</p> <p>Sannolikhet 4. Sannolik Konsekvens 3. Kännbar</p>
Efterlevnad av tillämpliga lagar och regler	Verkställighet av beslut enligt SoL.	<p>4 Att äldre- och omsorgsnämnden har ej verkställda beslut</p> <p>Beskrivning av risk Ej verkställda beslut rapporteras till IVO, vite riskeras.</p> <p>Sannolikhet 3. Möjlig Konsekvens 4. Allvarlig</p>
	Uppföljningar av nämndens verksamhet	<p>5 Olika krav på kvalitet och lagefterlevnad på intern respektive extern verksamhet</p> <p>Beskrivning av risk Att lägre krav ställs på den interna verksamheten</p> <p>Sannolikhet 3. Möjlig Konsekvens 3. Kännbar</p>
	Egenkontroll	<p>6 Egenkontroller genomförs inte enligt föreskrift SOSFS 2011:9</p> <p>Sannolikhet 4. Sannolik Konsekvens 3. Kännbar</p>
	Uppföljning av privata utförare och köpta platser	<p>7 Avtalsuppföljningar sker ej i samtliga verksamheter där äldre- och omsorgsnämnden har avtal</p> <p>Beskrivning av risk Att avtal inte följs av externa utförare och kvalitetsbrister inte</p>

Kategori	Process	Risker
		<p>uppmärksammas. I verksamheter där kommunen använder sig av direktupphandling och RAM-avtal genomförs inte alltid avtalsuppföljning.</p> <p>Sannolikhet 4. Sannolik Konsekvens 3. Kännbar</p>

5 Årets planerade kontrollmoment

5.1 Effektivitet och produktivitet i verksamheten

Process:

5.1.1 Loggkontroll i verksamhetssystemen

Risker	Kontrollmoment	Vad kontrolleras?	Hur sker kontrollen?	När utförs kontrollen?	Ansvarig
<p> Att obehöriga har tillträde till journal/verksamhetssystem</p>	<p> Kontroll att loggkontroller är genomförda på samtliga verksamheter</p>	<p>Att loggkontroller är genomförda</p>	<p>Via stickprovskontroller</p>	<p>Minst en gång årligen</p>	<p>Elisabeth Rågård</p>
<p> Att loggkontroll inte genomförs enligt planering</p>	<p> Loggkontroll i verksamhetssystem (Procapita och Lifecare)</p>	<p>Att inga obehöriga haft tillträde till akter/journaler som hen inte ska ha tillträde till</p>	<p>Stickprov</p>	<p>Minst 2 ggr årligen</p>	<p>Isabel von Wachenfeldt, Anna Hollstrand, Camilla Sommar</p>

Process:

5.1.2 Planering av insatser/besök inom hemtjänsten

Risker	Kontrollmoment	Vad kontrolleras?	Hur sker kontrollen?	När utförs kontrollen?	Ansvarig
<p> Manuell planering sker istället för med stöd av verksamhetssystemet LC Planering.</p>	<p> Uppföljning med enhetschef att planering sker digitalt med hjälp av planeringssystem LC Planering</p>	<p>Att planering sker med stöd av LC planering</p>	<p>Uppföljningsmöte med enhetschef och systemförvaltare</p>	<p>Q1 2019</p>	<p>Camilla Sommar</p>

5.2 Efterlevnad av tillämpliga lagar och regler

Process:

5.2.1 Verkställighet av beslut enligt SoL.

Risker	Kontrollmoment	Vad kontrolleras?	Hur sker kontrollen?	När utförs kontrollen?	Ansvarig
<p> Att äldre- och omsorgsnämnden har ej verkställda beslut</p>	<p> Sammanställning av beslut äldre än tre månader och som ej är verkställda.</p>	<p>Ej verkställda beslut enligt SoL.</p>	<p>Ej verkställda beslut sammanställs efter rapportering av verksamheten.</p>	<p>Fyra gånger årligen.</p>	<p>Elisabeth Rågård</p>

Process:

5.2.2 Egenkontroll

Risker	Kontrollmoment	Vad kontrolleras?	Hur sker kontrollen?	När utförs kontrollen?	Ansvarig
 Egenkontroller genomförs inte enligt föreskrift SOSFS 2011:9	 Kontroll att samtliga verksamheter genomför egenkontroller	Att egenkontroller genomförs enligt SOSFS 2011:9	Frågeställning skickas ut till samtliga verksamheter	Under första halvåret 2019	Camilla Sommar

6 Årets planerade åtgärder

6.1 Effektivitet och produktivitet i verksamheten

Process:

6.1.1 Loggkontroll i verksamhetssystemen

Risker	Åtgärder	Slutdatum	Ansvarig
 Att obehöriga har tillträde till journal/verksamhetssystem	<ul style="list-style-type: none"> Information till chefer på samtliga verksamheter att loggkontroll ska genomföras regelbundet 	2019-12-31	Elisabeth Rågård
 Att loggkontroll inte genomförs enligt planering	<ul style="list-style-type: none"> Samtliga verksamheter planerar in regelbunden loggkontroll 	2019-12-31	Isabel von Wachenfeldt, Anna Hollstrand
	<ul style="list-style-type: none"> Loggkontroll chefer <p>Beskrivning av åtgärd Systemförvaltare genomför stickprovskontroller på chefer</p>	2019-12-31	Elisabeth Rågård
	<ul style="list-style-type: none"> Skapa rutin för loggkontroll <p>Beskrivning av åtgärd Avdelningen för kvalitet- och verksamhetsstöd tar fram en rutin för hur loggkontroll ska genomföras</p>	2019-06-30	Elisabeth Rågård

Process:

6.1.2 Planering av insatser/besök inom hemtjänsten

Risker	Åtgärder	Slutdatum	Ansvarig
 Manuell planering sker istället för med stöd av verksamhetssystemet LC Planering.	<ul style="list-style-type: none"> Vidareutbildning i LC planering genomförs i november 2018 	2019-12-31	Camilla Sommar
	<ul style="list-style-type: none"> Uppstart av arbete med LC planering <p>Beskrivning av åtgärd Enhetschef ansvarar att uppstart sker</p>	2019-12-31	Camilla Sommar

6.2 Efterlevnad av tillämpliga lagar och regler

Process:

6.2.1 Verkställighet av beslut enligt SoL.

Risker	Åtgärder	Slutdatum	Ansvarig
 Att äldre- och omsorgsnämnden har ej verkställda beslut	<ul style="list-style-type: none"> Ärendedragning <p>Beskrivning av åtgärd Genomgång sker regelbundet av samtliga ärenden för att säkerställa så man inte missat att verkställa beslut som är möjliga att verkställa. Ej</p>	2019-12-31	Isabel von Wachenfeldt

Risker	Åtgärder	Slutdatum	Ansvarig
	verkställda beslut lyfts även regelbundet på ledningsgrupp.		

Process:

6.2.2 Uppföljningar av nämndens verksamhet

Risker	Åtgärder	Slutdatum	Ansvarig
 Olika krav på kvalitet och lagefterlevnad på intern respektive extern verksamhet	 Se över uppföljningsförfarandet Beskrivning av åtgärd Skapa uppföljningsmallar som är likvärdig för intern och extern verksamhet	2019-12-31	Stina Forsberg, Camilla Sommar
	 Översyn av uppföljningsmallar Beskrivning av åtgärd Arbeta fram nya uppföljningsmallar	2019-12-31	Camilla Sommar
	 Överenskommelser mellan skapas med kommunens verksamheter att uppföljning kommer ske på lika villkor som kommunens privata utförare	2019-12-31	Camilla Sommar

Process:

6.2.3 Eigenkontroll

Risker	Åtgärder	Slutdatum	Ansvarig
 Eigenkontroller genomförs inte enligt föreskrift SOSFS 2011:9	 Översyn av egenkontroller och stöd till chefer att skapa årshjul för egenkontroller	2019-12-31	Stina Forsberg, Camilla Sommar
	 Identifiera behov av vilka egenkontroller som behövs i verksamheten och genomföra dessa Beskrivning av åtgärd Samtliga verksamheter genomför egenkontroller utifrån verksamhetsområde	2019-12-31	Isabel von Wachenfeldt, Anna Hollstrand

Process:

6.2.4 Uppföljning av privata utförare och köpta platser

Risker	Åtgärder	Slutdatum	Ansvarig
 Avtalsuppföljningar sker ej i samtliga verksamheter där äldre- och omsorgsnämnden har avtal	 Kartläggning av RAM-avtal och direktupphandlingar Beskrivning av åtgärd Kartläggning genomförs av vilka avtal och placeringar kommunen har	2019-06-20	Stina Forsberg, Camilla Sommar
	 Planering och genomförande av avtalsuppföljning utifrån de avtal som kartlagts	2019-12-31	Stina Forsberg, Camilla Sommar

Elisabeth Rågård
Avdelningschef
Socialkontoret

Datum
2018-11-15

Vår beteckning
SN 18/0160

Er beteckning

Socialnämnden

Elisabeth.Ragard@upplands-bro.se

Taxor och avgifter

Förslag till beslut

Äldre- och omsorgsnämnden beslutar att godkänna förslag för justering av avgifter och taxor för år 2019 inom socialkontorets verksamheter.

Sammanfattning

Vid en jämförelse med närliggande kommuner visar det sig att Upplands-Bro kommun har relativt låga avgifter och taxor inom socialkontorets verksamheter. Avgifter och taxor har inte justerats på lång tid och behöver därmed ses över.

Priset för matlådan som levereras till brukare inom hemtjänsten höjs från 39 kronor till 42 kronor per matlåda. Socialkontorets kostnad per matlåda är idag 44 kronor.

Kommunens familjerådgivning kostar idag 125 kr per samtal. I förslaget föreslås att det första samtalet är kostnadsfritt för att därefter kostnad 250 kronor per tillfälle.

Vidare föreslås att det görs en årlig indexjustering av avgifter och taxor från och med år 2019. De justerade avgifterna och taxorna föreslås träda i kraft från och med den 1 april 2019.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad den 15 november 2018
- Bilaga Avgifter och taxor

Ärendet

Brukare och klienter som beviljats olika insatser inom socialkontorets verksamheter betalar ofta en viss avgift för dem. Dessa avgifter behöver ses över kontinuerligt, vilket inte har gjorts under en längre tid. Vid en jämförelse med närliggande kommuner visar det sig att Upplands-Bro kommun har relativt låga avgifter och taxor inom socialkontorets verksamheter. Socialkontoret har därmed gjort en översyn.

Priset för matlådan som levereras till brukare inom hemtjänsten höjs från 39 kronor till 42 kronor. Socialkontoret ersätter idag kostenheten med 44 kronor

per matlåda. Priset för lunch inom socialpsykiatri behöver också höjas till 42 kronor för att följa samma pris som matlådan.

Kommunens familjerådgivning kostar idag 125 kronor per samtal. I förslaget från socialkontoret föreslås att första samtalet är kostnadsfritt för att därefter kosta 250 kronor per tillfälle.

Vidare föreslås att avgifter och taxor indexjusteras årligen från och med 2019. De justerade avgifterna och taxorna föreslås träda i kraft från och med den 1 april 2019.

Barnperspektiv

Socialnämnden konstaterar att förslag till beslut inte strider mot barnets bästa.

Helena Åhman

Socialchef

Elisabeth Rågård

Avdelningschef

Bilagor

1. Avgifter och taxor

Beslut sänds till

- Diariet
- Kamrersassistent

Marlene Hellbom
Administrativ handläggare
Avdelningen för kvalitet- och verksamhetsstöd
marlene.hellbom@upplands-bro.se

Datum
2018-11-15

Avgifter och taxor

Syftet med denna översyn är att bättre anpassa avgiftsnivåerna till omfattningen för de olika insatserna som socialkontoret beslutar om.

Varje avsnitt börjar med en redovisning över den aktuella taxan för respektive insats i Upplands-Bro kommun. Därefter visas en jämförelse med andra närliggande kommuner och sist lyfts förslag gällande förändringar fram.

Underlaget för jämförelsen med andra kommuner har inhämtats från respektive kommuns externa hemsida. Vissa uppgifter har dock inte gått att få fram, exempelvis har Solna stad ett annorlunda system jämfört med Upplands-Bro kommun vilket bidragit till svårigheter att få fram korrekta uppgifter från Solna. Vid jämförelsen kan det även konstateras en relativ stor variation, där avgifterna i Upplands-Bro kommun inom vissa delar är lågt i förhållande till närliggande kommuner.

För omvårdnad- och serviceinsatser finns ett tak för hur stor avgift kommunen får ta ut. Denna maxtaxa är reglerad av staten och är för år 2018 reglerad till 2 044 kronor per månad. Kostnad för mat ingår inte i maxtaxan.

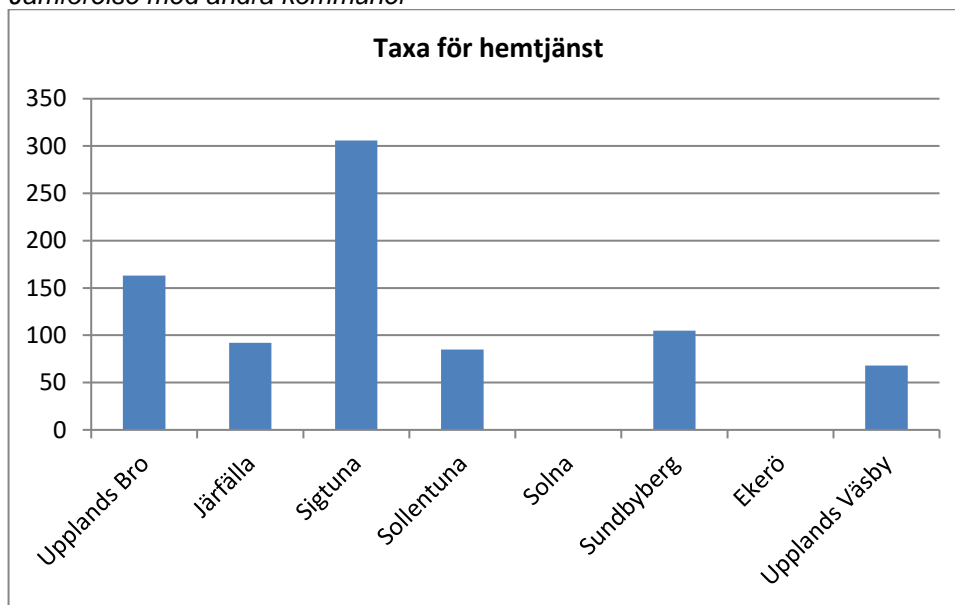
Justeringarna har avgifter och taxor föreslås gälla från och med den 1 april 2019. Dessutom föreslås att socialkontoret kan göra årliga indexjusteringar av avgifter och taxor.

Äldreomsorg

Taxa för hemtjänst

Taxa för hemtjänst är 0,36 % av prisbasbeloppet¹ (163 kronor) för varje utförd timme.

Jämförelse med andra kommuner

Diagrammet visar antal kronor per utförd beviljad hemtjänsttimme.

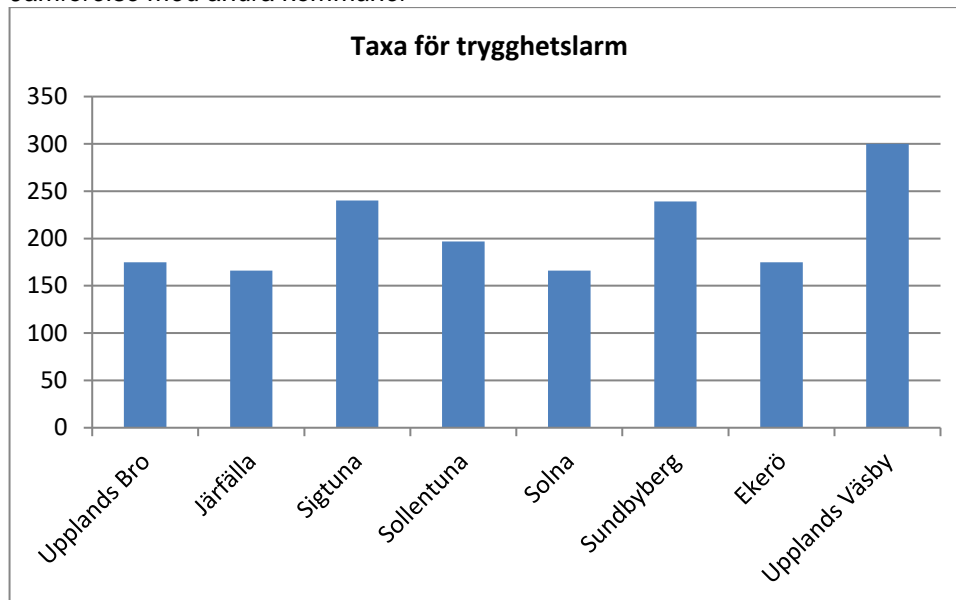
Diagrammet visar hur mycket det kostar för brukarna per utförd timme i olika kommuner. Inga ändringar i detta föreslås för Upplands-Bro kommun.

¹ Prisbasbeloppet för 2018 är reglerat till 45 500 kronor

Taxa för trygghetslarm

Taxa för trygghetslarm är 175 kronor per månad. Är båda makarna i behov av trygghetslarm betalar de 175 kronor per hushåll.

Jämförelse med andra kommuner

Diagrammet visar kostnaden i antal kronor för trygghetslarm per månad.

Då avgiften för trygghetslarm ingår i maxtaxan är det svårt att veta hur mycket större intäkterna skulle bli vid en höjning av dessa.

Idag debiteras totalt 361 brukare för trygghetslarm, av dessa bor ca 319 brukare i eget hushåll och 42 personer är sammanboende.

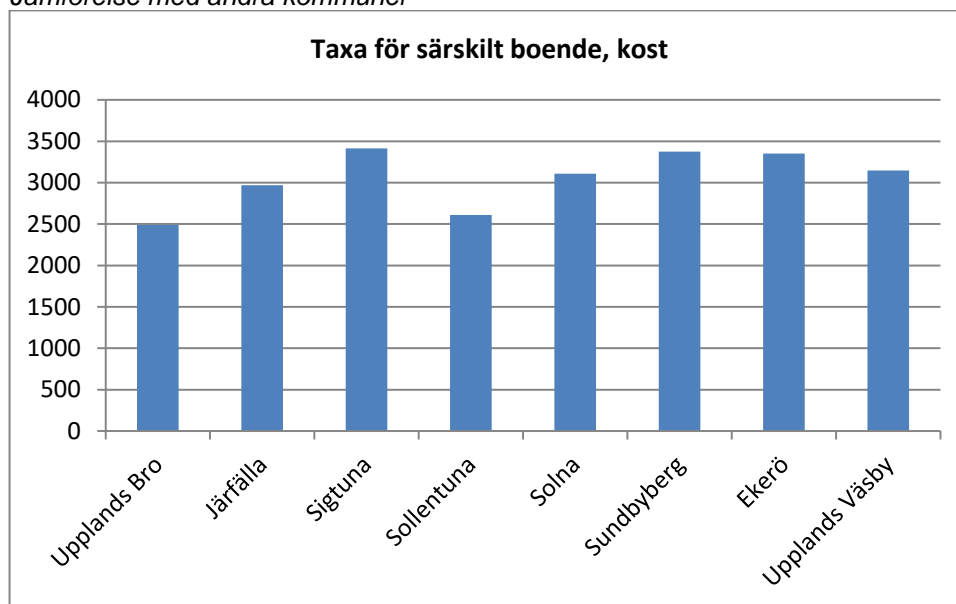
I förhållande till andra kommuner ligger taxan för trygghetslarm där båda makarna eller sammanboende är i behov av trygghetslarm lågt. **Därför föreslås en ändring av totalbeloppet för sammanboende till 0,57 % av prisbasbeloppet, 262 kr.** En kostnad som inte reduceras vid frånvaro, exempelvis sjukhusvistelse.

Vidare föreslås att brukaren betalar en kostnad vid förlust av teknik, en kostnad motsvarande socialkontorets inköpspris för ny teknik. Denna avgift skulle inte ingå i maxtaxan och är något som flera andra kommuner redan har infört till självkostnadspris.

Taxa för vård- och omsorgsboende

Taxa för särskilt boende med heldygnsomsorg är idag 2 044 kronor per månad. Kostnaden för mat tillkommer med 2 490 kronor i månaden. Vid parboende betalar den medboende en serviceavgift på 3 095 kronor i månaden för den mat och service som tillhandahålles (städning och tvätt, där den ena parten inte har beslut om särskilt boende).

Jämförelse med andra kommuner

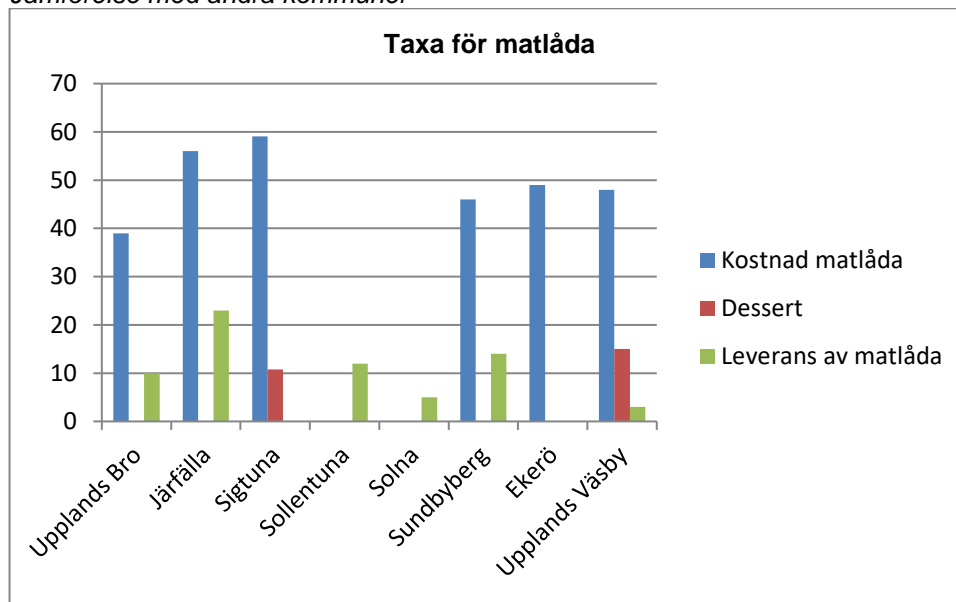
Diagrammet redovisar avgiften för kost per månad vid särskilt boenden.

Inga förslag på höjningar här. Diagrammet visar hur Upplands-Bro kommuns avgift för kosten på vård- och omsorgsboende är i förhållande till andra kommuner.

Taxa för matdistribution

Taxan för matlådor är idag 39 kronor per låda, utöver detta tillkommer en distributionsavgift på 10 kronor per matlåda.

Jämförelse med andra kommuner

Diagrammet visar varje kommuns kostnad i kronor för matlåda, dessert samt leverans av matlåda.

Taxan för matlådor täcker idag inte vad dessa kostar socialkontoret att köpa in. Kunden betalar 39 kronor per matlåda medan socialkontoret betalar 44 kronor per matlåda till kostenheten. En leveransavgift på 10 kronor per matlåda tillkommer för brukaren, denna kostnad ingår i maxtaxan. Detta innebär att om brukaren beviljats hemtjänst och den totala kostnaden överstiger maxtaxan betalar inte brukaren för distributionen. Taxan per matlåda behöver höjas för att kunna täcka kostnaderna som socialkontoret betalar för matlådorna. I jämförelse med andra kommuner tar Upplands-Bro ut en låg avgift för matlådor.

Förslaget är att från och med den **1 april 2019 höja avgiften för matlådan till 42 kronor och att socialkontoret därefter har tillåtelse att en gång per år justera avgiften i och med att Kostenheten ändrar priset. Detta innebär att socialkontoret varje år kan justera avgifterna utan att ett beslut i kommunfullmäktige krävs.**

Taxa för mat i övrig öppen verksamhet

För frukost, lunch, mellanmål/kaffe och kvällsmål betalar brukare idag inom övrig öppen verksamhet nedanstående kostnad:

Frukost: 10 kronor per frukost

Lunch: 39 kronor per lunch

Mellanmål eller kaffe: 8 kronor per mellanmål/kaffe

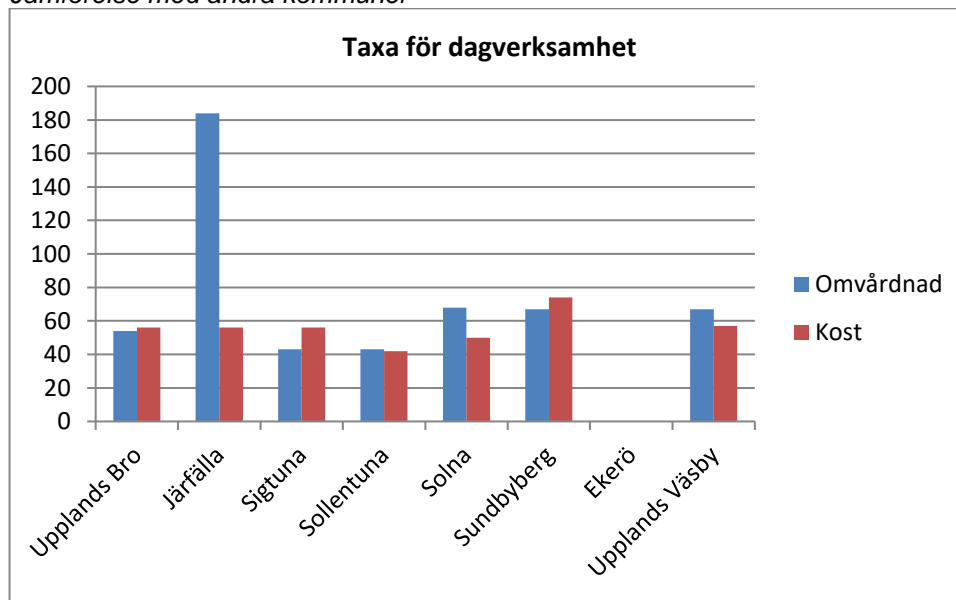
Kvällsmål: 24 kronor per kvällsmål

I tidigare versioner av Avgifter och taxor har det specificerats vad frukost, lunch, mellanmål och kvällsmat kostar inom övrig öppen verksamhet. En specificering som föreslås tas med i 2019 års Avgifter och taxor. Förslaget är att priset för lunch höjs till **42 kronor** för att följa samma pris som för matlådan.

Taxa för dagverksamhet

Taxan för dagverksamhet är 0,12 % av prisbasbeloppet (54 kronor) per närvarodag och avser omvårdnad, därutöver tillkommer kostnad för mat med 56 kronor per dag.

Jämförelse med andra kommuner

Diagrammet visar kostnad i kronor för omvårdnad och kost inom kommunernas dagverksamhet.

Ingen höjning föreslås här.

Taxa för tillfälligt boende, korttidsplats

Taxan för tillfälligt boende är 0,12 % av prisbasbeloppet (54 kronor) per närvarodag för omvårdnad, kostnad för mat tillkommer med 80 kronor per närvarodag.

Landstinget tar ut en avgift på 100 kronor per vård dygn som avser kost, **förslag är därför att höja kostnaden för mat på korttidsplats till 100 kronor per närvarodag.** Detta skulle innebära att de brukare som kommer upp i maxtaxan enbart betalar för kost det vill säga, 100 kronor per närvarodag och brukare som inte kommit upp i maxtaxan skulle betala 154 kronor per närvarodag.

LSS

Taxa för Skyttens gruppboende inom LSS

Kungsängens boende har inte självhushåll, vilket innebär att de boende betalar 1 408 kronor i månaden för mat.

Taxa för korttidsplats inom LSS

Taxan för matkostnad är 45 kronor per dygn.

Taxa för placerade barn inom LSS

Föräldrar till barn placerade med stöd av LSS betalar en avgift om högst 1 573 kronor per förälder.

Taxa inom socialpsykiatri

Taxa för lunch

Deltagare som äter lunch inom socialpsykiatriens verksamhet betalar 39 kronor per lunch.

Taxan för lunchen täcker idag inte vad det kostar socialkontoret att betala för dessa. För att skillnad inte ska uppstå föreslås att taxan för lunchen inom socialpsykiatri ska följa avgiften för matlådorna, **det vill säga höjas till 42 kronor per lunch.**

Taxa för placering inom socialpsykiatri

För placerade inom socialpsykiatri som inte har eget boende med en boendekostnad på hemmaplan tar kommunen ut en avgift på 1 300 kronor per månad. Utöver detta tillkommer en kostnad för maten på 2 490 kronor per månad.

Avgiften för placeringar bör höjas, där kommunen kan ta ut en avgift på 2 490 kronor för kost **samt 1 600 kronor för boendet**, under förutsättning att det ryms inom avgiftsutrymmet som räknas fram för varje person.

Egenavgifter vid placering av vuxna

För vuxna som är placerade i missbruksvård enligt SoL eller LVM ska en avgift tas ut med max 100 kronor per dag. Avgiften avser kost och är densamma som landstinget tar ut vid vistelse på sjukhus. Avgiften räknas fram utifrån den enskildes inkomster.

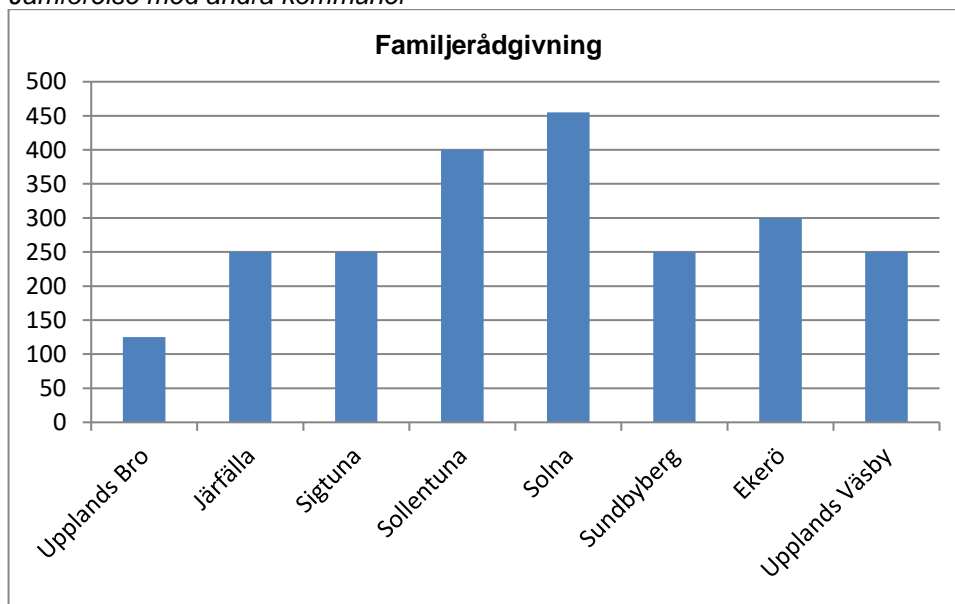
Egenavgifter vid placering av barn och ungdomar

Föräldrar till barn som placeras med stöd av SoL eller LVU betalar en egenavgift. Avgiften kan som högt vara 1 573 kronor per förälder och räknas fram på samma sätt som försäkringskassan räknar fram underhållsstöd.

Avgift hos familjerådgivningen

De som besöker den kommunala familjerådgivningen får betala en avgift per samtal. I Upplands-Bro är avgiften 125 kronor per samtal.

Jämförelse med andra kommuner

Diagrammet redovisar avgiften i antal kronor per samtal.

Jämfört med närliggande kommuner ligger avgiften för familjerådgivningen väldigt lågt i Upplands-Bro. Flertalet av de närliggande kommunerna tar ut en avgift på 250 kronor per samtal. **Det föreslås att första samtalet hos familjerådgivningen är kostnadsfritt för att därefter kosta 250 kronor per samtal.**

Sammanställt av Maj Ahlvik och Marlene Hellbom.

Stina Forsberg

Datum

2018-12-03

Vår beteckning

SN 18/0187

Er beteckning

Socialkontoret

Socialnämnden

stina.forsberg@upplands-bro.se

Remissyttrande - samråd om förslag till detaljplan och miljökonsekvensbeskrivning för Säbyholm (del av Säbyholm 5.a m.fl.)

Förslag till beslut

Äldre- och omsorgsnämnden beslutar att som eget yttrande överlämna socialkontorets tjänsteskrivelse daterad den 3 december 2018 till kommunstyrelsen.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen beslutade den 13 juni 2018 § 114 att sända ut förslag till detaljplan för Säbyholm (del av Säbyholm 5:1 m.fl.), på samråd enligt regler för utökat förfarande, plan- och bygglagen (2010:900). Samrådtiden är mellan den 28 november 2018 till och med den 7 januari 2019.

Aktuellt planområde ligger cirka 4 kilometer västsydväst om Bro och cirka 500 meter från Mälaren. Naturbruksgymnasiets tidigare huvudbyggnad planeras att byggas om till både kontor och bostäder. Det ska även byggas cirka 90 stycken småhus i området. När planområdet är utbyggt inryms det cirka 450 boende och cirka 50 verksamma. Vidare planeras det ett rekreationsområde på udden i Säbyholmsviken.

Äldre- och omsorgsnämnden beslutar att som eget yttrande överlämna socialkontorets tjänsteskrivelse daterad den 3 december 2019 till kommunstyrelsen.

Beslutsunderlag

- Socialkontorets tjänsteskrivelse den 3 december 2018
- Bilaga- Säbyholm planbeskrivning samråd rev 20181122

Ärendet

Kommunstyrelsen beslutade den 13 juni 2018 § 114 att sända ut förslag till detaljplan för Säbyholm (del av Säbyholm 5:1 m.fl.), för samråd enligt regler för utökat förfarande, plan- och bygglagen (2010:900) i dess lydelse efter 1 januari 2015. Samtliga nämnder har fått planförslaget för yttrande. Samrådtiden är mellan den 28 november 2018 till och med den 7 januari 2019. En kopia på tjänstemannaförslaget på remissyttrande kommer att skickas till

kommunstyrelsen innan den 7 januari, då nämnden har sitt sammanträde först i slutet utav januari 2019.

Syftet med detaljplanen är att möjliggöra en framtida utveckling av Säbyholmsområdet. Målet är i sin tur att skapa en nod i kommunen och att ta till vara och utveckla platsens kvaliteter.

Som det framgår i planbeskrivningen: *”Genom en nyexploatering möjliggörs att kulturhistorisk värdefull bebyggelse och miljö kan bevaras och skyddas från förvanskning och annat nyttjande, som inte befrämjar områdets kulturmiljö. Flertalet av de befintliga elevhemmen är uppförda under 1910-talet i en nationalromantisk stil och bör bevaras och upprustas på ett pietetsfullt sätt.”*

Aktuellt planområde ligger cirka 4 kilometer västsydväst om Bro och cirka 500 meter från Mälaren. Det låg tidigare ett naturbruksgymnasium inom planområdet, skolan har en historia som sträcker sig tillbaka till 1910 - talet och delar av området är utpekad som riksintresse för kulturmiljövården.

I juni 2015 godkände kommunfullmäktige ett reviderat förslag till planprogram för området med uppdrag att utreda möjligheterna att omvandla området till ett bostadsområde med inslag utav verksamheter. En sådan omvandling har delvis påbörjats då områdets befintliga elevhemsbyggnader har byggts om till cirka 60 bostadsrättslägenheter. En verksamhetslokal har även byggts om till ett mikrobryggeri och det har ställts upp en en-avdelningsförskola på en bollplan med tillfälligt bygglov.

Naturbruksgymnasiets tidigare huvudbyggnad planeras att byggas om till både kontor och bostäder i planbeskrivningen. På traktorfältet i norr, på den befintliga fotbollsplanen samt i söder längs den norra kanten av åkern planeras det byggas cirka 90 stycken småhus. Det finns även planer på att även bygga ett antal småhus inne i parkmiljön. När planområdet är utbyggt till fullt så inryms det cirka 450 boende och cirka 50 verksamma. Vidare så planeras det ett rekreationsområde på udden i Säbyholmsviken. Badplatsen ska återskapas och det två befintliga bryggorna ska restaureras. Bryggorna planeras förse närområdet med båtplatser för mindre båtar.

I utskickat planförslag utvecklas de riktlinjer på hur kommande bebyggelse kan anpassas till den befintliga kulturmiljön. Det föreslås även en ny väganslutning till Rösaringvägen för att klara av den ökade trafiken.

Socialkontorets synpunkter

Äldre- och omsorgsnämnden är den nämnd i Upplands-Bro kommun som ansvarar för omsorg av äldre och personer med hemtjänstinsatser samt med förebyggande arbete mot dessa målgrupper.

Säbyholm är beläget ca fyra km västsydväst om Bro centrum och 500 meter ifrån Mälaren. Planområdet består utav kulturhistorisk värdefull bebyggelse samt miljö. Enligt planförslaget ska cirka 90 småhus byggas.

Naturbruksgymnasiets tidigare huvudbyggnad ska även omvandlas till verksamhetslokaler och bostäder.

Det framgår i planbeskrivningen att det ska finnas täckning för såväl data som mobiltelefoni i området. De ombyggda husen har även anslutits till ett nytt fibernät samt att det inom området finns fast telenät. Det är av vikt att det förekommer täckning i området om behov utav insatser inom hemtjänst och/eller trygghetslarm finns eller uppstår hos de boende i området.

Vidare ska det säkerställas att vägarna till och från området underhålls även vid stora mängder snö eller dylikt. Brukare utav hemtjänst är beroende utav sina insatser och att de utförs oberoende väder. Även brukare beroende utav färdtjänst ska kunna åka till och från området vid dåligt vägunderlag.

Kontoret är positivt till att det byggs senior- eller trygghetsboende i kommunen och anser att Säbyholm kan vara ett lämpligt område för detta med sitt natur- och kulturnära läge. Senior- och trygghetsboenden kan både byggas i kommunal regi eller av privata aktörer och riktar sig till en äldre målgrupp som erbjuds trygghet och gemensamma lokaler för aktiviteter. Kollektivhus kan vara ett annat alternativ som passar den tilltänkta målgruppen.

Barnperspektiv

Barn och ungdomar med hemtjänst ska kunna erhålla sina insatser om de bor på landsbygden i Upplands-Bro kommun.

Helena Åman

Socialchef

Elisabeth Rågård

Avdelningschef kvalitet- och verksamhetsstöd

Bilagor

1. Bilaga- Säbyholm planbeskrivning samråd rev den 22 november 2018

Beslut sänds till

- Kommunstyrelsen
- Akt

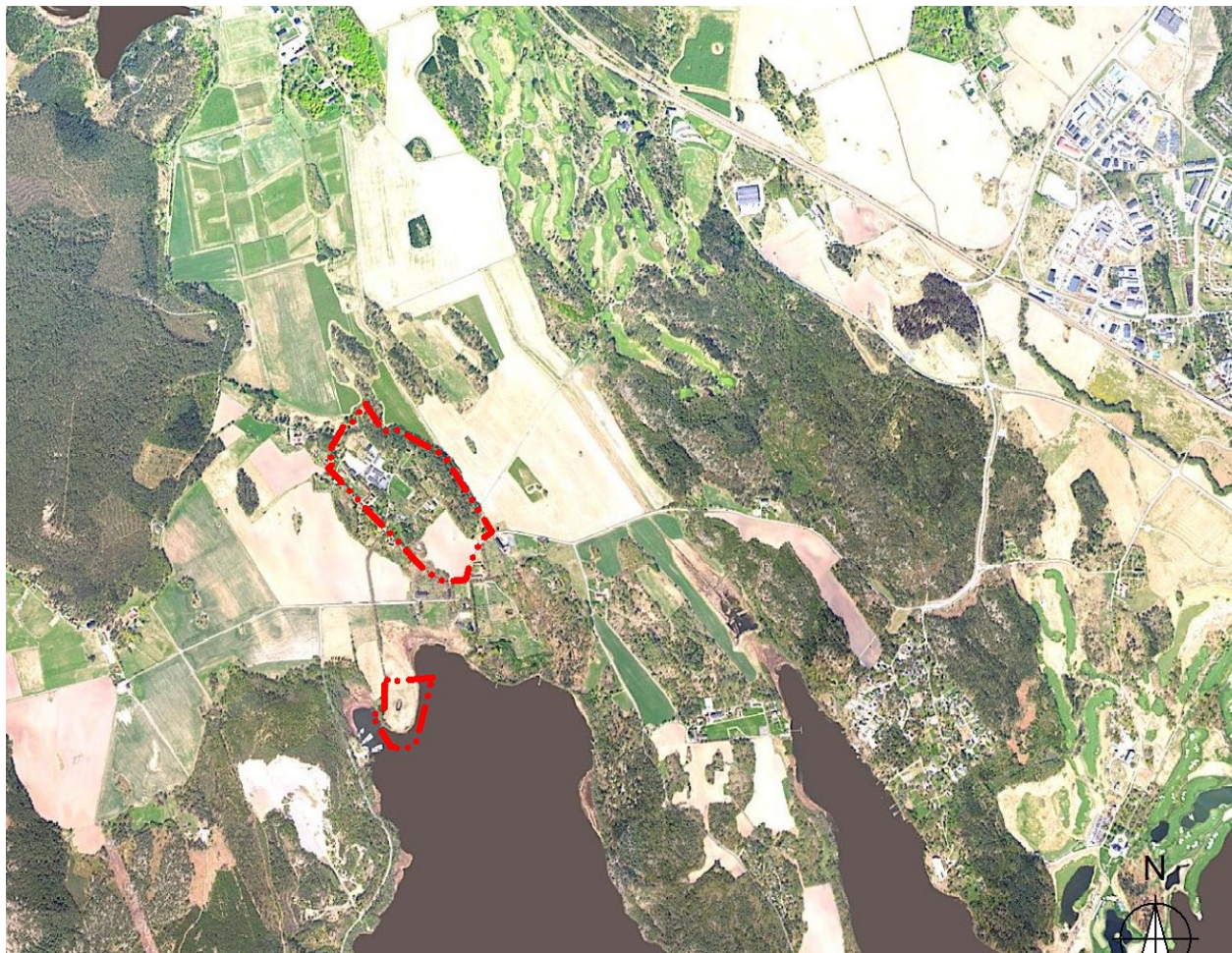
Detaljplan för
Del av Säbyholm 5:1 mfl

nr 1505

Bro
Upplands-Bro kommun

Utökat förfarande

Planbeskrivning

Flygfoto med planområdet markerat i mitten.

Innehållsförteckning:

Handlingar	3
Övriga handlingar	3
Planens syfte, bakgrund och huvuddrag	3
Planprocessen	4
Handläggning	4
Preliminär tidplan	5
Planuppdrag	5
Förenligt med 3, 4 och 5 kap. miljöbalken	6
Behovsbedömning	6
Plandata	7
Läge och areal	7
Gällande planer och tidigare ställningstaganden	8
Riksintresse	8
Länsintresse	9
Kommunala intressen	9
Planprogram	8
Detaljplaner	10
Förutsättningar, planförslag	10
Natur och Grönstruktur	10
Fornlämningar	13
Kulturmiljö	14
Geologi/Geotekniska förhållanden	16
Bebyggelseområden	17
Trafik och kommunikationer	23
Störningar och risker	24
Teknisk försörjning	26
Service	28
Fritid	28
Tillstånd vattenverksamhet	28
Strandskyddsdispens	29
Konsekvenser av planens genomförande	30
Avvikelse	30
Sammanfattning miljökonsekvensbeskrivning	30
Planens genomförande	32
Organisatoriska frågor	32
Fastighetsrättsliga frågor	32
Administrativa frågor	34
Genomförandetid	34
Medverkande	34

Handlingar

Plankarta med bestämmelser i två delar, skala 1:1000, 180604
Denna planbeskrivning
Gestaltningssprogram 180604
Miljökonsekvensbeskrivning , 181121
Illustrationsplan i två delar, 180604
Fastighetsförteckning 180918
Programsamrådsredogörelse, 150423

Övriga handlingar

Förutsättningar,
Planprogram, godkänt av Kommunfullmäktige 150603

Natur och Grönstruktur

Översiktlig naturmiljöutredning i Säbyholm, Ekologigruppen,150914
Trädinventering Säbyholm, Lena Biärsjö, 151217
Inmätta träd och trädinventering park och trädgård, Södergruppen, 1:4 000, 150929
Förslag skyddsvärd vegetation, Södergruppen,1:4 000, 150929
Karta träd koordinater, Cowi,151217
Illustrationsplan med inmätta träd, Södergruppen, 151217
Vattenkvalitet, växter och strandfauna i Säbyholmsviken, Friman ekologikonsult, 141027
Växt och fågelliv vid Säbyholmsudden, Conec, 141027

Fornlämningar

Arkeologisk utredning, Arkeologistik, 140822
Resultat Arkeologisk utredning, Länsstyrelsen, 141029

Kulturmiljö

Kulturmiljöutredning, Tyrens, 140407
Konsekvensbedömning avseende kulturmiljö, Tyréns,151216
Karaktärsprogram, Södergruppen, 151026

Trafik och kommunikationer

Trafik PM, Sven Ekman Trafikkonsult, 170626 rev

Störningar och risker

Bullermätning Bryggeri, Akustikbyrån, 151118
Brandtekniskt utlåtande angående gasoltank, Brandkonsulten, 151028

Teknisk försörjning

Dagvattenutredning, Cowi, 150914
VA-plan, 5 ritningar, Cowi, 150914

Planens syfte, bakgrund och huvuddrag

Bakgrund

Bro samhälle växer och det sker i huvudsakligen söderut mot Mälaren. I gällande översiktsplan från 2010 skapas förutsättningar för invånarantalet i Bro att fördubblas till år 2030. Bro har ett strategiskt läge centralt i Mälarenregionen med goda kollektiva förbindelser. Såväl Stockholm, Enköping och Arlanda ligger inom 30 minuters resväg bort. Utbyggnad mot Mälaren ger Bro en bättre kontakt med vattnet.

Planområdet Säbyholm är beläget utom tätorten cirka fyra kilometer västsydväst om Bro centrum. Området ligger cirka 300 – 500 meter från Mälaren och till Rösaringsåsen är det mellan en och två kilometer. Inom planområdet låg tidigare ett naturbruksgymnasium, med elevhem och verksamhetslokaler, vilket flyttade våren 2013. Hösten 2013 sålde Landstingets fastighetsbolag Locum, hela fastigheten Säbyholm 5:1 till Säbyholms Intressenter AB, dotterbolag till Ladza Fastigheter AB

Områdets skönhetsvärden och de vackra, kulturhistoriskt intressanta omgivningarna bedöms attraktiva för boende. Befintliga, oanvända lokaler lämpar sig väl för skolor, verksamheter och fritid. För planområdet finns ingen detaljplan.

Befintliga elevhemsbyggnader, småhus, skolbyggnader, verksamhetsbyggnader står på avstyckade fastigheter inom planområdet. Elevhemsbyggnaderna är ombyggda till ca 60 bostadsrättslägenheter under 2014-2017. En verksamhetslokal har byggts om till ett mikrobryggeri. På bollplanen i centrala delen av området har en en-avdelningsförskola etablerats med tillfälligt bygglov.

Planens syfte

Syftet med planläggningen är att möjliggöra en framtida utveckling av Säbyholmsområdet. Målsättningen är att skapa en nod i kommunen och att i detta attraktiva, innehållsrika och mångsidiga område ta till vara och utveckla platsens kvaliteter. Genom en nyexploatering möjliggörs att kulturhistorisk värdefull bebyggelse och miljö kan bevaras och skyddas från förvanskning och annat nyttjande, som inte befrämjar områdets kulturmiljö. Flertalet av de befintliga elevhemmen är uppförda under 1910-talet i en nationalromantisk stil och bör bevaras och upprustas på ett pietetsfullt sätt.

Det planeras för att de befintliga lokalerna, ursprungligen nyttjade för utbildningen, används till undervisning, omsorg, gemenskap och produktion. Planområdets unika park- och landskapskvaliteter tillvaratas, utvecklas och tillgängliggörs.

En restaurering av anläggningar på udden i Säbyholmsviken kommer också öka attraktiviteten i området, samt göra Mälaren mer lättillgänglig.

Vidare skall framför allt natur- och landskapsvärden, teknisk försörjning, och kulturhistoriska intressen beaktas.

Planuppdrag

Uppdraget innebär att utreda lämpligheten av att planlägga för ny bebyggelse i Säbyholm genom att ta fram samrådshandlingar. Platsen runt Låssa kyrka är utpekad som riksintresse för kulturmiljön enligt miljöbalken 3 kap. 6 §. Vid planering kommer det ställas stora krav på att tillkommande bebyggelse tar tillvara på och anpassas till den mycket speciella karaktär som platsen har idag. Förutom hänsyn till den kulturhistoriska miljön kommer en del frågor av teknisk karaktär vara viktiga att utreda, bland annat tillgänglighet för ökad trafik och tillgång till kommunalt VA.

Förenlighet med 3-5 Kap Miljöbalken

Planområdet omfattas av riksintresse för kulturmiljövård enligt miljöbalken 3 kap MB. De redovisade föreslagna åtgärderna bedöms inte skada riksintresset för kulturmiljön.

Med hänsyn till de natur och kulturvärden som finns omfattas Mälaren med öar och strandområden i sin helhet av riksintresse enligt 4 kap MB. Inom detta riksintresse ska turismen och det rörliga friluftslivet, främst det rörliga friluftslivets, intressen särskilt beaktas vid bedömningen av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön. Det rörliga friluftslivets intressen bedöms inte påverkas negativt, utan istället blir det positiva konsekvenser av att udden restaureras och tillgängliggörs.

Gällande miljö kvalitetsnormer för buller, luft och vattenkvalitet enligt miljöbalken kap 5 MB bedöms ej överskridas. Planområdet ligger inom vattenförekomsten Mälaren. Vattenförekomsten har god ekologisk status. Med de planerade åtgärderna för hantering av dagvattnet kommer statusen inte att försämrats,

Behovsbedömning

Alla detaljplaner ska redovisa ett ställningstagande om planen bedöms medföra betydande miljöpåverkan. Detta avgörs genom en behovsbedömning. Om programmet/planen bedöms medföra betydande miljöpåverkan ska reglerna om miljöbedömning och miljökonsekvensbeskrivning (MKB), som följer av Plan- och Bygglagen och Miljöbalken tillämpas. En behovsbedömning har gjorts. Kommunen gör bedömningen att planens genomförande kan antas medföra risk för betydande miljöpåverkan. En MKB ska därför upprättas i kommande detaljplanearbete. Orsaken är bland annat förslagen till mikrobryggeri, småbåtshamn och hantering av dagvatten. Länsstyrelsen har därefter kompletterat med att MKB även skall behandla riksintresse kulturmiljö, riksintresse Mälaren med stränder och öar, skredrisk samt att påverkan på grönkilen enligt RUFs bör utredas.

Plandata

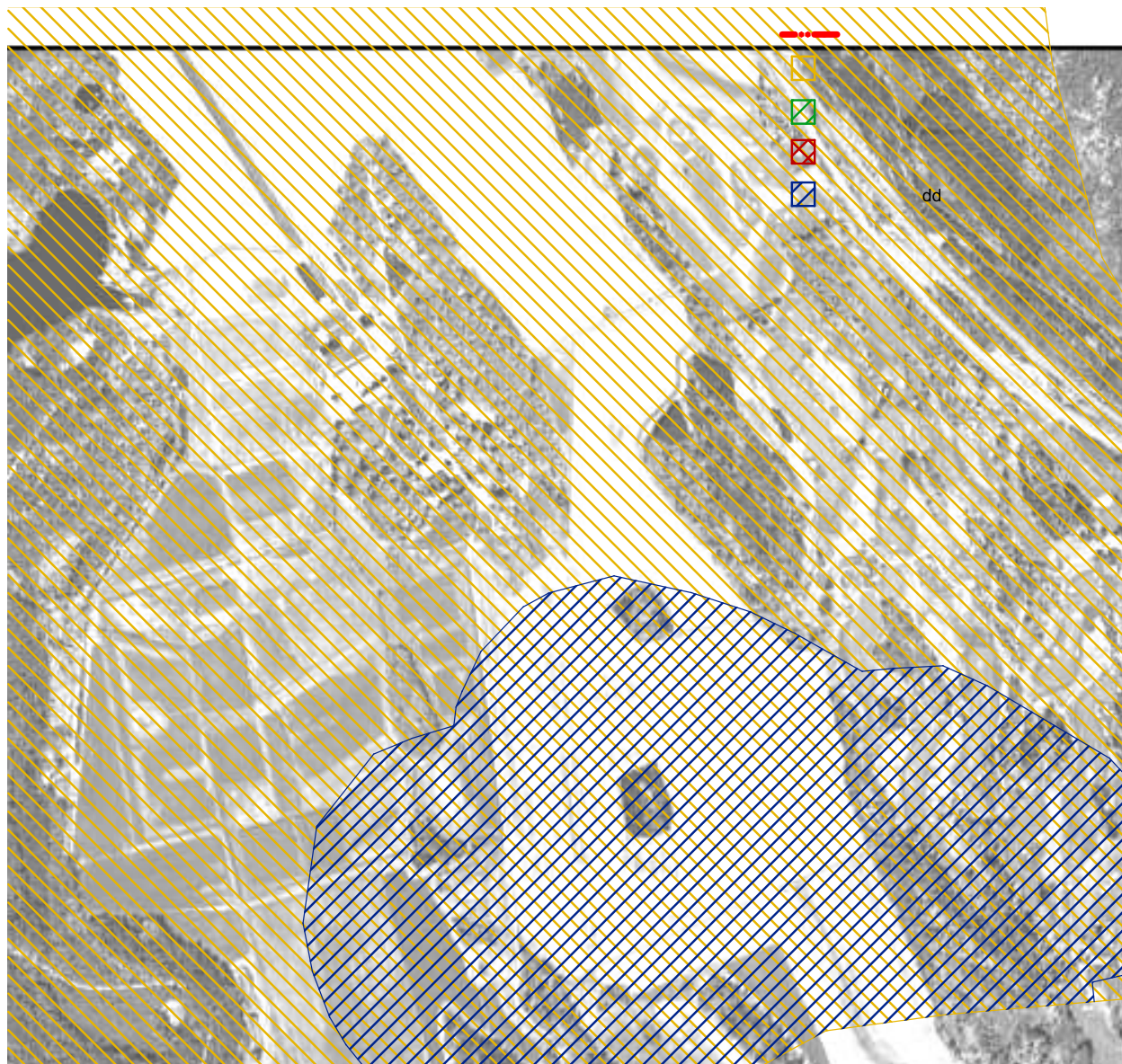
Läge och areal

Säbyholm är beläget ca fyra km västsydväst om Bro centrum. Planområdet utgör den egentliga kärnan av det tidigare Naturbruksgymnasiet (ursprungligen stiftelsen Sunnerdahls hemskolor på landet) och med Rösaringsvägen som huvudsaklig gräns i sydväst. Vidare ingår en mindre del planområdesdel på udden i anslutning till Säbyholmsviken. Området omfattar cirka 28 hektar varav 4 hektar avser delen vid Säbyholmsviken.

För 19 befintliga hus inom planområdet har avstyckning skett 2015.

Gällande planer och tidigare ställningstaganden

Riksintressen

Cirka en kilometer västnordväst om planområdet ligger Rösaringsåsen. Där delar av området är Natura 2000 område och ett statligt naturreservat har bildats. Ungefär en halv kilometer väster om det centrala planområdet finns ett område klassat som Riksintresse för naturvård.

Planområdet ligger inom område för Riksintresse för kulturmiljövård. Lagtexten är följande:

Motivering: Centralbygd i viktig korsning mellan norra mälarvägen och den forna vattenleden Birka-Uppsala, med unik fornlämningsmiljö på och kring ett åschrön, med den troliga kultplatsen Rösaring och gravfält som visar på en omfattande bosättning från bronsåldern till vikingatid. Det öppna sammanhängande odlingslandskapet i de lägre landskapspartierna, med inslag av herrgårdar, bosättningsmönster som har kontinuitet ner i den yngre järnåldern och Låssa

medeltidskyrka, som uppfördes som patronatskyrka till Säbyholms gård. (Sockencentrum).

Uttryck för riksintresset: Rösaring med stora gravrösen, labyrint och en stenkantad s.k. processionsväg samt längre ner på åsen spår av bronsåldersbosättning och flera stora järnåldersgravfält med storhögar. De stora gårdarna, bl.a. Säbyholm, Stora Ekeby och Toresta, med tillhörande anläggningar. Odlingslandskapets storskaliga karaktär, arbetarboställen och torp. Låssa kyrka med äldsta delar från 1200-talet och flera gravkor samt förhistoriska gravhögar på kyrkogården. Prästgården och klockarbostället vilka ligger vid Stora Ekeby, ett stycke väster om kyrkan.

I lagtexten ingår inte den 4 ha stora åkern i sydost, men Länsstyrelsen har i sitt yttrande vid programsamrådet betonat att åkern är en viktig landskapsstruktur vid entrén till den historiska miljön.

Miljön kring Säbyholms naturbruksgymnasium, ursprungligen Sunnerdahls hemskola, med ett 20-tal byggnader uppförda 1910-15 i nationalromantisk och klassicistisk stil och med omgivande park, nämns inte under lagtextens motiv eller uttryck. Men den anses ha höga kulturhistoriska värden, som bör beaktas i planeringen

Vid planering kommer att ställas stora krav på att tillkommande bebyggelse tar tillvara på och passar in i den mycket speciella karaktär som platsen har idag. Strandskyddskravet är för närvarande 300 meter. Utöver delen vid Säbyholmsviken berörs endast en mycket liten del längst i sydost av skyddsavståndet.

Hela området ingår i Riksintresse, Mälaren med öar och strandområden, för friluftsliv (MB 4 kap § 1 och 2).

Länsintressen

I Stockholmsregionens regionala utvecklingsplan, RUF 2010, ingår området i en grön värdekärna, Görvälnkilen. Säbyholm är också nämnt som ett tyst område. Lindallén från Rösaringsvägen ner till Säbyholmsviken, vegetationen kring Låssa kyrka och ett markområde i syd på ömse sidor av entrén till området klassas av Länsstyrelsen som skyddsvärda trädmiljöer.

Kommunala intressen

Området ingår i Landsbygdsplan-FÖP2016. Säbyholm utpekas där som landsbygds kärna och innehåller till exempel bostäder förskola, grundskola, samlingslokal, verksamheter som fyller viktiga samhällsfunktioner för landsbygdsdelarna runt omkring.

Området ingår i Översiktsplan 2010, antagen den 15 december 2011, som ett område för kulturmiljö av lokalt intresse. Området närmast Säbyholmsviken inklusive udden, innehåller naturvärden av kommunalt intresse. Det vill säga att det hyser värden ur natur-, kultur-, landskapsbild- och/eller friluftssynpunkt

Planprogram

Ett Detaljplaneprogram för Säbyholm (del av Säbyholm 5:1) togs fram våren 2014, ställdes ut hösten 2014 och godkändes juni 2015.

Detaljplaner

Inga gällande detaljplaner finns i området

Förutsättningar/planförslag

Nuvarande bebyggelse och mark- användning

Planområdets bebyggda huvuddel är belägen på en platå mellan två åshöjder, vilka i sin tur omges av mycket stora, vidsträckta åkermarksstråk, som löper i riktning nordväst-sydost. Platån genom området övergår i sydost till en på lägre nivå liggande åker om cirka fem hektar. Huvuddelen av bebyggelsen inom planområdets huvuddel är uppförd under 1910-talet och med vissa tillägg från bland annat 1970- och 1990-talen. Marken har använts som ett skolinternatsområde med elevhem, skolbyggnader, parker, trädplanteringar, traktorövningskörväg, bollplan och växthus. Områdets parkkaraktär är tydlig med slingrande, smala och terränganpassade vägar. Under de senaste decennierna på 1900-talet har en omfattande nybebyggelse av undervisningslokaler skett. Odlingsmark har samtidigt omvandlats till övningsområden för fordon, för att tillgodose skolans behov för undervisning i modernt lant- och jordbruk. Under senare år har även delar av området blivit övervuxna. Skolan flyttade under försommaren 2013 till Sollentuna. Hela planområdet med där befintliga byggnader har sedan dess stått tomställt och övergivet. Under det senaste året har området åter aktiverats. I en fastighet, en ekonomibyggnad med ett växthus, har ett mikrobryggeri etablerats. Gallring av växtligheten har även utförts. De befintliga elevhemshusen har byggts om till bostadsrättslägenheter och är inflyttade. En en-avdelningsförskola med tidsbegränsat bygglov har ställts upp på södra delen av befintliga bollplanen. Vid Säbyholmsviken finns brygganläggningar och rester av en större brygga samt badplats.

Natur och Grönstruktur

Förutsättningar

Vegetation och ekologi:

Planområdet ligger i ett representativt Mälarnära landskap, där platsens naturförutsättningar, historia och tidigare markanvändning lett fram till en värdefull mosaik av dungar med ask, ek och andra ädla lövträd, brynmiljöer och öppen barrblandskog med stort inslag av äldre tallar

Görvälnkilen:

Säbyholm ligger nästan längst ut i den regionala grönkilen Görvälnkilen, som slutar vid gränsen mot Bålsta. Platsen utgör en liten, men viktig del av värdekärnans kulturhistoriska landskap, med omväxlande öppna marker, skogsdungar och naturliga stränder. Särskilt värdefulla är områdets allèer, skogsbryn och dungar med ädla lövträd för kilens ädellövsamband. Områdets barrblandskog i nordost är också av högt värde, men ligger lite solitärt utan direkt kontakt med andra barmiljöer.

Parkmark och trädgårdar:

Park och trädgårdarna innehåller en oerhört stor mängd av kulturväxter och exotiska träd och buskar, som planterats i pedagogiskt syfte. Där finns också svenska lövträd som stora askar, lind och björk. Trädgårdarna hyser också ett betydande antal av gamla äppelträd och andra fruktträd, många med grova stammar

Naturmiljöer:

Områdets naturmiljöer består främst av skogsklädda kullar och höjder, som troligen varit utmark och skogsbete under tidigare epoker. På den stora skogsklädda höjden i nordöstra delen är vegetationen gles och träden står ljusöppet i många delar, vilket är värdefullt. Vissa partier är hållbundna med inslag av stående och liggande död ved, vilket är en värdefull resurs för en lång rad av arter. Den glesa barrskogen har ett mycket högt naturvärde, motsvarande regionalt värde. Grova äldre tallar finns spridda i hela området, medan ekar främst står i brynmiljöerna ut mot trädgårdarna, men också i en sydvänd sluttning i söder.

Längst i sydost finns en åkermark om cirka fyra hektar. Åkermarken har klass 4 enligt Länsstyrelsens klassificering, dvs ej högsta åkermarks kvaliteten.

Delen av planområdet, som omfattar udden i Mälaren, utgörs av en frisk till fuktig högrötsäng med högväxta vanliga gräs och örter, samt en smal vassbård av homogena bladvassar utmed stora delar av stranden. De flesta av de förekommande arterna är vanligt förekommande och representativa för denna naturtyp. Vid halvöns sydvästra kant finns en aldunge med ett antal medelstora klubbalar, vilka börjat uppvisa sockelbildning. Dessa microhabitat är värdefulla småmiljöer för många arter. Vattenmiljön består av flytbladsväxter och andra växter utanför vassbården, med inslag av ovanliga arter, se nedan

Värdefulla arter:

På flera av områdets träd i parkerna växer mistel, som är fridlyst. Misteln finns det gott om i Upplands Bro och i Mälardalen. I barrblandskogen har talticka och grovticka påträffats, som indikerar värdefulla äldre skogsmiljöer.

På udden i Mälaren visar inventering av växter att det finns en mycket stor variation av växter. Fem olika växtzoner kan urskiljas. Ytterst i vattnet finns en långskottszone ned till 3 m djup. I den vattenmiljön påträffades smal vattenpest, en främmande art som kommit in i Sverige från Nordamerika och som dominerar här. I den zonen påträffades också den rödlistade vattenväxten bandnate, klassad som nära hotad. Sannolikt var den övertäckt av vattenpesten. Bandnaten har

enligt Naturvårdsverkets bevarandeprogram minskat i många län men förefaller ändå ha starka populationer i Östra Svealand, i synnerhet i Mälarens östra delar. I flytbladzonen i vattnet dominerar gul näckros. Innanför den zonen finns bladvassbälte, som innehåller ett fåtal olika sorters vass. På strandkanten på land finns sen ett jättegröebälte med utöver gröe en mångfald olika arter och på land innanför en hårdvall med bl.a högräs. I den urgrävda våtmarken på udden sågs ett fåtal larver av vattensalamander. Det gick dock ej att avgöra arten av salamander. Alla groddjur omfattas av artskydd. Udden med sina strandområden är också en mycket lämplig lokal för en mångfald fåglar, en del av dem knutna till Mälaren. Att betet av udden har upphört, innebär att florans trivialiseras och att attraktiviteten för fåglarnas näringssök minskat.

Från det centrala programområdet leder en lindallé ner till Säbyholmsviken. Rösaringsvägens allé mot Låssa kyrka i östra gränsen av planområdet bildar även ett tydligt inslag i landskapet.

Planförslag

Görvälkilen:

Större delen av områdets sammanhängande naturmiljöer planeras att bevaras intakta. Största delen av inägan i söder planeras att bevaras som ett öppet fält. Den kan till exempel brukas som betesmark eller slåttas som äng som naturmark i planen. En antal stora parkytor är utpekade som skyddsvärda vegetationsytor i illustrationsplanen. Med bevarande av dessa bedöms de ekologiska grundförutsättningarna kvarstå, och Säbyholms värde som en del i grönkilens värdekärna likaså. Områdets funktion i kommunala och regionala spridningssamband bedöms i huvudsak vara detsamma som idag.

Parkmark och trädgårdar:

Planen innebär i stort att värdefulla alléer i plangränsen, samt ovannämnda parkområden bevaras intakta och att större delen av fruktträdgårdar likaså. Ett 40-tal träd har mätts in, de flesta inom de ovannämnda parkområdesdelarna och ca 35 av skyddsbenämns i planen.

Naturmiljöer

Områdets skogsklädda partier och de stora parkdelområdena sparas som naturmark i planen och undantas därmed från bostadsbebyggelse. Naturvärden kopplad till områdets träd, park och skogsmiljöer bedöms därför kunna kvarstå. För att säkerställa detta kommer ca 35 av de inmätta träden märkas i planen med skyddsbestämmelser. I och med att de nya småhusen, som till största delen ligger i tre samlade grupper, på gamla traktorkörfältet, på befintliga bollplanen och på del av åkern i söder, så kommer deras trädgårdsytor att öka biologiska mångfalden där jämfört med dagens ensartade nyttjande.

Även udden i söder ut mot Mälarens stränder med sin frisk/fuktiga högrötsäng/strandäng bibehålls. Restaurering av bryggor mm bedöms inte få negativa konsekvenser för stränder och vattenmiljö, förutsatt att ingen ytterligare grävning/muddring sker. Planeringen av en mindre sandstrand bör anpassas till att behålla alarna i sydväst, även om dessa inte historiskt funnits. Strandskyddsdispens kommer att sökas i samband med den fortsatta planering.

Värdefulla arter:

Sammantaget bedöms rödlistade arters fortlevnad i området som god, då större delen av deras livsmiljöer planeras att bevaras, främst i form av sparad naturmark och dungar av äldre träd. De flesta träd med mistel växer i områden, som planeras sparas som natur och skyddsvärd vegetation. Rödlistade arter knutna till skogsmiljöer och äldre träd bedöms också kunna bevaras, förutsatt att träden inte fälls och att värdefull död ved bevaras i området.

De bryggor, som skall restaureras på udden planeras på redan befintliga fundament och i och med detta bedöms förutsättningarna för de rödlistade vattenväxterna kunna bibehållas.

Anpassningar och åtgärdsförslag:

Områdets större träd i parkområdet, ca 40 st, har mätts in och i planen förts in att marklov och förbud skall gälla för trädfällning. En gemensamhetsanläggning planeras ansvara för de större park- och grönytor. Tomtmark intill småhusen kommer de boende att sköta om. För att säkerställa att områdets höga naturvärden finns kvar även i fortsättningen kommer en enkel och tydlig skötselplan tas fram för området. Det är viktigt att Skolområdets parkkaraktär med sina smala och slingrande vägar, omväxlande natur med frukträdsodlingar, gräsytor och naturmarkspartier behålls.

Siktstråk mot vattnet och de stora fälten eftersträvas från såväl befintlig, men också från ny bebyggelse.

Fornlämningar

Förutsättningar

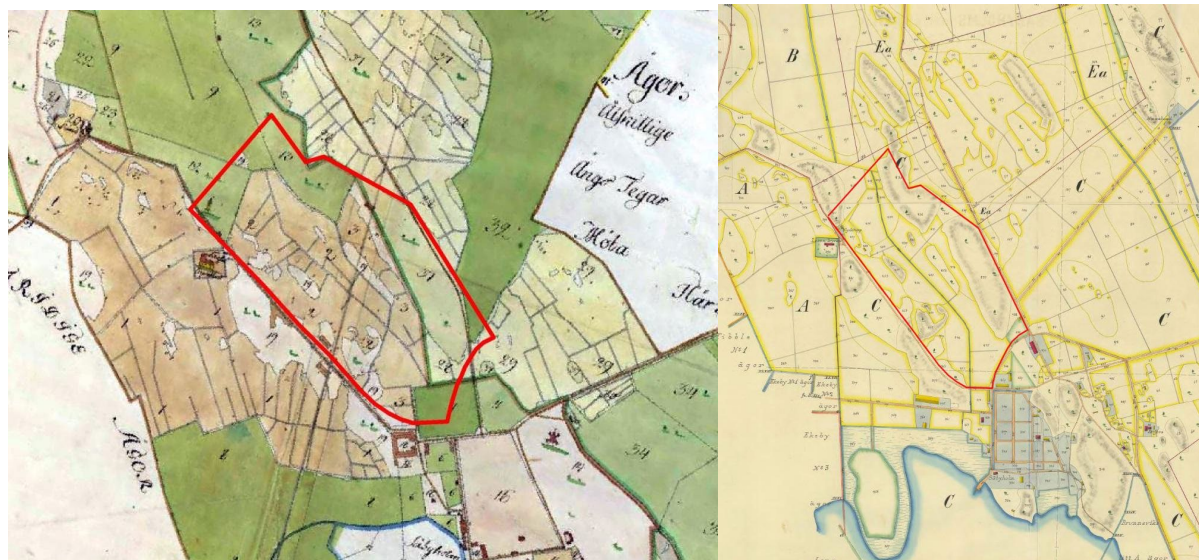
Inom och intill planområdet finns ett antal fornlämningar. De finns karterade och beskrivna av Riksantikvarieämbetet (se ritning avsnitt Riksintressen). Huvuddelen av dessa ligger utanför och sydväst om eller nordväst om planområdet. I nordväst tangerar planområdet ett gravfält (RAÄ 64:1).

En arkeologisk utredning har utförts under 2014. Resultatet av denna visar på nypåträffade fornlämningar i form av en bytomt och en torplämning mitt emot Låssa kyrka

Planförslag

Planförslaget har bearbetats utifrån denna utredning. Gravfältet 64:1 ligger inte enligt kartangivelsen. En avgränsningslinje för nytillkomande tomtmark har på plats markerats tillsammans med Länsstyrelsen. Det osäkra gravfältet på den stora östra höjdryggens sydöstra ände (Låssa 9:1) visade sig ej utgöra en fornlämning. Ett i programförslaget planerat nytt hus mittemot Låssa kyrka har borttagits med hänsyn till den nyupptäckta bytomten mittemot Låssa kyrka.

Kulturmiljö

storskifteskartan från 1782

laga skifteskartan från 1909

Förutsättningar

För själva skolområdet har en kulturmiljöutredning daterad den 7 april 2014 upprättats. Utredningen behandlar områdets historik. Det gäller framför allt landskapsbilden och då med betoning på områdets historiska utveckling fram till 1970-talet. Utifrån aspekter från i första hand tiden före 1970-talet betonas i utredningen områdets "Bärande karaktärer och samband". Vidare anges "Riktlinjer för planering med kulturmiljön som resurs".

I planförslaget ingår ett karaktärprogram och gestaltungsprogram där hänsyn tagits till tankegångar i dessa riktlinjer. Därutöver har hänsyn tagits till de genomförda ombyggnaderna.

* ett bevarande av relationen mellan den oregelbundna planstrukturen på områdets äldre, högre partier och den regelbundna på den lägre liggande sänkan/stråket i den centrala delen. Genom att den nya bebyggelsens struktur här kontrasterar mot den befintliga, kulturhistoriskt värdefulla framhävs och bibehålls förståelsen för den äldre bebyggelsen - dess närmiljö och sammanhang.

* ett återbruk av befintliga slingrande vägar där så är möjligt.

* ett bevarande av befintliga, äldre värdefulla lövträd inom området.

* en samklang mellan ny och befintlig bebyggelse vad gäller färgsättning och materialval.

* ett återanvändande av formelement som trädgårdsstrukturer och odlingslotter. Detta görs till exempel genom att befintliga fruktträdplanteringar förnyas och kompletteras, genom att befintliga och nya vägar kompletteringsplanteras med alléer av fruktträd och genom att alla bostäder ges möjlighet till egen odling.

- * en förstärkning av stråk med historiska relationer inom och intill området.
- * bevarande av en tydlig entré till den historiska miljön Rösaring och Låssa kyrka genom att hålla den sydöstra öppna delen nästan fri från bebyggelse.

Planförslag

Tyrens utredning ”Konsekvensbedömning avseende kulturmiljön” från 2015 tar också upp följande punkter att tänka på vid placering av bebyggelse:

- * låt den nya bebyggelsen på ett tydligt och medvetet sätt förhålla sig till områdets topografi
- * undvik förändringar i de topografiska förhållandena i form av schakt och sprängning
- * dra bebyggelse så långt ut mot höjddpartierna som möjligt
- * ge vägdragningarna en småskalig karaktär med grusbeläggning
- * förändra inte topografien, begränsa alla typer av markförändringar
- * låt ny bebyggelse underordna sig det omgivande landskapets bebyggelse vad gäller skala och utformning.
- * anpassa materialval och färgsättning till omgivande bebyggelse och omgivande landskap.
- * låt ny vägsträckning österut ansluta till skogspartiet och ansluta Rösaringsvägen längre österut

Flera av ovanstående punkter har arbetats in i planen och [har](#) utvecklats vidare i gestaltungsprogrammet

Konsekvensbedömningen redovisar sammanfattningsvis, att man i illustrationsplanen förhållit sig till områdets kulturhistoriska uttryck och karaktär på olika sätt i de olika delområdena. De olika valen har utgått från landskapets karaktär och ambition att ta de kulturhistoriska värdenas potential med sig i den nya miljön. En exploatering i en samlad miljö, såsom den inom Säbyholmsskolans område innebär alltid en påverkan på ursprungsmiljön. Med en medvetenhet om områdets omgivningar och sammanhang kan en negativ påverkan minskas.

Planförslaget tar fasta på Länsstyrelsens yttrande om att mindre komplettering av bebyggelsen i områdets sydöstra del är att föredra med hänsyn till områdets kulturhistoriska värde och riksintressets motivering. Här har bebyggelsens utbredning minskat avsevärt jämfört med tidigare planförslag. Bebyggelsen tar fortfarande en mindre del av inägan i anspråk. Dock är bebyggelsen begränsad till inägans norra del.

Sambandet mellan vägen mot Låssa kyrka och Säbyholms gård med sin inäga och ekonomibyggnader bedöms vara säkerställt även efter en utbyggnad enligt förslaget. Planförslaget bedöms därmed inte innebära någon risk för påtaglig skada på riksintressets värden

Åtgärderna på udden innebär en återkoppling till en tidigare användning av platsen och den förändringen bedöms påverka kulturmiljön positivt.

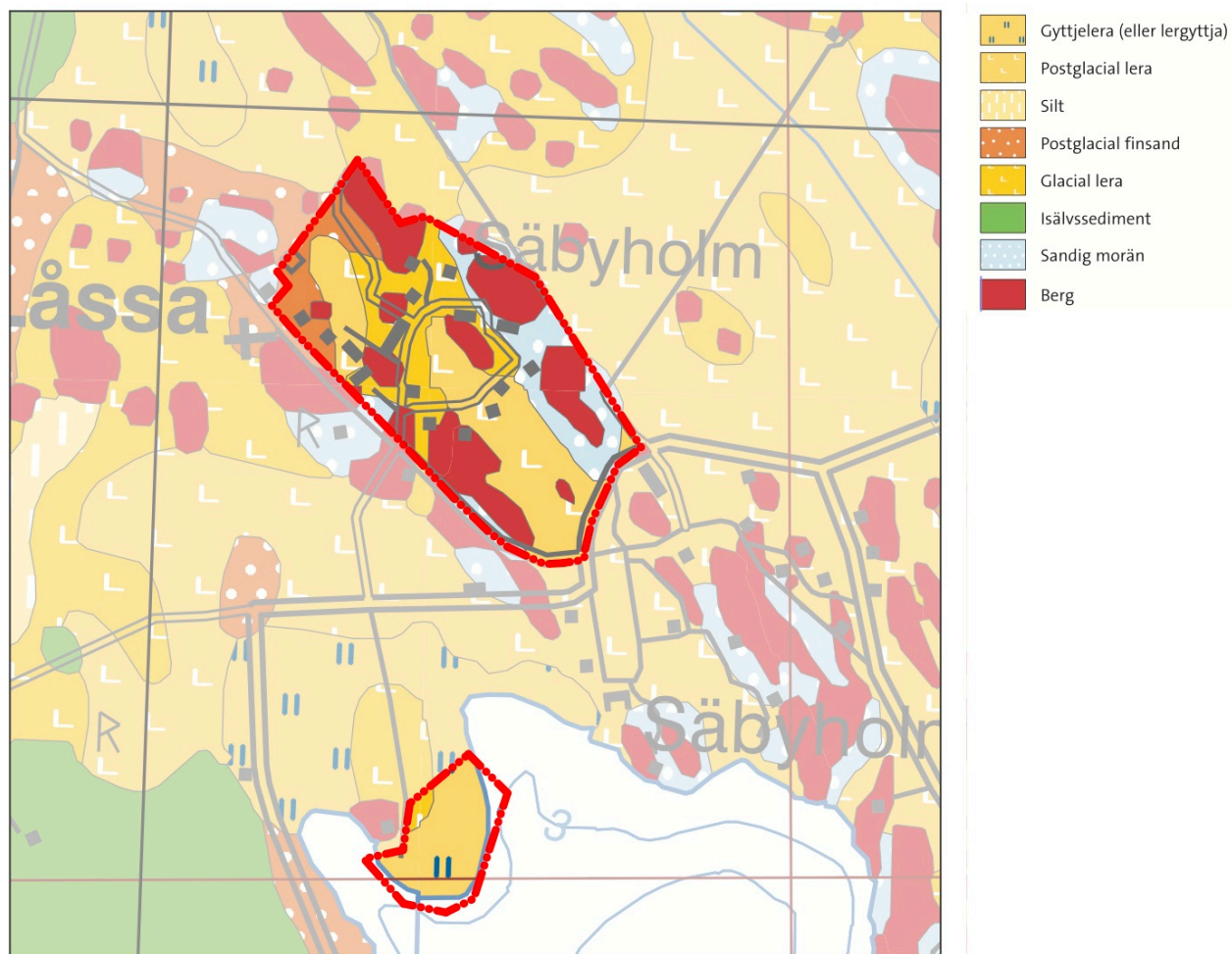
Geologi/Geotekniska förhållanden

Förutsättningar

Slänterna från det stora skogspartiet i nordöst ner mot de centrala delarna består av morän. De centrala delarna inklusive åkern i söder består av postglacial eller glacial lera med ett djup om 5-10 meter. Längs Rösaringsvägen finns även ett antal bergspartier, som på södra sidan omgärdar de ovan nämnda lerpartierna. I nordväst i området finns i kanterna postglacial finsand.

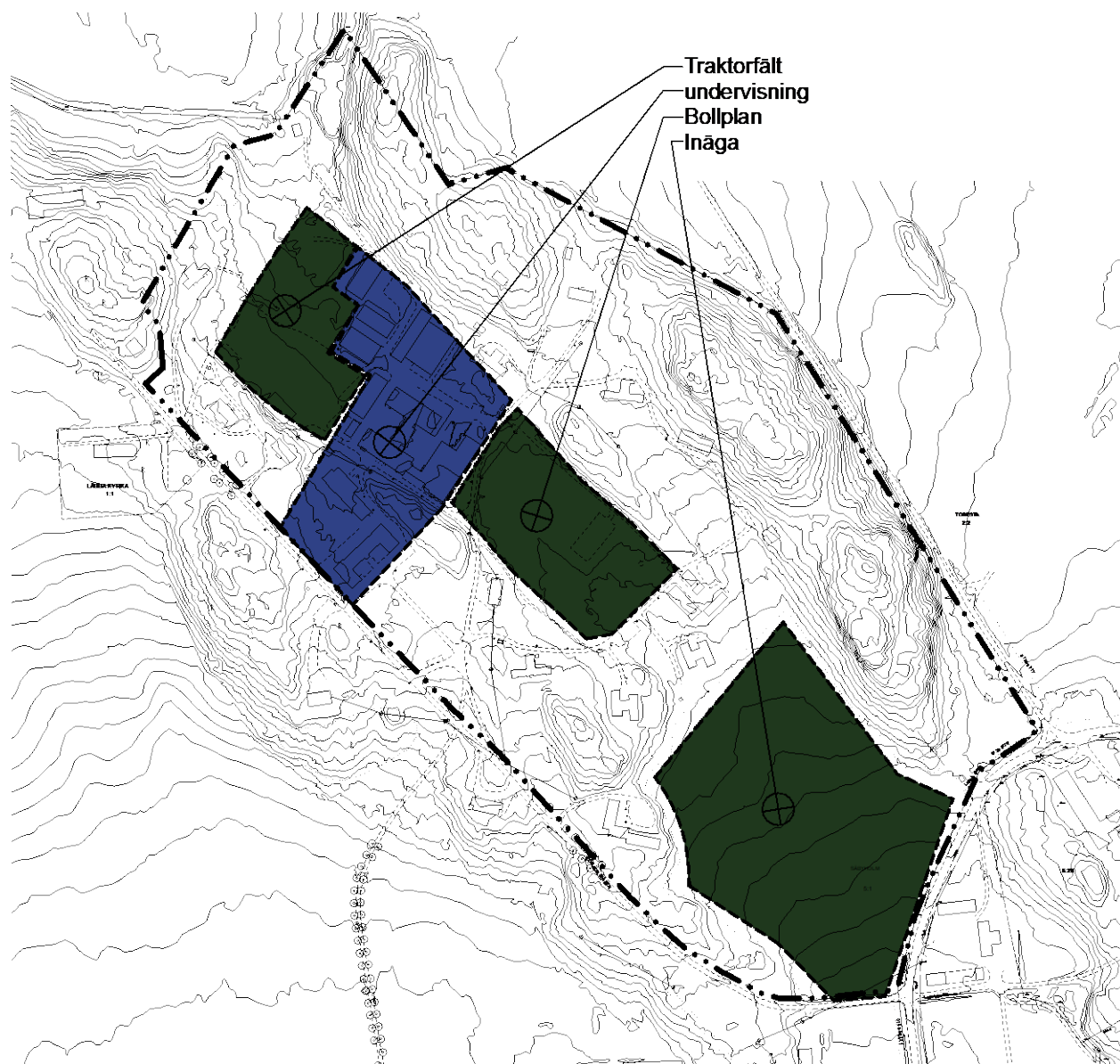
Planförslag

Normal grundläggning antas. Inför bygglov ska kompletterande grundundersökningar göras för kontroll av eventuell erforderlig pålning och kontroll av eventuella radonrisker

utdrag ur jordartskarta från SGU

Bebyggelseområden

Förutsättningar

Det centrala planområdet kan sammanfattningsvis beskrivas som dels ett parkområde med bostadsbebyggelse/ elevhem, dels som område för lokaler för undervisning och dels som ett antal fält / planer. De sistnämnda är tre stycken: det grusade traktorövningsfältet i nordväst, bollplanen i det centrala läget och inägan i sydost.

Historia Äldre tider

I Säbyholms direkta närhet har det sedan bronsåldern funnits boplatser och begravningsplatser.

Mest bekant är Rösaringsåsen. Strax utanför planområdet finns i norr och i sydväst en mängd gravfält, rester av boplatser samt en hitflyttad runsten. Låssa Kyrka strax nordväst om planområdet, kan ha uppförts så tidigt som i slutet 1100-talet. I slutet av 1300-talet lät väpnaren Olof Haraldsson bygga sin sätesgård på den mark som idag är Säbyholm. Gårdens namn var Ladza eller Laacza. Gården låg söder om utanför detta planområde och dess exakta läge och utseende är osäkert. Gården grundades som säteri på 1600-talet och har därefter varit i ägo hos ett flertal familjer. Till säteriet hörde även gårdarna Bärby, Edeby, Säby samt senare även säterierna Toresta och Ålbrunna samt ladugården Ullevi.

1900-talet

1909 köptes Säbyholms ägor av stiftelsen "Sunnerdahls hemskolor på landet". Den instiftades genom en donation av filantropen Magna Sunnerdahl. Godset omvandlades då till en internatskola för barn. De kunde efter avslutad skolgång beredas plats för några års vistelse här. I hemskolan skulle finnas flera, ej alltför stora hem, med plats för cirka 14 elever och en hemföreståndarinna.

Redan 1910 stod de första husen, Tuna och Boda, klara. De ritades av arkitekt Sigfrid Cronstedt. Husen Vika och Haga byggdes 1911-12, skolbyggnaden och rektorsbostaden (Tallgården, väster om planområdet) påbörjades 1911 efter ritningar av arkitekt Ivar Tengbom. 1913-1914 uppfördes Lillstugan och Berga och 1915 uppfördes Hamra, Torpa, Bränna och Stugan. Bebyggelsen från 1910-talet är i huvudsak lokaliserad till platåns ytterkanter.

Ytterligare några elevhem har uppförts så sent som under 1970-talet. Vid Säbyholmsviken anlades tidigt en badplats med bryggor och hopptorn och en lång brygga/kaj för båttrafiken.

1970 köptes fastigheten av Stockholms Läns Landsting. Skolan utvecklades då till en lantbruksskola och har senare använts som naturbruksgymnasium.

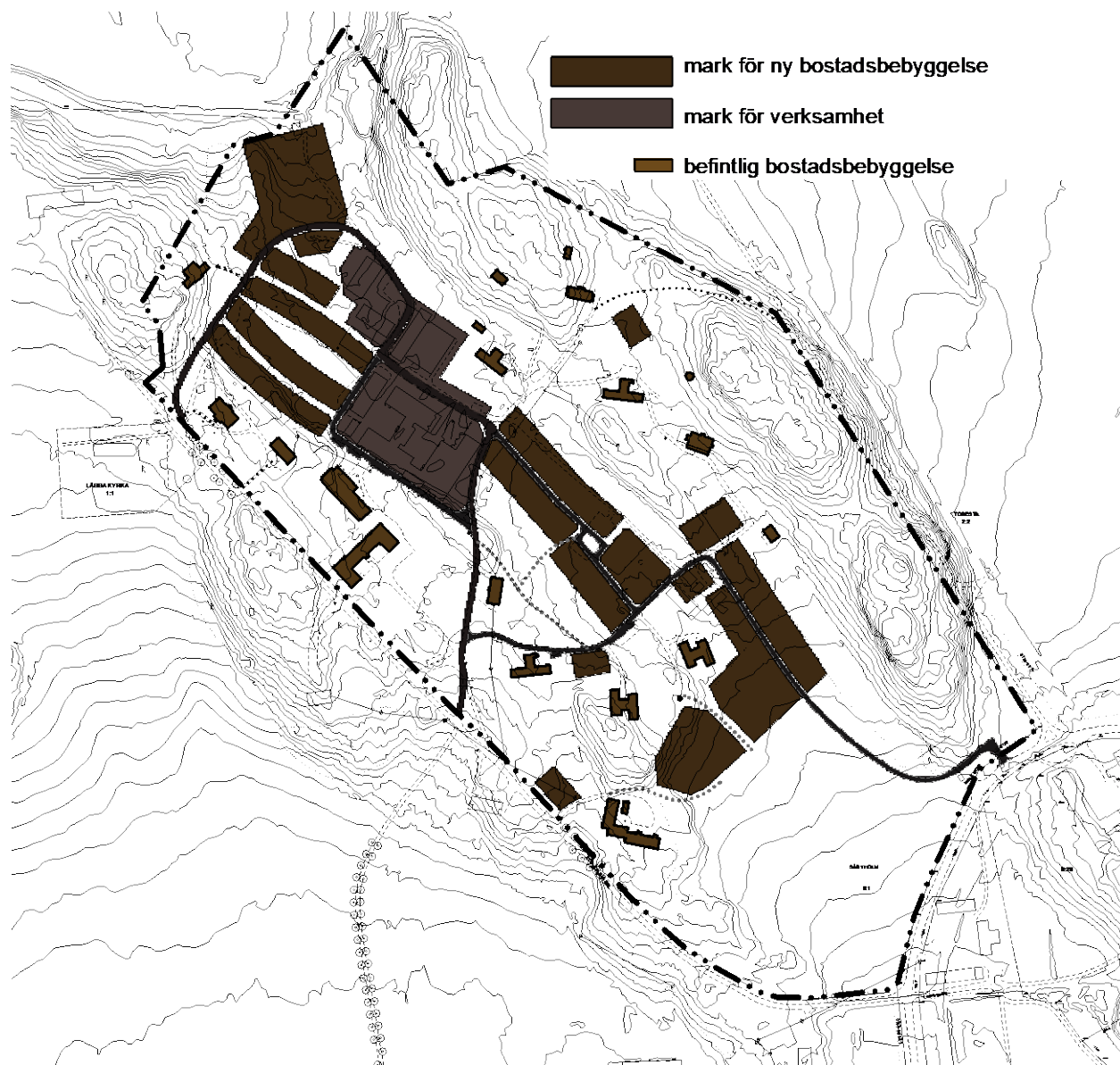
I platåns centrala och plana del genomfördes då under 1970-90-talen en omfattande nybebyggelse av undervisningslokaler och ekonomibygnader - cirka tio stycken byggnader om drygt 7 400 m² byggnadsarea. Odlingsmarken här omvandlades till ett övningsfält för lantbruksmaskiner/traktorer samt en bollplan. Under den perioden byggdes också ytterligare tre elevhem i den södra delen av platån.

2000-tal

I samband med flytten av naturbruksgymnasiet 2013 blev området i det närmaste helt övergivet. Inga boende fanns där längre och inga verksamheter förekom. Begynnande vanskötsel och förstörelse började uppträda.

Fastigheten köptes 2013 av Säbyholms Intressenter AB. Från och med 2014 har de befintliga elevhemmen och nya skolan byggts om till bostäder och är inflyttade. Verksamheter bedrivs i de befintliga lokaler, ett dagis har etablerats inom området. Skötseln av parkanläggningar sköts av byggherren i avvaktan på kommande gemensamhetsanläggning.

Planförslag

Området

Det dominerande, befintliga och slingrande vägnätet avses i huvudsak bibehållas. En vägbreddning om cirka 0.5 meter torde dock erfordras på flera av dessa vägar liksom att mötesplatser för bilar behöver anläggas.

Elevhemmen

Innanför planområdet finns 13 elevhemsbyggnader. Husen, de flesta i nationalromantisk stil, ger hela området dess karaktär. Husen ligger oftast relativt fritt placerade på höjder och mot skogskanten.

Elevhemmen med sin höga belägenhet, sitt fria läge, sina höga socklar, branta tak och höga

våningshöjder - tre till tre och en halv meter i vardera två våningar - kommer att fortsätta dominera i miljön.

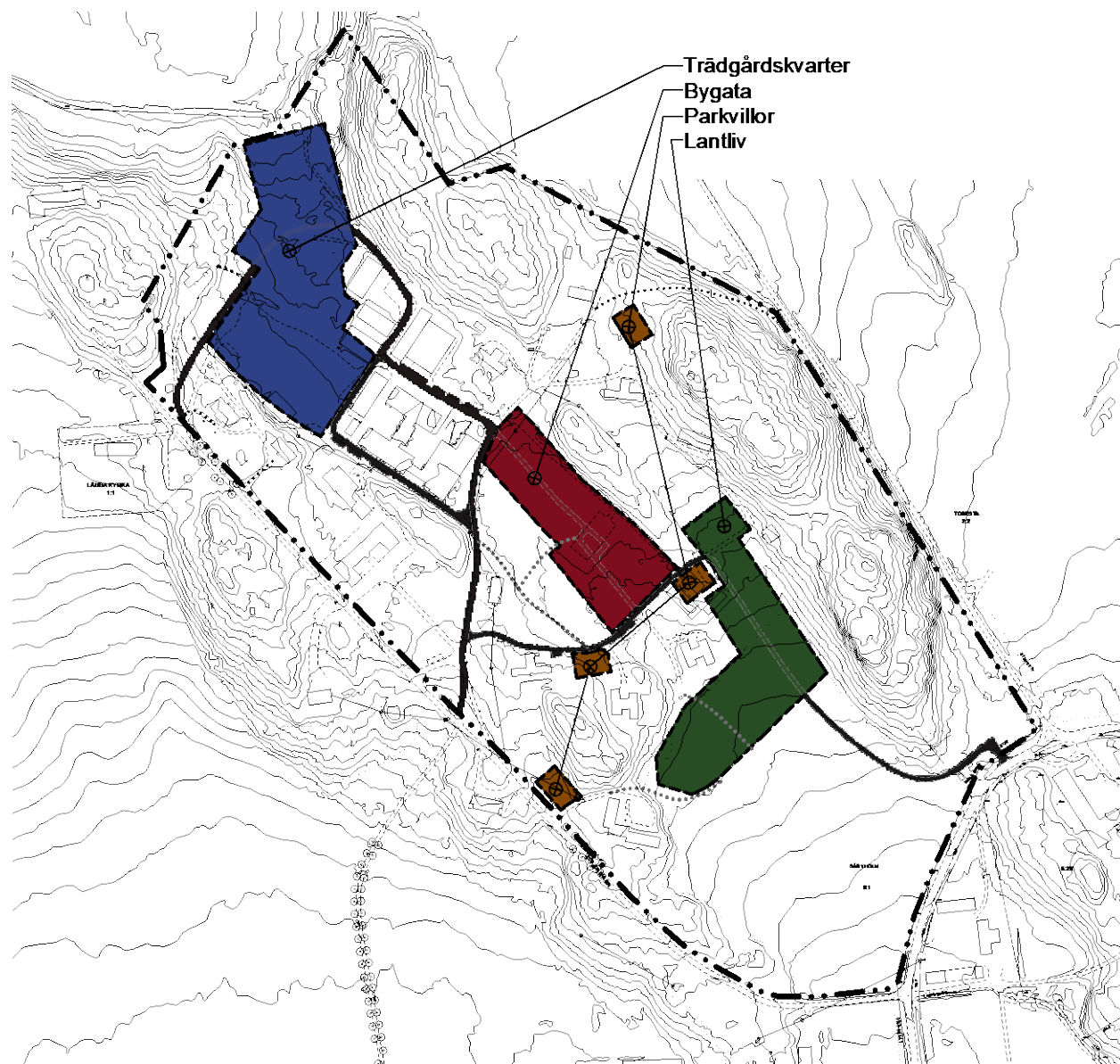
Förprojektering och byggnation visar att detta kan göras med minimala förändringar av exteriörerna. Interiörerna är oftast hårt medfarna med åren. Ursprungliga, specifika detaljer invändigt avses dock bibehållas i görligaste mån. De tre enplanshusen längst i sydost (Birka, Skoga, Bergängen), uppförda på 1970-talet kommer också att upprustas.

Skolbyggnaderna

Huvudbyggnaden, som intill Rösaringsvägen dominerar området med sin mäktighet, innehöll skolkontorslokaler, bostad och två stora samlingslokaler. Den utvändiga karaktären på huvudbyggnaden och invändiga karaktären på samlingslokalerna kommer att bevaras. Övriga delar av byggnaden planeras att vara bostäder. Flygelbyggnaden i norr, Nya Skolbyggnaden i två våningar och uppförd på 1990-talet, planeras att byggas om till bostäder. Låssarhuset, en byggnad mitt emot kyrkan, också uppförd på 1990-talet, har 2015 byggts om till bostäder.

I den centrala undervisnings- och skolbyggnaden, uppförd i huvudsak på 1970-talet, finns såväl storkök, matsal för ett hundratal, gymnastiksal och undervisningslokaler. Här planeras för en förskola och framgent även för en grundskola. En del av byggnaden nyttjas redan i dag för trädgårdsmästarutbildning. Samtliga växthusbyggnader, förutom två, avses bibehållas och är delvis ianspråktagna för verksamheter. I avvaktan på att behovet ökar av förskoleplatser har 2015 en en-avdelningsförskola monterats på bollplanen med tillfälligt bygglov. Den är fullt utnyttjad.

Nya bostadshusen

Huvuddelen av den föreslagna nya bebyggelsen föreslås lokaliserade till de två fälten traktorövningsfältet och bollplanen samt del av inägan i sydost. Den senare bebyggs endast i liten skala i den nordvästra delen. Formspråk, volymer, material ska här kännetecknas av en anpassning till befintlig bebyggelse och terräng. Här föreslås dock bebyggelsestätheten vara större. Bebyggelsestrukturen föreslås kontrastera något mot den fria bebyggelsegruppering för elevhemmen. Hänsyn har tagits till befintliga siktlinjer både inom och utom området vid placeringen av den nya bebyggelsen.

Gestaltning

De nya bebyggelsegrupperna planeras vidare ha sinsemellan något olika karaktärer. I förslaget är de benämnda "Trädgårdskvarteret" (på traktorkörfältet i norr), "Bygatan" (på bollplanen centralt)

och "Lantliv"(på inägan i sydost. Därutöver planeras enstaka nybyggnader - "Parkvillor" - inom parkområdet.

Anpassning och gestaltning av nya hus och dess yttre närmiljö framgår i gestaltningsprogrammet. Där beskrivas hur de nya bostadshusens yttre och närmiljön ska gestaltas. För områdena "Trädgårdskvarteret" och "Bygatan" samt "Parkvillorna" kommer särskild vikt att läggas vid husens förhållande till de befintliga, äldre elevhemmen. De nya husen i sänkans öppna delar - Trädgårdskvarteret och Bygatan – planeras att organiseras i en planstruktur som kontrasterar med de befintliga elevhemmens

Parkvillorna planeras att uppföras väl inplacerade i terrängen och följa elevhemmens relativt fria planstruktur. Dessa byggnader avses utformade med en mycket god anpassning till de befintliga elevhemmens nationalromantiska arkitektur, dess volymer, uttryck och formspråk. De ligger också väl inplacerade i terrängen och följer elevhemmens relativt fria planstruktur.

"Trädgårdskvarteret" utformas med hus längs gata. Förgårdsmarken anpassas till väderstreck och uteplatsplacering, parkering är förlagda mellan husen. "Bygatan" föreslås som en gata med vartannat hus indraget för att öka det visuella avståndet mellan husen. I den centrala delen bildas en plats vid två stora askar. "Lantliv" –husen placeras så att de följer brynen i nordost och nordväst och lämnar den fria sikten mot Rösaringsvägen intakt.

Utemiljöerna kring de enskilda bostadshusen utformas så att de ingår i parklandskapet. Den enskilda uteplatsen avses anläggas med en naturlig övergång till parkrummet och natur. Gaturummens gestaltning planeras utifrån att bebyggelsen ligger i en parkmiljö. Alla bostäder föreslås ha minst ett fruktträd och möjlighet till odling på tomten eller på odlingslotter.

Skala/material

Den föreslagna nya bebyggelsen underordnar sig med sina moderata byggnadshöjder i högst två våningar och med visst respektavstånd till de äldre elevhemmen.

Beträffande material och kulör så utformas husen huvudsakligen med röda panelklädda fasader och sadeltak belagda med matta röda takpannor. Undersida takfot och taksprång, taktassar och knutbrädor, där sådana finns, målas i samma färg som fasaden.

Trafik och kommunikationer

Förutsättningar

Buss, som försörjer Säbyholm, går mellan Smidö och Bro station. På morgon och eftermiddag går bussen varannan timme. SL planerar för utökad turtäthet. SL kör nu upp i området och vänder för vissa turer. Till stationen är det strax under fem kilometer. Busstätheten är låg. Från Bro station når man Stockholm central på 33 minuter. Till Stockholm är det 41 km vilket vid normaltrafik tar ca 35-40 minuter med bil. Arbetsplatser i Kista och Solna når man på cirka 25-30 minuter. Arlanda nås på cirka 30-35 minuter. Separat gång- och cykelstråk finns på delar av sträckan mellan Bro och Rättarboda. Till Rättarboda är det cirka två kilometer. Befintligt vägnät används i dag. Trafikverket är huvudman för Rösaringsvägen fram till Låssa kyrka. Denna del av Rösaringsvägen är ca 3,8 meter bred idag och är kantad av en allé. Den har ett körfält och årstrafiken är ca 100-200 fordon per dygn varav färre än 25 fordon är tunga. För väg 902 (Rösaringsvägen-Smidövägen) är motsvarande siffra ca 300-500 fordon och antalet körfält två. Via de lantliga, lågtrafikerade vägarna når man även omgivande natur- och friområden såsom t ex Rösaringsåsen och Säbyholmsviken

Planförslag

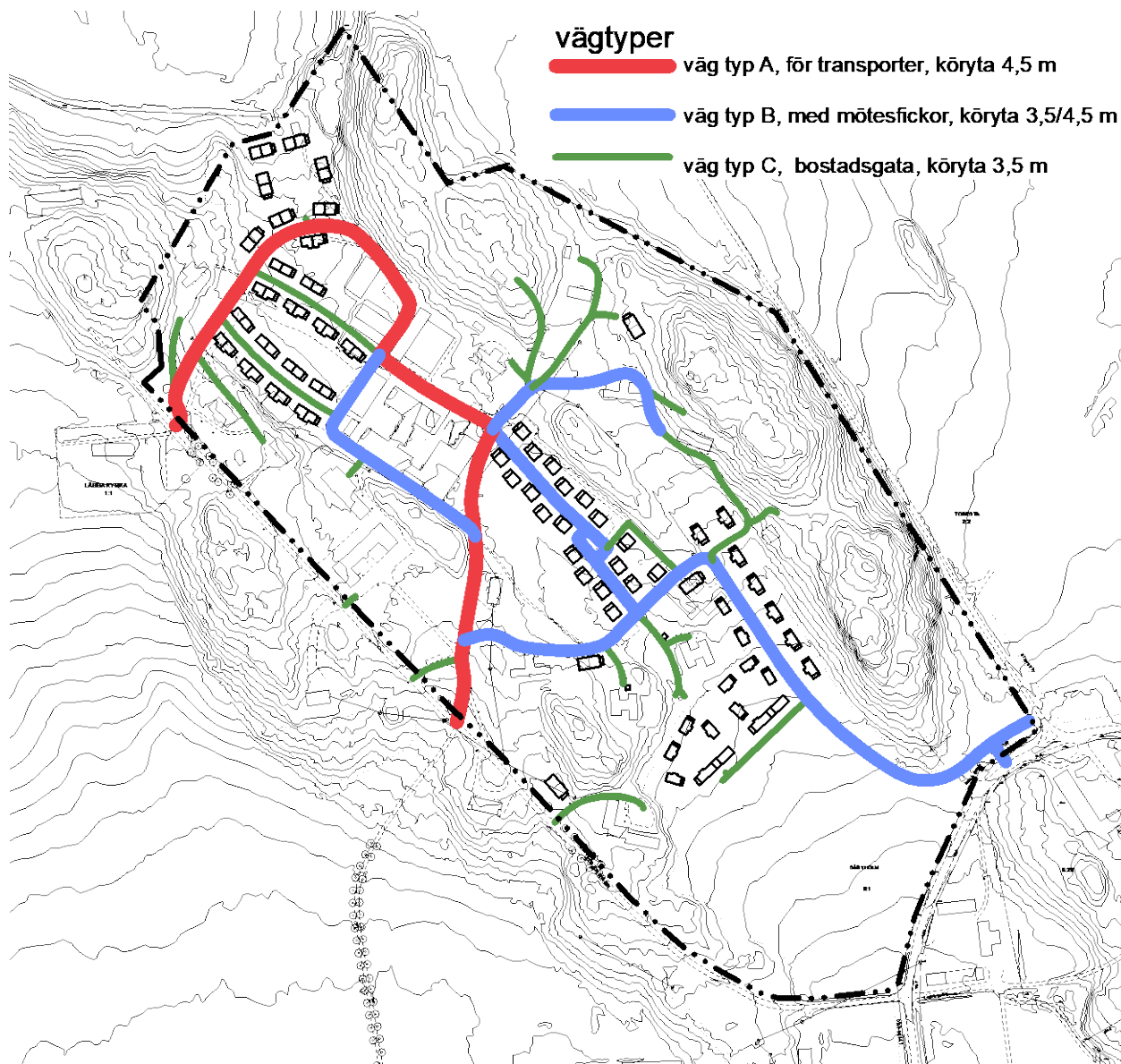
Området planeras fullt utbyggt inrymma cirka 450 boende och cirka 50 verksamma. Tillsammans med cirka 350 boende i Rättarboda och med ytterligare boende på Ådö (pågående detaljplan) och Smidö (pågående förtätning) bör detta vara tillräckligt för en utökning av turtätheten för busstrafiken. Nytt läge för busshållplats skall studeras.

Gatuutformning, parkering, gång- och cykelvägar

Den allmänna Trafikverkswägen med sin allé från gamla Säbyholm upp mot Låssa kyrka är 3,8 meter bred och har inga mötesplatser. Vägens geometri, vertikalkurvorna, är mycket besvärande ur säkerhetssynpunkt. Trafiken från de planerade nya bebyggelsegrupperna föreslås fördelas, dels ut på denna del av Rösaringsvägen och dels med direktutfart på väg 902 norr om gamla Säbyholms ekonomibyggnader. Uppskattningsvis hälften av trafiken till planerad bebyggelse kommer att nyttja denna direktutfart. Trafiken totalt från det fullt utbyggda området uppskattas till 800 bilar/dygn.

Inom planområdet planeras vägar, såväl befintliga som nya, utföras som gårdsgator, dvs fordon får inte framföras med högre hastighet än gångfart, fordon får inte parkera på någon annan plats än särskilt anordnade parkeringsplatser och fordonsförare har väjningsplikt mot gående. I den känsliga parkmarken förordas smala vägar med mötesplatser framför mycket breda vägar. I det fortsatta arbetet med detaljplanen och det därtill hörande gestaltningsprogram finns gators/vägars utformning preciserad.

Parkeringsbehov för den nyttillkommande bostadsbebyggelsen beräknas utifrån bostadens storlek och med placering på egen tomt eller som gemensamhetsanläggning i relativt god anslutning till respektive byggnad och detta regleras i planen. Verksamheter har parkering inom respektive fastighet

Störningar och risker

Buller

Förutsättningar

Området präglas av tystnad. Området är ett av de få områden i Storstockholmsområdet som i RUFS är klassat som tyst område. Förbifarten på Rösaringsvägen /Smidövägen skapar på grund av sitt låga trafikflöde inga bullerproblem ur ekvivalentnivåsynpunkt.

Anläggningar för mikrobryggeriet i norra delen av det stora centrala planområdet har identifierats som tänkbara bullerkällor. Bullermätningar vid dels en ångpanna, dels en frånluftsvärmepump och dels två kylmedelskylare och beräkningar av dessas bullernivåer vid närmsta boendefasad visar att riktvärdena enligt Naturvårdsverket för industribuller underskrids

med mycket stor marginal. Under dagtid är nivåerna ca 20 dB(a), kvällstid, ca 15 dB(a) och nattetid ca 10 dB(a) under riktvärdena

Planförslag

Med de redovisade placeringarna av bostadshusen behöver inga åtgärder vidtas.

Efter mätningar av Mikrobryggeriets ljudkällor har konstaterats att de med god marginal uppfyller Naturvårdsverkets riktlinjer vid angränsande bostäder

Luft och vindförhållanden

Förutsättningar

60-65 % sydliga och sydvästliga vindar är de förhärskande vindarna

I det närbelägna stallet öster om planområdet vid kurvan längs väg 902 finns 5-6 hästar. Avståndet till närmast belägna planerade nytt bostadshus är ca 250 m

Planförslag

Med anledning av det stora avståndet från närmsta bostadshuset till stallet och att de förhärskande vindriktningarna ytterligare minskar risken för spridning av hästallergener behöver inga vidare åtgärder vidtas.

Markföroreningar, radon

Förutsättningar

Den tidigare användningen av området med växthusodling, traktorkörfält och verkstad/tvätt hall kan medföra risk för olika slags föroreningar i marken. I MIFO-databasen förekommer fastigheten som icke riskklassat objekt inom branschen "Bilvårdsanläggning/verkstad". Föroreningar från oljecisterner kan också ha förekommit.

Från ca 2000 till 2013 har växtodlingen skett ekologiskt. Provtagning har gjorts 2015 i odlingsmark och växtodlingar i växthusen. Rester av bekämpningsmedel ligger under utländska riktvärden, dvs inga åtgärder krävs.

På traktorkörfältet, där risk kan finnas av oljespill, har provtagningarna 2015 visat att samtliga uppmätta halter underskrider riktvärdena.

I samband med att den oljebaserade värmen för de befintliga husen ersätts med bergvärme eller pelletsvärme har oljecisternerna borttagits och anmärkningar åtgärdats. En cistern finns kvar, men

ingen provtagning är där aktuell.

Verkstad och tvätthall, som har betongbjälklag, kommer att behållas och vatten leds därifrån via ett antal oljeavskiljare till dagvattensystemet

Förekomst av ev. höga radonhalter prövas i samband med bygglov.

Förslag

Inga ytterligare åtgärder behövs för planeringen av området

Översvämningsrisk

Förutsättningar

Det centrala programområdet ligger helt utanför områden med översvämningsrisk från Mälaren.

Delen nere vid Säbyholmsviken ligger inom område för tidigare utredd översvämningsrisk, dvs inom + 2,8 m över nollplanet. Här ligger ett mindre befintligt båtförråd

Planförslag

Med hänsyn till att det enbart är ett mindre befintligt båtförråd som kommer att finnas på planområdets udde, är skaderisken försumbar.

Skredrisk

Förutsättningar

Inga upplagda fyllningsmassor finns i planområdet

Planförslag

De nya husens höjdsättning skall anpassas till befintliga marknivåer, varför inga stora uppfyllnader planeras och därmed kan eventuell skredrisk elimineras.

Tekniska försörjning

Vatten och spillvatten

Säbyholm är självförsörjande på vatten och avlopp och har tidigare varit i drift för cirka 300 personer. Vatten pumpas i en pumpstation belägen söder om Smidövägen enligt servitut från en

vattentäkt på fastigheten Leran 1:3, belägen ca en halv km västerut. Vattenförsörjningen härifrån skall bibehållas för planområdet. Någon saltvatteninträngning förekommer ej. Avlopp renas i ett lokalt reningsverk beläget i programrådets norra del. Ytterligare sju intilliggande fastigheter är anslutna till VA-nätet söder och sydväst om Smidövägen. Dessa ska utredas av kommunen. En möjlig anslutning av Säbyholmsprojektet till kommunalt avloppsnät är förprojekterad av kommunen och då fram till planområdet. Det samfälliga VA-nätet kommer dels att bestå av befintliga ledningar i planområdet, dels nya inklusive en avloppspumpstation norr om planområdet på annan del av Säbyholm 65:1. En befintlig pumpstation för brand/sjövatten nära Säbyholmsviken och tillhörande ledningar skall övertas av VA samfälligheten.

Dagvatten

Vattendelaren på de bebyggda delarna av skol- och elevhemsområdet ligger strax norr om de befintliga skolbyggnaderna – i nordost- sydvästlig sträckning. Dagvatten sydost därom letar sig mot den skålförmade öppna åkermarken i sydost för att sedan i diken längs väg 902 gå söderut längs mindre väg ner mot Säbyholmsviken. Dagvattnet från stor del av det centrala verksamhetsområdet leds norrut och ut i dike längs med Torestas åkermarker som är anslutet till en täckdikensledning. Säbyholmfastigheten ingår inte i detta täckdikningsföretag. Slutlig recipient är Kalmarviken i Mälaren nära Bålsta.

Recipienten Mälaren har god ekologisk status 2009 och kravet 2015 är det samma. Samma relationer gäller med den kemiska ytvattenstatusen.

Generellt gäller att ingen vattenförekomst (recipient) får försämrats. I dagvattnet från den föreslagna typen av bebyggelse är föroreningshalterna förhållandevis låga och kräver normalt inga reningsåtgärder. Utan åtgärder ligger halterna för de flesta ämnen på halva nivån jämfört med riktvärden. På de övriga ämnena ligger nivån ännu lägre.

Målsättningen skall ändå vara att föreslagen markanvändning inte skall medföra ökning av flöden och föroreningsmängder jämfört med befintliga förhållanden. Åtgärder som då ska vidtas är att en stor del av takvatten från gamla och nya hus ska hanteras vid respektive hus och avledas till svackdiken/krossdiken vid vägarna. Det innebär att planområdet bedöms inte påverka vattenförekomsternas status eller möjlighet att uppfylla miljö kvalitetsnormerna.

Värmeförsörjning

Huvuddelen av den befintliga bebyggelsen uppvärms idag med olje- vedpannor och pelletspannor i respektive fastighet. Vid ombyggnationen av de befintliga husen har dessa pannor ersatts med bergvärmepumpar. De nya husen kommer att utrustas med frånluftsvärmepumpar.

El, data, tele

Området matas från närliggande transformatorstation. Behov av ytterligare elförsörjning måste säkerställas. Inom området finns täckning för såväl data som mobiltelefoni. De ombyggda bostadshusen har anslutits till ett nytt fibernät som är förberett för planerade nybyggnation. Inom området finns fast telenät.

Service

Offentlig service såsom skolor med årskurser 1-9, förskolor, bibliotek och vårdcentral finns i centrala Bro. I Kungsängen finns ett gymnasium. Kommersiell service, såsom restauranger, och mataffärer återfinns i Bro tätort norr om järnvägen. I Skällsta i Bro invid motorvägspåfarten ligger en större livsmedelshall och diverse handelsytor.

Närmaste större köpcentra ligger i Brunna, Bålsta, Jakobsberg, Barkarby och Kista

En förskola har startat inom planområdet under hösten 2015. Lokalerna i det befintliga beståndet är tillräckliga för en utvidgning av antalet avdelningar och framgent för en grundskola. Här finns nu i dag även en trädgårdsmästarutbildning för cirka 25 elever.

Under 2014 har ett mikrobryggeri etablerats i området för tillverkning av öl. För närvarande pågår samtal med intressenter om att etablera ytterligare verksamheter. Ändamålsenliga lokaler finns. I det fortsatta planarbetet kommer lokalernas verksamhet regleras med hänsyn till bland annat risker och störningar.

Strax intill planområdet ligger Låssa kyrka. En populär kyrka för vigslar och dop. Deras parkeringsproblem har lösts genom att på fastigheten Säbyholm 5:1 har upplåtits mark till en parkering intill kyrkan och väster om Rösaringsvägen

Skolbyggnadens samlingslokaler avses bibehållas för bl.a uthyrning till kyrkans gäster, de boende och kommande verksamheter. Sunnerdahlföreningen - en förening som önskar sprida information om den tidigare skolverksamheten och samtidigt vara en plats för återförening av gamla elever har behov av ytor för sina utensilier

Fritid

I skolbyggnaderna finns en gymnastik- motionssal avsedd även för de boende. Det är cirka 300-800 meter till Säbyholmsviken, mot vilken en stor del av bebyggelsen har utsikt. I nordväst ligger Rösaringsåsen med sina strövområden. Strax utanför planområdet planeras att en hästgård ska anläggas. Inom fyra kilometers radie finns det tre golfbanor.

Tillstånd för vattenverksamhet

En del av upprustningen av bryggorna och badstranden kan kräva tillstånd för vattenverksamhet.

Strandskyddsdispens

Aktuellt strandskydd

Inom planområdet gäller strandskydd om 300 m upp på land och 300 m ut i vattnet från strandlinjen.

Syftet med strandskyddet är att trygga förutsättningarna för allemansrättsligt tillgång till stränderna och att bevara livsvillkor för djur- och växtliv på land och vatten (7 kap 13§ miljöbalken). Enligt 4 kap. 17§ miljöbalken får kommenen besluta om upphävande av strandskydd inom ett område som skall omfattas av detaljplan.

I vilka delar förutsätter planen strandskyddsdispens

På kvartersmark inom planområdet på udden samt vattenområdena, betecknade WB1 och WV1 utanför de tre bryggorna föreslås strandskyddet upphävas.

Särskilda skäl för strandskyddsdispens

Ianspråktagen mark

Marken har historiskt varit ianspråktagen. Två befintliga flytbryggor, en i väst och en i sydöst finns på platsen. För den stora bryggan på sydspeten av udden, som skall restaureras finns pålarna kvar i vattenytan hela 70 m ut. Vid den planeras också platser för småbåtar. Intill den planeras restaurering av badstrand. På udden finns också en befintlig förrådsbyggnad samt en grävd damm.

Tätortsutveckling

I kommunens förslag till fördjupad översiktsplan för landsbygden är området runt Säbyholmsviken redovisat som ett LIS-område, dvs ett landsortläge för utveckling

Påverkan av ett plangenomförande

Växt, djurliv och vattenmiljö

Marken säkras i detaljplanen som natur . Stor del av bryggornas fundament finns på platsen och om speciella vattenarbeten måste utföras, så skall speciella skyddsåtgärder vidtas . Det gäller också röjning för badstranden. Med sådana åtgärder bedöms förutsättningarna för de rödlistade vattenväxterna kunna bibehållas

Friluftsliv

Detaljplanen innebär att allmänhetens tillgång säkersälls. Tillgängligheten förbättras genom anlagda gångvägar till stranden och badplatsen. Området blir härmed mer tillgängligt både utseendemässigt och fysiskt.

Konsekvenser av planens genomförande

Avvikelse från programförslag

Inga avvikelser från innehållet programbeslutet

Sammanfattning av miljökonsekvensbeskrivning

Planerade bostäder och vägar i planförslaget har anpassats väl till områdets förutsättningar och bedöms huvudsakligen innebära positiva konsekvenser. Planområdet är en del av en historisk centralbygd omgiven av det öppna odlingslandskapet och ingår i riksintresseområde för kulturmiljön. Viktiga element i riksintresset är bland annat gårdsbebyggelsen vid Säbyholm samt närhet till Låssa medeltidskyrka. I planförslaget har man förhållit sig till områdets kulturhistoriska uttryck och karaktär på olika sätt i de olika delområdena. De olika valen har utgått från landskapets karaktär och det märks en tydlig medvetenhet och ambition att ta de kulturhistoriska värdenas potential med sig i den nya miljön. De historiska sambanden mellan vägen mot Låssa kyrka och Säbyholms gård med sin odlingsmark och ekonomibyggnader bedöms vara upplevelsebart även efter en utbyggnad enligt förslaget. Därmed bedöms planförslaget inte innebära någon risk för påtaglig skada på riksintressets värden. Hänsyn har tagits till befintliga fornlämningar, så att dessa inte påverkas av utbyggnaden.

Planområdet utgör en del av Görvälnkilen och har höga naturvärden som till stora delar är kopplade till äldre träd i parker, trädgårdar, dungar och en barrblandskog. Planförslaget har anpassats till områdets naturvärden och nya bostäder planeras huvudsakligen på befintliga grus- och upplagsytor samt i de områden som har de lägsta naturvärdena, bland annat gräsytor och åkermark. Ett visst intrång sker i några brynmiljöer i norra delen, samt i sydost, ut mot den öppna jordbruksmarken. De negativa konsekvenserna för områdets naturmiljö och på Görvälnkilen bedöms sammantaget bli obetydliga.

De rekreativa värdena inom och kring planområdet bedöms överlag bli mer tillgängliga för människor i samband med genomförande av planförslaget. Dels genom att fler kan bosätta sig inom området och ta del av kultur- och parkmiljön inom och intill planområdet. Dels att människor som besöker planområdet lättare bedöms kunna ta sig till och röra sig i området genom tillgång till bättre vägar och belysning mm. Tillgängligheten till vatten och strandområde i samband restaurering av brygga och badplats bedöms öka de rekreativa värdena, både för boende och allmänhet, i form av anlagda gångvägar till stranden och badplatsen samt att området blir mer inbjudande att ta sig till och stanna vid. Detaljplanens genomförande innebär att allmänhetens tillgång till strandområdet säkerställs.

Den nya gatustrukturen med gårdsgator med låga hastighetsbegränsningar bedöms öka tillgängligheten inom området för gående, cyklister med flera och det blir en tryggare miljö. Planen medför att bostäder anläggs på ett relativt stort avstånd från Bro station och tätare kollektivtrafik och cykelvägar saknas till och från Bro station, vilket troligen medför ett

bilberoende för boende i området. För att motverka den påverkan biltrafiken får på luft och klimat bör möjlighet till ökad turtäthet för bussarna ses över för att främja kollektiva färdmedel och cykling framför bilåkande.

Ett förslag till dagvattenhantering har tagits fram för dagvatten från planområdet med anledning av den förändrade markanvändningen med nya bostäder och vägar. Endast mindre omfattande åtgärder i form av exempelvis makadamfyllda och gräsklädda svackdiken bedöms krävas för att flöden och föroreningshalter inte ska öka till recipienten Mälaren. Med föreslagna åtgärder görs bedömningen att planerad markanvändning inte kommer påverka vattenförekomstens status eller möjlighet att uppfylla miljö kvalitetsnormerna. Arbeten i vattenområdet (t ex schaktning eller påförande av massor i samband med restaurering av brygga och badstrand) är vattenverksamhet som behöver föregås av en juridisk hantering (anmälan/tillstånd).

Ett microbryggeri med ölproduktion i mindre skala är beläget inom planområdet. Boende i planerade bostäder bedöms inte utsättas för störande buller, lukt eller risker från microbryggeriet i någon betydande utsträckning om föreslagna åtgärder vidtas. Omgivande vägar har ett relativt lågt trafikflöde och bedöms inte heller ge upphov till bullerstörningar vid planerade bostäder. Halterna av markföroreningar i området är låga och underskrider Naturvårdsverkets riktvärden för känslig markanvändning.

Planförslaget innebär sammantaget, jämfört med nuläge och nollalternativ, framförallt en större ekonomisk möjlighet till bevarande och skötsel av områdets unika kulturhistoriska byggnader och trädgårdar och de naturvärden som finns. Planförslaget innebär också ett större skydd för områdets kulturmiljö och naturmiljö genom att värdefull naturmiljö avsatts som naturmark, marklov införts för fällande av värdefulla träd samt genom varsamhetsbestämmelser i plankartan. De rekreativa värdena som natur- och kulturmiljön i planområdet med omgivningar innehar bedöms också bli mer tillgängliga för människor i samband med genomförande av planförslaget och därmed kunna upplevas av fler.

Allmän tillgänglighet

I samband med att båthamn och badplats anläggs vid Säbyholmsviken görs stranden tillgänglig. I samband med en etablering av förskola och framgent en skola kommer hela elevhemsområdet likaledes att vara tillgängligt. Den pågående etableringen av kommersiella verksamheter bidrar även till att öka den allmänna tillgängligheten.

Planens genomförande

Organisatoriska frågor

Huvudmannaskap

Planen genomförs med enskilt huvudmannaskap.

Planområdet planeras ingå i kommunens verksamhetsområde för spillvatten. Kommunen ansvarar för drift och underhåll fram till och med en pumpstation i områdets östra del, vilken blir anslutningspunkt för det enskilda avloppssystemet.

På kvartersmark inom planområdet ansvarar respektive fastighetsägare (ett antal brf, äganderätter och en gemensamhetsanläggning) för genomförande, drift och underhåll av samtliga anläggningar och byggnader

Avtal

Exploateringsavtal ska upprättas mellan kommun och Säbyholms Intressenter AB innan detaljplanen vinner laga kraft.

I avtalet måste regleras hur fördelning av kostnader skall ske för allmänhetens tillträde till kvartersmarken på udden inklusive badstranden

Fastighetsrättsliga frågor

Ägoförhållanden

Planområdet omfattar del av Säbyholm 5:1 samt Säbyholm 5:30-32, 5:37-39, 5:44 ägda av Säbyholms Intressenter AB samt fastigheterna Säbyholm 5:27-29, 5:33-36, 5:40-41 ägda av bostadsrättsföreningar och privatägda småhusfastigheterna Säbyholm 5:47-48.

Fastighetsbildning

När detaljplanen vunnit laga kraft finns möjlighet att ansöka om fastighetsbildning av ytterligare avstyckningar. Ett antal fastighetsregleringar kommer att sökas för att redan befintliga insprängda fastigheter skall få ytterligare mark för att förenkla drift av sina parkeringar och ytor runt husen

Gemensamhetsanläggningar

Gemensamhetsanläggningar skall bildas av Lantmäteriet för den gemensamma förvaltningen av parkområdena, skogen i nordost, vägar, ett antal parkeringar, vatten-och spillvattenledningar och intern pumpstation, dagvattensystem, lekytor, åkermarken i söder, sophantering, el, fiber etc.

Skötseln av udden skall hanteras av en gemensamhetsanläggning, där kommunen är medlem. För båtbyggarna inrättas båtföreningar

Ledningsrätt, Servitut

För att säkerställa rätten till allmänna VA-ledningar och pumpstation inom kvartersmark kommer avtalsavtal behöva upprättas eller ledningsrätt bildas.

För fastigheterna Säbyholm 5: 24, 5:26, 5:46 och Låssa kyrka 1:1 utanför planområdet i väster behöver de för sin anslutning till VA-nätet ingå i gemensamhetsanläggningen. Kommunen måste också lösa VA frågan för de fastigheter som ligger söder och sydost om planområdet, vilka nu utan avtal är inkopplade på Säbyholm 5:1s nät

E-område för pumpstation, transformatorstation och övriga anläggningar kan avstyckas till en särskild fastighet eller upplåtas med ledningsrätt.

Fastighetsrättsliga konsekvenser

Planområdet kommer att ingå i kommunens verksamhetsområde för spillvatten. Gemensamhetsanläggningen för VA ansluts till kommunens allmänna spillvattennät vid planerad pumpstation i öst vid Rösaringsvägen/Smidövägen

Plankostnader

Ram/Plan avtal är skrivet mellan kommun och Säbyholms Intressenter AB som reglerar framtagande av planhandlingar och övriga åtgärder nödvändiga för planens genomförande.

Skyddsbestämmelser

För att erhålla ett långsiktigt bevarande av befintlig värdefull bebyggelse innehåller planförslaget skyddsbestämmelser. Skyddsbestämmelserna kan under vissa förutsättningar motivera ersättning.

Lantmäteriförrättning

Fastighetsbildningsfrågor, inrättande av gemensamhetsanläggningar och andra fastighetsrättsliga frågor handläggs av Lantmäteriet. Exploatören bekostar samtliga lantmäteriförrättningar för planens genomförande utom åtgärder för fastigheter utanför planområdet.

Avgifter VA

VA-samfälligheten kommer att ansluta till kommunens pumpstation och anläggningsavgift erläggas enligt gällande taxa.

Administrativa frågor

Genomförandetid

Detaljplanens genomförandetid är 10 år från den dag den vinner laga kraft.

Medverkande i projektet

Planhandlingarna har upprättats av plan- och exploateringsavdelningen i Upplands-Bro kommun i samarbete med BIMS Projektutveckling genom Björn IM Svensson samt Södergruppen Arkitekter genom Hans Bäckström och Erik Einarsson. Ett antal specialistkompetenser på kommunen har också bidragit till framtagandet

Upprättad 2018-04-25

Plan- och exploateringsavdelningen

Andreas Silander

Projektledare exploatering

Henric Carlsson

Planchef

Referenser

* Översiktsplan för Upplands Bro kommun 2010. Antagen av Kommunfullmäktige 2011 12 15^[1]_[SEP]* Program för översiktsplanering av Landsbygden i Upp- lands Bro kommun. Samrådshandling 2013 06 28.

* RUFS 2010^[1]_[SEP]* Fornsök, <http://www.fmis.raa.se/cocoon/fornsok/protected/search.html>^[1]_[SEP]* Skriften: Sunnerdahls hemskola, Esselte ab, 1936^[1]_[SEP]* SGU Sveriges geologiska undersökningar^[1]_[SEP]* Stockholms läns museum 2001. Fördjupat kulturmiljöprogram för Upplands Bro^[1]_[SEP]* <http://gis.lst.se/lstgis/>^[1]_[SEP]* <http://www.upplandia.se/>

Stina Forsberg

Datum

2018-11-30

Vår beteckning

SN 18/0188

Er beteckning

Socialkontoret

Socialnämnden

stina.forsberg@upplands-bro.se

Remissyttrande - handlingsplan för att förebygga och minska våld i nära relation

Förslag till beslut

Äldre- och omsorgsnämnden beslutar att som eget yttrande överlämna socialkontorets tjänsteskrivelse daterad den 30 november 2018 till Socialnämnden.

Sammanfattning

Socialnämnden har i uppdrag att samordna det övergripande arbetet för att förebygga och minska våld i nära relation i Upplands-Bro kommun. Förslag på handlingsplan för att förebygga och minska våld i nära relation har tagits fram utav kommunens relationsvåldsstrateg på uppdrag ifrån Socialnämnden och skickats ut på remiss till Utbildningsnämnden, Kultur- och fritidsnämnden samt Äldre- och omsorgsnämnden för yttrande.

Socialkontoret har i sin tur skickat ut handlingsplanen enhetscheferna för kommunens vård- och omsorgsboenden samt till samtliga utförare inom hemtjänst och ledsagar- och avlösarservice enligt LOV, på remiss.

Verksamheterna anser att det är en välarbetad handlingsplan som tar upp många viktiga aspekter såsom kompetensutveckling, resurser och samverkan. Handlingsplanen tar även upp vikten av att upprätta rutiner för anmälningar/oroanmälningar. Socialkontoret instämmer i dessa synpunkter samt för fram vikten av samverkan och arbete med våld vid demenssjukdom.

Beslutsunderlag

- Socialkontorets tjänsteskrivelse den 30 november 2018
- Bilaga - Utmaning: Att minska och förebygga våld i nära relation. Handlingsplan för Upplands-Bro kommun den 12 november 2018

Ärendet

Socialnämnden har i uppdrag att samordna det övergripande arbetet för att förebygga och minska våld i nära relation i Upplands-Bro kommun. Det kommunövergripande arbetet inom området inleddes under våren 2018 då en relationsvåldsstrateg anställdes på halvtid för att samordna arbetet. Tjänsten är placerad inom socialkontoret på avdelningen för kvalitet- och verksamhetsstöd. Relationsvåldsstrategen har till uppdrag att kartlägga kommunens befintliga

arbete med våld i nära relationer samt att ta fram en handlingsplan för att förebygga och minska detta våld.

Förslag på handlingsplan för att förebygga och minska våld i nära relation har skickats ut på remiss till Utbildningsnämnden, Kultur- och fritidsnämnden samt Äldre- och omsorgsnämnden för yttrande.

Handlingsplan för att förebygga och minska våld i nära relation

Framtagen handlingsplan för att förebygga och minska våldet i nära relation har som mål att utveckla arbetet i kommunen inför 2019. Arbetet ska utvecklas genom mål på såväl lång som kort sikt. Målen ska kunna följas upp. Det är av vikt att målen integreras i ordinarie verksamhetssystem och att varje nämnd ser vad den egna verksamheten kan bidra med. Det övergripande syftet är i sin tur att förebygga och minska våld i nära relation genom att utveckla det strategiska arbetet, samverkan och fördjupa den kollektiva kunskapen inom området.

Handlingsplanen innehåller aktiviteter inom områdena organisation, ökad kunskap, samverkan samt utveckling av arbetssätt.

Sammanfattningsvis innebär handlingsplanen att stärka det strategiska kommunövergripande arbetet och samverkan. Samverkan ska bedrivas genom en operativ grupp som ligger under det Förebyggande rådet samt genom ett nätverk som har till syfte att sprida kunskap genom föreläsningar och erfarenhetsutbyte. Det ska även genomföras kunskapsseminarium och workshops inom kommunen samt tas fram en plan hur fler berörda inom kommunens olika kontor ska genomföra webbutbildningen från Nationellt Centrum för Kvinnofrid.

Vidare ska det ske en informationssatsning genom att utveckla hemsidan med enkel och lättillgänglig information på olika språk om våld i nära relation samt att ta fram kommungemensamt material för spridning, till exempel affischer och flyers på var invånare kan vända sig för att få hjälp, till exempel Kvinnojouren Anna, Origo och BRIS. Kommunen ska ta fram dialogforum med lokalinvånare och det lokala föreningslivet för ökad samverkan. Kommunen ska även ta fram en kommunövergripande checklista för hur arbetet ska bedrivas för att uppmärksamma och synliggöra våld i nära relationer och rutiner för orosanmälningar samt hur samverkan med föräldrar och förskola/skola ska ske efter anmälan.

Bilaga: Kartläggning av arbete för att förebygga och minska våld i nära relation

Framtagen handlingsplan följs utav en bilaga där kommunens befintliga arbete för att förebygga och minska våld i nära relation har kartlagts. Kartläggningen genomfördes på en workshop i maj 2018 där socialkontoret, utbildningskontoret och kultur- och fritidskontoret deltog. Kontoren arbetade

utifrån frågeställningarna: vad gör vi idag för att förebygga och minska våld i nära relationer samt vilka steg behöver vi ta för att för att utveckla arbetet?

Socialkontoret arbetade under 2018 utifrån Riktlinje för våld i nära relationer. En riktlinje som revideras i Socialnämnden årligen och som gäller för samtliga verksamheter. Alla socialsekreterare inom myndighetsenheterna utbildas även inom metoden FREDA. FREDA är en metod som är framtagen av Socialstyrelsen för att identifiera och beskriva våldsutsatthet.

Vidare finns det en socialsekreterare på halvtid som arbetar med fokus på våld i nära relationer och en samordnare för kvinnofrid inom vuxenenheten. Samordnaren har även ansvar för andra områden utöver det praktiska arbetet med kvinnofrid inom socialtjänsten. Om den som utövar våld söker hjälp via kommunens öppenvård kan de få hjälp via insatser på Härnevimmottagningen. Insatserna bygger på att den som utövar våld ökar förståelsen om sig själv och hittar alternativ till våldshandlingar.

Verksamheternas synpunkter

Socialkontoret har skickat ut handlingsplan för att förebygga och minska våld i nära relation till enhetscheferna för kommunens vård- och omsorgsboenden samt till samtliga utförare inom hemtjänst och ledsagar- och avlösarservice enligt LOV, på remiss.

Enhetscheferna inom vård- och omsorgsboendena har inga synpunkter utan tycker planen ser bra ut.

Enhetscheferna inom hemtjänst och ledsagar- och avlösarservice tycker att det är en välarbetad handlingsplan som tar upp många viktiga aspekter såsom kompetensutveckling, resurser och samverkan. Handlingsplanen tar även upp vikten av att upprätta rutiner för anmälningar/oroanmälningar. Det är viktigt att alla anställda ska veta om hur de ska ansöka/anmäla våldet och ännu viktigare att de ska veta vad som händer med anmälningar som kommer till Socialtjänsten. Något som saknas enligt hemtjänsten är en samverkan när det gäller demens och våld i nära relation, något som ofta glöms bort inom kommunerna.

Socialkontorets synpunkter

Socialkontoret har vid ett tidigare tillfälle skickat sina synpunkter på fel i formalia och stavningar etc. till ansvarig relationsvåldsstrateg. Dessa behandlas ej här.

Socialkontoret anser att handlingsplan för att förebygga och minska våld i nära relation är ett välarbetat dokument. Handlingsplanen bygger på en workshop som genomförde under maj 2018 vilket gör att dokumentet är väl förankrat hos verksamheterna.

Kontoret anser att handlingsplanen tar upp konkreta exempel på hur det strategiska arbetet med våld i nära relation ska bedrivas i kommunen. Genom samverkan över kontorsgränserna, en kommunövergripande checklista för hur arbetet ska bedrivas samt rutiner för orosanmälningar och hur samverkan med föräldrar och förskola och skola ska ske efter anmälan, kan kommunens verksamheter komma igång med arbetet under 2019 på ett strukturerat sätt.

Socialkontoret vill dock uppmärksamma, precis som hemtjänsten, om våld vid demenssjukdom. Våld vid demenssjukdom är vanligt och personer med demens kan uppträda aggressivt, antingen fysiskt eller verbalt. Detta kan vara mycket påfrestande för individen själv men även för dennes personal inom äldreården, familj och vänner.

Men även de med demenssjukdom kan vara de som utsätts för våld. Våld mot äldre kan se ut på många olika sätt. Precis som det framkommer i handlingsplanens bilaga så kan våld förutom att vara fysiskt även vara psykiskt eller ekonomiskt. Även försummelse kan räkas som våld. Våldsutövare kan vara till exempel vara anhöriga och partner, barn, vårdpersonal, gode man och färdtjänstpersonal.

Socialkontoret delar Äldrecentrums uppfattning om att möta våld hos äldre är en svår uppgift som bland annat kräver att arbetet är organiserat, att alla inblandade har kunskap om området samt får utbildning samt stöd och handledning. Det krävs även en samverkan mellan kommuner och hälso- och sjukvården men även andra professioner så som läkare och distriktsköterskor, sjukgymnaster, gode män, hemtjänst och personal på vård- och omsorgsboenden och biståndsbedömare.

Barnperspektiv

Barnperspektivet ska alltid beaktas i alla utredningar och insatser inom socialtjänsten. Detta gäller ärenden inom våld i nära relationer såsom äldreomsorgen.

Helena Åman

Socialchef

Elisabeth Rågård

Avdelningschef kvalitet- och verksamhetsstöd

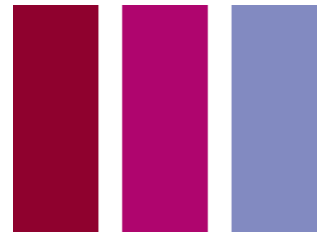
Bilagor

1. Utmaning: Att minska och förebygga våld i nära relation. Handlingsplan för Upplands-Bro kommun den 12 november 2018

Beslut sänds till

- Socialnämnden

Utmaning: Att förebygga och minska våld i nära relation

Handlingsplan för Upplands-Bro kommun

2018-11-12

karin.hagglund@upplands-bro.se

Upplands-Bro i hjärtat av Mälardalen är en av Storstockholms naturskönaste kommuner med 13 mil stränder och en skärgård med 50 öar. Här möts en mångtusenårig historia med en spännande framtidsutveckling. Här kan du kombinera tryggt boende med en aktiv fritid. Allt finns på armlängds avstånd.

Rapport

Text: Karin Hägglund, Upplands-Bro kommun

www.upplands-bro.se
kommun@upplands-bro.se
08 581 690 00

Innehåll

1	Inledning	5
1.1	Handlingsplan för att förebygga och minska våld i nära relationer	7
2	Bilaga: Kartläggning av arbete för att förebygga och minska våld i nära relation.....	9
2.1	Våld i nära relationer - hur vanligt är det?	9
2.1.1	Utsatta grupper	9
2.2	Ett paradigmskifte har skett	10
2.3	Två viktiga begrepp att definiera	10
2.3.1	Våld	10
2.3.2	Nära relationer	11
2.4	Våld och hälsa.....	11
2.5	Men det handlar inte bara om utsatta kvinnor.....	11
2.5.1	Barn	11
2.5.2	Hedersrelaterat våld.....	12
3	Vad har vi att förhålla oss till?	14
3.1	Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i hemmet.....	14
3.2	Mål för jämställdhet.....	14
3.3	Riktlinjer för våld i nära relation för Upplands-Bro	15
4	Samverkan och en del av ett kommunövergripande folkhälsoarbete....	16
4.1	Att förebygga våld som en del av ett folkhälsoarbete.....	16
4.2	Vad görs idag?	16
4.2.1	Kommunledningskontoret	17
4.2.2	Socialkontoret.....	17
4.2.3	Utbildningskontoret	18
4.2.4	Kultur - fritidskontoret.....	18
4.3	Best practice.....	19
4.4	Vi behöver jobba på olika nivåer för att bli framgångsrika	20
4.4.1	Befintliga strukturer.....	21
4.4.2	Operativ nivå	21
4.4.3	Att våga se och våga fråga är avgörande	21
4.4.4	Kompetensutveckling	21
5	Utveckling av arbetet	22
6	Vill du lära mer om kvinnofridsarbete och våld i nära relationer?.....	23
6.1	Hemsidor.....	23
7	Bilaga 1 Vad görs idag för att förebygga och minska våld i nära relationer?.....	25
	Socialkontoret - fyra arbetsområden	25
	Utbildningskontoret – fyra arbetsområden	27
	Kultur -och fritidskontoret – två arbetsområden	28

Utmaning: Att förebygga och minska våld i nära relation

1 Inledning

Våld i nära relationer är ett allvarligt folkhälso- och samhällsproblem. Att leva i frihet från våld är en mänsklig rättighet. Levnadsvillkor och livskvalitet påverkas allvarligt för de som är våldsutsatta. Det är fler kvinnor än män som utsätts för våld i nära relationer.

Våld mot kvinnor definieras i Istanbulkonventionen¹ som:

" ... ett brott mot de mänskliga rättigheterna och en form av diskriminering av kvinnor och avser varje fall av könsrelaterat våld som leder till, eller troligen kommer att leda till, fysisk, sexuell, psykisk eller ekonomisk skada eller fysiskt, sexuellt, psykiskt eller ekonomiskt lidande för kvinnor, inbegripet hot om sådana handlingar, tvång eller godtyckligt frihetsberövande, oavsett om det sker i ett offentligt eller privat sammanhang." (artikel 3.a.)

Det är viktigt att sätta ljus på att våld i nära relationer är en situation som oftast föregåtts av en "normaliseringsprocess" där en successiv förskjutning av gränser för vad som är acceptabelt inom relationen har skett. Våld kan också ske i en hederskultur och skiljer ut sig genom att våldet då är kollektivt sanktionerat av människor i omgivningen.

Föreslagen handlingsplan baseras på en kartläggning av arbetet för att förebygga och minska våld i nära relation Upplands-Bro. Kartläggningen genomfördes under våren 2018. Utgångspunkten var att först se över hur verksamheterna inom Upplands-Bro kommun arbetar idag för att sedan kunna se vilka strategiska steg som behöver tas framöver. Det är av vikt att arbetet går i linje med det kommunövergripande arbetet för hållbar utveckling. Samverkan med andra aktörer såsom till exempel polis, kvinnojouren Anna, primärvården och bostadsbolagen är avgörande för att lyckas med arbetet att förebygga och minska våld i nära relationer. Kartläggningen bifogas som bilaga och syftar till att ge en bakgrund och ett sammanhang för arbetsområdet *att förebygga och minska våld i nära relationer* i Upplands-Bro kommun, samt visa på arbetet som görs inom den kommunala verksamheten.

Ett kommunövergripande arbete för att förebygga och minska våld i nära relationer i Upplands-Bro har inletts under våren 2018 då en strateg har anställts på halvtid för att samordna arbetet. Tjänsten är placerad inom socialkontoret på avdelningen för kvalitet- och verksamhetsstöd. Tjänsten

¹Istanbulkonventionen kallas Europarådets konvention förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i hemmet då konventionen undertecknades i Istanbul maj 2011. Den trädde i kraft i Sverige november 2014.

Utmaning: Att förebygga och minska våld i nära relation

Innehåll

finansieras av kommunen och det finns externa medel sökta från Socialstyrelsen för att genomföra vissa insatser inom området.

1.1 Handlingsplan för att förebygga och minska våld i nära relationer

Målet är att skapa en handlingsplan för att utveckla arbetet inför 2019 med mål såväl lång och kort sikt som kan följas upp. Det är viktigt att dessa integreras i ordinarie styrsystem och att varje nämnd ser vad den egna verksamheten kan bidra med. Arbetet samordnas av relationsvåldsstrategen.

Övergripande syfte är att förebygga och minska våld i nära relation genom att utveckla det strategiska arbetet, samverkan och fördjupa den kollektiva kunskapen inom området.

Innehåll:

Organisation

- Integrera arbete för att förebygga och minska våld i nära relationer med övrigt strategiskt förebyggande arbete i kommun för att arbeta mer effektivt utifrån risk- och skyddsfaktorer. Under det Förebyggande rådet kommer olika operativa samverkansgrupper skapas, varav en grupp bör ha fokus på att förebygga och minska våld i nära relationer. I grupp bör socialtjänsten, elevhälsa, gymnasier, fritid, polis och Kvinnojouren Anna ingår. Gruppen bör samordnas av strategen för våld i nära relation och syfta till att skapa ett effektivt operativt arbete med samsyn.

Ökad kunskap

- Skapa ett nätverk i kommunen som träffas två gånger per år för att sprida kunskap genom föreläsningar och presentationer av olika verksamheter. Nätverket ska utgöra en arena för samverkan och erfarenhetsutbyte. Inbjudna kommer att vara kommunala verksamheter såväl som andra berörda aktörer i kommunen.
- Kunskapsseminarium och workshops för politiker och kommunledningen med syfte att öka kunskap om effektivt arbete för att förebygga och minska våld i nära relationer.
- Ta fram en plan för att fler berörda inom kommunens olika kontor ska genomföra webbutbildningen från Nationellt Centrum för Kvinnofrid.
- Utveckla hemsidan med enkel och lättillgänglig information. Det finns idag ett system, Infogeneratorn, som är framtagen av Länsstyrelserna för att ge lättillgänglig och korrekt information på olika språk.
- Ta fram, ett för kommunen gemensamt, informationsmaterial att sprida inom kommunens verksamheter, till exempel affischer och flyers.

Information ska finnas om var man kan vända sig inom kommunen, om Kvinnojouren Anna, Origo, BRIS och eventuellt fler aktuella aktörer. Under workshopen lyftes flera möjligheter till att sprida information fram som till exempel att skolbibliotek och bibliotek kan ha tema om våld via bokutställningar.

Samverkan

- Utveckla dialogforum med lokalinvånare och samverkan med det lokala föreningslivet med syfte att förebygga och minska våld i nära relationer. Vidare syfte är att stärka sammanhållningen bland kommuninvånare samt förståelsen för det lokala arbetet bland kommunanställda och förtroendevalda.
- Fördjupat samarbete med Origo utifrån hedersrelaterat våld via Integrationsenheten i Upplands-Bro kommun.

Utveckling av arbetssätt

- Kommunövergripande checklista för hur Upplands-Bro kommun arbetar för att uppmärksamma och synliggöra våld i nära relationer och rutiner för orosanmälningar samt hur samverkan med föräldrar och förskola och skola ska ske efter anmälan.
- Se över möjligheterna att arbeta med metoden *Huskurage* som drivs av en ideell förening med mål att förebygga och förhindra våld i nära relation genom att ge grannar verktyg att agera. Huskurage är en policy som uppmanar grannar att visa omtanke och omsorg vid oro för att någon far illa.

2 Bilaga: Kartläggning av arbete för att förebygga och minska våld i nära relation

2.1 Våld i nära relationer - hur vanligt är det?

Våld förekommer i alla åldrar och i samtliga samhällsgrupper. Det är drygt 25 procent av Sveriges kvinnor som utsatts för våld i nära relation och cirka 17 procent av männen. Det är lika vanligt förekommande i homosexuella som heterosexuella relationer². Det finns kvinnor som slår män men i majoriteten av fallen är det män som slår kvinnor. Det sambandet stärks ju grövre våld som används. Kvinnor har även en högre utsatthet för dödligt våld i en nära relation.

2.1.1 Utsatta grupper

Det finns faktorer som kan bidra till ökad utsatthet och sårbarhet för våld, direkt eller indirekt.

- Barn som är utsatta eller bevittnar våld
- Kvinnor och barn som lever i en hederskultur
- Personer med psykiska och fysiska funktionsnedsättningar utifrån beroendeställning
- Missbrukande kvinnor
- HBTQ-personer
- Äldre

I sammanhanget bör nämnas att personer som är 65 år och uppåt är en växande grupp och även i denna grupp förekommer våld. Det finns även en särskild utsatthet i gruppen på grund av sjukdom som påverkar personligheten och kan utlösa våldstendenser hos de äldre som påverkar deras anhöriga och även brukare emellan. I en rapport från Länsstyrelsen lyfts att detta inte alltid ses som våld i nära relation och därför inte registreras eller anmäls. Äldre som behöver mycket vård från till exempel anhöriga, löper också större risk att bli utsatta för våld då de befinner sig i beroendeställning och de anhöriga befinner sig i en pressad situation.

En intressant aspekt på utsatthet för våld som lyftes på nationella kvinnofridskonferensen i maj 2018 var att vara mamma. Att just sårbarheten – rädslan att förlora sina barn – kan leda till att kvinnor stannar i en våldsrelation. Viktigt att notera är att de allra flesta våldsutsatta kvinnor är mammor och ta detta i beaktande vid stöd och hjälp.

² SOU 2014:49 *Våld i nära relationer – en folkhälsofråga*.

2.2 Ett paradigmskifte har skett

Den senaste tioårsperioden har arbetet för kvinnofrid och mot våld i nära relationer genomgått ett paradigmskifte. Idag tar samhällets olika aktörer allt större ansvar för att ge stöd och hjälp till våldsutsatta vuxna och till barn som har bevittnat eller själva utsatts för våld. Tidigare har arbetet främst drivits av ideella krafter. Kommunens ansvar för att ge stöd och hjälp tydliggjordes 2007 genom en skärpning av socialtjänstlagen (SoL) samt 2014 gjordes ett förtydligande av då Socialstyrelsens *Föreskrifter och allmänna råd om våld i nära relationer* infördes.

Sedan några år tillbaka har det skett en förskjutning till att prata om våldet i könsneutrala termer. Den pendeln är dock på väg tillbaka och vid Nationella Kvinnofridskonferensen³ i maj 2018 pratade flera av Sveriges experter och politiker inom området om vikten att våga prata om våldet ur ett genus - och strukturellt perspektiv, just för att tydliggöra att kvinnor är mer utsatta än män. I och med det bör vi använda begreppet *kvinnofrid* - mäns våld mot kvinnor - såväl som begreppet *våld i nära relationer* – för att inkludera andra grupper som drabbas av våld.

2.3 Två viktiga begrepp att definiera

2.3.1 Våld

Våld är en handling riktad mot en annan person, som genom denna handling skadar, smärtar, skrämmer eller kränker och får denna person att göra något mot sin vilja eller avstå från att göra något som den vill.⁴

Olika former av våld

- Fysiskt våld kan bestå av alltifrån hårda grepp, knuffar och örfilar till knytnävsslag, sparkar och användande av vapen.
- Det psykiska våldet kan handla exempelvis om hot, tvång, trakasserier, glåpor, förlöjliganden, kontroll, och social isolering.
- Sexuellt våld kan innebära att tvinga någon till sexuella handlingar, tvinga någon att titta på pornografi, sexuella trakasserier, sexuellt kränkande språk och våldtäkt. Det kan också handla om könsstympning och tvångsgifte.
- Materiellt och ekonomiskt våld kan bestå av att ha sönder ägodelar som betyder mycket för den andre, stöld, att vägra den utsatta insyn i ekonomin och ekonomisk kontroll.
- Våld i form av försummelse riktas ofta mot personer med nedsatt funktionsförmåga som har svårt att i vissa avseenden klara sig själva. Det kan exempelvis handla om att inte ge den utsatta sin medicin eller mat, att inte hjälpa personen till sin rullstol från sängen och att inte ge hjälp med personlig hygien och annat.

³ Nationell Kvinnofridskonferens 29 - 30 maj, 2018. Anordnad av Nationell myndighetssamverkan för kvinnofrid

⁴ Definition av Per Isdal, grundare av Alternativ till våld.

Ibland utövas inte våldet aktivt så ofta, det räcker att det finns där latent och att den utsatta vet att det kan upprepas, för att skapa en otrygg situation och begränsa och kontrollera den utsatta i dennes vardag.

2.3.2 Nära relationer

Begreppet närstående är könsneutralt och syftar på varje person som den våldsutsatta bedöms ha en nära och förtroendefull relation till. Det kan handla om såväl makar, partners, sambor, pojk- eller flickvänner, som föräldrar, syskon, barn eller andra släktingar. Det kan även gälla andra personer som den våldsutsatta har eller har haft en nära och förtroendefulla relation till.

Bedömningen om vem som kan betraktas som närstående ska göras utifrån familje- och levnadsförhållanden i det enskilda fallet.⁵

2.4 Våld och hälsa

Våld i nära relation har konstaterats vara ett av de allvarligaste problemen mot kvinnors hälsa enligt WHO (Världshälsoorganisationen) 2013. Det sker främst av män som de har eller haft en nära relation med.⁶

Då våld i nära relation och det grövsta våldet är riktat mot kvinnor är det i sammanhanget av vikt att se vilka konsekvenser våldet har för kvinnors hälsa.⁷

- Tecken på posttraumatiskt stressyndrom (PTSD) är tre till fyra gånger vanligare hos kvinnor som utsatts för allvarligt våld.
- Depression är dubbelt så vanligt kvinnor som utsatts för allvarligt våld.
- Fysisk ohälsa är dubbelt så vanligt kvinnor som utsatts för allvarligt våld, till exempel är hjärtinfarkt två till fyra gånger så vanligt i denna grupp.
- Försäkringskassan handlägger cirka 11 000 fall årligen gällande sjukskrivning, rehabilitering eller aktivitetsersättning relaterat till misshandel, grov kvinnofridskränkning och olaga hot mot kvinnor.⁸

2.5 Men det handlar inte bara om utsatta kvinnor

2.5.1 Barn

Begreppen kvinnofrid och våld i nära relationer används parallellt för att belysa att arbete dock inte enbart handlar om våldsutsatta kvinnor. Det är till exempel av vikt att uppmärksamma att det ofta finns barn som påverkas av våldet, antingen direkt genom att även de är våldsutsatta eller indirekt genom att vara vittne till och att leva i ett sammanhang där våld är en del av vardagen. Det tar

⁵ SOU 2015:55 *Nationell strategi mot mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck*.

⁶ SOU 2015:55 *Nationell strategi mot mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck*

⁷ Nationellt Centrum för Kvinnofrid (2014). *Våld och hälsa. En befolkningsstudie om kvinnors och mäns våldsutsatthet samt kopplingen till hälsa*.

⁸ Brottsförebyggande rådet, bra.se

sig i uttryck i olika former av fysisk och psykisk ohälsa, varav ett exempel är svårigheter att koncentrera sig i skolan. Utifrån konventionen om barns rättigheter ska barns bästa vara i fokus och det är centralt att komma ihåg i detta arbete när det finns minderåriga barn med i bilden.

2.5.2 Hedersrelaterat våld

I ett sammanhang som präglas av hederskultur är det kollektivets (familjens eller släktens) intressen överordnade individens. Det bygger på traditioner och normer och det finns ett samband mellan utövande av religion och strävan efter att bevara heder. Däremot finns det inget samband mellan någon specifik religion och våld, förtryck med hänvisning till heder återfinns inom olika etniska och religiösa grupper.⁹ I denna kultur sker det alltid repressalier om en person bryter mot regler eller normer där familjens heder kan vanäras. Det är framförallt normer kring sexualitet och relationer som är i fokus. Kvinnor och män bidrar till att reproducera hederskulturen och ofta är det såväl familj, släkt som grannar som ser till att den sociala kontrollen upprätthålls.

I Sverige är det uppskattningsvis cirka tio procent av unga upp till 25 år som är utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck. Det är cirka 100 000 människor, varav de flesta är flickor och kvinnor.¹⁰

Hedersrelaterat våld innefattar bland annat:

- Flickor utsätts för könsstympning, vanligtvis mellan 4 och 14 år.¹¹
- Förbud mot kärleksrelationer innan äktenskap.
- Att inte få välja partner själv.
- Frånskilda kvinnor anses bryta mot familjens och släktens heder och kan därför utsättas för våld och förtryck.
- Särskilt utsatta är HBTQ-personer då tvåsamhet och heterosexualitet är norm.
- Särskilt utsatta är även personer med funktionsnedsättning då de ofta är mycket beroende av sin omgivning. (Denna utsatthet för våld återfinns dock oavsett kontext, till stor del på grund av sin beroendeställning.)¹²

Att tänka på:

- Då hederskultur är rådande är det vanligt att det som rör familjen hålls inom just familjen. Det anses självklart att inte prata med till exempel personal inom förskola, skola och socialtjänst om problem. Det gör det än mer viktigt att personal som möter familjer i olika verksamheter både har kunskap och

⁹ Nationellt Centrum för Kvinnofrid (2010) *Hedersrelaterat våld och förtryck – en kunskaps- och forskningsöversikt*.

¹⁰ SOU 2014:49 *Våld i nära relationer – en folkhälsofråga*.

¹¹ UNICEF 2016, Female Genital Mutilation/Cutting: A global concern

¹² Origo, www.origostockholm.se (2018)

vågar fråga om de uppfattar signaler om att hedersrelaterat våld eventuellt förekommer.

3 Vad har vi att förhålla oss till?

3.1 Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i hemmet

Denna konvention kallas även *Istanbulkonventionen* då den undertecknades i Istanbul 11 maj 2011. Sverige undertecknade konventionen samma dag och i november 2014 trädde den i kraft i Sverige.

Istanbulkonventionen är det första juridiskt bindande regionala instrumentet om våld mot kvinnor i Europa.

Istanbulkonventionens fördoömer alla former av våld och beskriver våld mot kvinnor *som ett uttryck för historiskt ojämlika maktförhållanden mellan kvinnor och män*. Vidare fastslår den att det våld mot kvinnor på strukturell nivå är relaterat till kön och konstaterar att kvinnor och flickor riskerar att utsättas för könsrelaterat våld samt våld i hemmet i större utsträckning än män. Arbetet för att förebygga våld blir då avgörande för att kunna uppnå jämställdhet mellan kvinnor och män. Istanbulkonventionen skiljer ut sig från andra definitioner av våld (se inledning) då den inkluderar ekonomiskt lidande. I en förklarande rapport beskrivs att ekonomiskt lidande kan ha samband med psykiskt våld, vilket leder till antagandet i rapporten.

”... att förebygga våld mot kvinnor är av avgörande betydelse för att uppnå såväl *formell* som *reell* jämställdhet mellan kvinnor och män.”

Istanbulkonventionen är enkelt och praktiskt skriven och pekar ut att arbetet mot våld i nära relationer bland annat ska bygga på:

- Ett genusmedvetet förhållningssätt
- Samordning av berörda aktörer, även frivilligorganisationer och civilsamhället
- Se över ekonomiska resurser för att kunna bedriva ett adekvat arbete
- Öka medvetenheten genom till exempel kampanjer och program
- Samt att en så kallad hederskultur inte rättfärdigar någon typ av våldshandling.

3.2 Mål för jämställdhet¹³

Nationellt har det utformats jämställdhetspolitiska mål för att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Ett av målen är att

¹³ Mål för jämställdhet, <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/jamstallldhet/mal-for-jamstallldhet/>

mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Det finns även en nationell strategi kopplad till arbetet som lyfter fram fyra viktiga områden:

- Ett utökat och verkningsfullt förebyggande arbete mot våld.
- Förbättrad upptäckt av våld och starkare skydd och stöd för våldsutsatta kvinnor och barn.
- Effektivare brottsbekämpning.
- Förbättrad kunskap och metodutveckling

3.3 Riktlinjer för våld i nära relation för Upplands-Bro

Dessa riktlinjer är socialkontorets i Upplands-Bro kommuns utgångspunkt för hur personer som utsätts för våld i nära relationer ska bemötas av kommunens anställda och hur handläggningen ska bedrivas. Riktlinjerna innehåller även en omvärldsanalys, hur kommunens arbete ser ut, en fördjupning kring skyddade personuppgifter och olika grupper såsom barn, äldre och HBTQ-personer. Även hedersrelaterat våld tas upp i dessa riktlinjer samt andra myndigheters ansvar. Riktlinjerna revideras varje år av Socialnämnden. I riktlinjerna står det även att det ska finnas både förebyggande och strukturerad samverkan när det gäller våld i nära relationer i kommunen.

Dessa riktlinjer gäller dock bara socialkontoret och i det framtida strategiska arbetet är det viktigt att sätta samverkan i fokus och se att ansvaret för att minska våld i nära relationer inte enbart är socialkontorets ansvar. Dock är det viktigt att utgå från de riktlinjerna i det strategiska samverkansarbetet. Syftet med riktlinjerna är följande:

- Att säkerställa att de utsatta som söker hjälp får ett professionellt bemötande och det stöd de har behov av oavsett vilken verksamhet de vänder sig till.
- Att främja metod- och kompetensutveckling för personal som i sitt arbete kan komma i kontakt med våldsutsatta personer.
- Att utveckla de verksamheter som möter våldsutsatta samt utveckla samverkan mellan dessa.
- Att riktlinjerna ska ge vägledning och konkret stöd i arbetet med personer utsatta för våld i nära relationer.

4 Samverkan och en del av ett kommunövergripande folkhälsoarbete

4.1 Att förebygga våld som en del av ett folkhälsoarbete

Våld i nära relationer är ett folkhälsoproblem och det finns behov av att jobba förebyggande parallellt med arbetet med att stötta våldsutsatta i vardagen och att ha beredskap och kunna agera i akuta situationer.

Att bedriva ett strategiskt förebyggande arbete är att ta en bred ansats. Att se att det handlar om att förebygga stereotypa könsnormer, sexism men likväl att se att insatser behövs inom flera områden, till exempel inom förskola, skola och föreningsliv. Forskning har visat att det är effektivt att arbeta för att förändra normer om genus. Det är ett arbete som bör riktas mot såväl både unga kvinnor som unga män. Viktigt att ta i beaktande är att arbeta normkritiskt inte handlar om att avskaffa normer, utan att identifiera normer som begränsar människor i sina liv, kvinnor såväl som män. Det är dessa normer ett förebyggande arbete siktar på att förändra. Helt enkelt handlar det om att ifrågasätta vad som anses kvinnligt respektive manligt samt arbeta för att förändra de relativt smala ramar som finns idag.¹⁴

Ett strategiskt arbete för att förebygga och minska våld i nära relationer innebär samverkan mellan alla kontor i Upplands-Bro kommun och det är viktigt att understryka att det inte är ett arbete som enbart kan eller ska bedrivas av socialkontoret. Att upptäcka och våga ställa frågor till vuxna och barn kan göras i de verksamheter som möter just vuxna och barn. Det är viktigt att kommunens anställda har kunskap och rutiner för att ställa frågor i olika sammanhang vid misstanke om våld.

4.2 Vad görs idag?

Den workshop som genomfördes i maj 2018 med socialkontoret, utbildningskontoret och kultur- och fritidskontoret visar att det bedrivs arbete för att förebygga och minska våld inom dessa kontor redan idag. Däremot finns det samverkansvinster att göra, samt att intensifiera arbetet för att kunna upptäcka och hjälpa fler som är våldsutsatta, vuxna såväl som barn. Under workshopen arbetade man med två frågeställningar; vad gör vi idag för att förebygga och minska våld i nära relationer samt vilka steg behöver vi ta för att för att utveckla arbetet. Nedan presenteras vad som görs idag inom respektive kontor. Kompletterande underlag från kommunledningskontoret har inhämtats under hösten 2018.

¹⁴ SOU 2014:6 *Män och jämställdhet*

4.2.1 Kommunledningskontoret

Utvecklingsstaben arbetar idag strategiskt med frågor som rör integration- och inkludering, utveckling av mänskliga rättigheter och demokrati samt våldspreventivt arbete. Integrationsenheten arbetar med att upplysa lokalinvånare om jämställdhet och barnaga. En plan för hållbar utveckling är under utarbetning.

4.2.2 Socialkontoret

Socialkontoret arbetar idag utifrån de riktlinjer som tidigare nämnts. Alla utredare inom socialkontoret utbildas i metoden FREDA. Det är en metod som är framtagen av Socialstyrelsen för att identifiera och beskriva våldsutsatthet. Inom vuxenenheten finns det en socialekreterare på halvtid som arbetar med fokus på våld i nära relationer. Det finns en samordnare för kvinnofrid för det praktiska arbetet inom socialtjänsten (området är ett av tre som samordnaren ansvarar för). Det är få män som utövar våld som söker hjälp, men om någon söker finns det hjälp att tillgå via öppenvården på Hannevimottagningen. Insatserna bygger på att den som utövar våld ökar förståelsen om sig själv och hittar alternativ till våldshandlingar.

Tillsammans med strategin för våld i nära relationer ansvarar dessa tre funktioner (specialiserad socialekreterare och kvinnofridssamordnare) för att delta i nätverk inom området. De nätverk som är aktuella är Origo (nätverk för hedersrelaterat förtryck) nätverk för Stockholms nordvästkommuner samt Länsstyrelsens strategiska nätverk.

Arbete som bedrivs inom socialkontoret uppdelat på fyra områden.

- **Utbildning- och kompetensutveckling** som dels handlar om utbildning inom verksamma metoder och vidareutbildning för personal men även att bidra med sin kompetens till andra enheter och kontor.
- **Samverkan internt och externt** som syftar till att skapa ett effektivt och tryggt arbete för de om är utsatta och även skapa ett kommunövergripande strategiskt arbete.
- **Insatser** inom området, som är socialtjänstens ansvar, och innefattar utredning, samtal, bevilja insatser, stöd och skyddat boende. Om det finns barn med i bilden ska alltid deras behov vara i centrum.
- **Expertkunskap** handlar om att det finns personer inom de olika enheterna som kan ”mer” om frågan, det bedrivs arbete utifrån välbeprövade metoder och personal utbildas kontinuerligt.

För en mer utförlig lista av vad de olika delarna innehåller, se bilaga 1.

4.2.3 Utbildningskontoret

När det gäller evidens och våldsförebyggande arbete är det skolan som arena där de mest verkningsfulla metoder återfinns.¹⁵ Förskola och skola är en viktig arena utifrån den mängd tid barn tillbringar i de verksamheterna. En viktig uppgift för skolan är att se till att alla barn får delta i all undervisning, även sexualundervisning och idrottsundervisning. Det är viktigt att slå fast att skolan inte är värdeneutral utan har sin bas i mänskliga rättigheter, demokratiska värderingar och att barnperspektivet ska genomsyra all verksamhet. Detta gäller även förskola där det finns stora möjligheter att arbeta förebyggande till exempel med social emotionell träning och normkritiska arbetsätt.

Arbetet som bedrivs utbildningskontoret uppdelat på fyra områden.

- **Samtal** som innefattar att ta sig tid för samtal, genomföra hälsosamtal med elever och motivationssamtal med föräldrar/vårdnadshavare.
- **Utbildning och kompetensutveckling** som inkluderar såväl att personalen går utbildning och föreläsningar som att sprida information om vart man kan vända sig genom anslag i de egna verksamheterna.
- **Samverkan** inom utbildningskontoret och med andra kontor inom kommunen med syfte att stötta barn och föräldrar/vårdnadshavare.
- **Insatser** handlar om metoder, lektionsteman och värdegrundsarbete inom skolan, men också att se och vara uppmärksam på barns beteende och ha rutiner för orosanmälan.

För en mer utförlig lista av vad de olika delarna innehåller, se bilaga 1.

4.2.4 Kultur - fritidskontoret

Inom idrotten samlas många barn och ungdomar och detsamma gäller för olika kulturverksamheter såsom bibliotek och kulturskola. Det skapar en arena för att arbeta förebyggande, framförallt på universell nivå. Verksamheter som syftar till att stärka ungas självkänsla och trygghetskänsla bidrar till ett våldsförebyggande arbete.

Arbetet som bedrivs inom kultur- och fritidskontoret uppdelat på två områden.

- **Viktiga vuxna** som handlar om att skapa förtroendefulla relationer för att kunna vara ett stöd och kunna slussa vidare om det finns behov av mer hjälp.
- **Samverkan** som innebär att rådfråga, göra orosanmälningar och medverka på möten för Elevhälsoteamen.

För en mer utförlig lista av vad de olika delarna innehåller, se bilaga 1.

¹⁵ Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällefrågor (2014b). *Inget att vänta på. Handbok för våldsförebyggande arbete med barn och unga.*

4.3 Best practice

Trots att kommunernas ansvar för stöd till våldsutsatta kvinnor har förtydligats under den senaste tioårsperioden finns det begränsad forskning kring vad stödet innehåller idag och hur det bör utformas. En avhandling¹⁶ lyfter fram gemensam kunskap och syn på sociala problem för ett fungerande arbete inom området. Vidare visar avhandlingen dels att behoven hos våldsutsatta kvinnor är komplexa men också att det finns stora variationer kvinnor emellan. De kategorier av stöd som lyfts fram som viktiga är:

- Boende (skydd, stöd och långsiktighet)
- Ekonomiskt och praktiskt stöd
- Samtalsstöd (som visar sig vara den form av stöd som inte alltid går att erbjuda inom kommuner)

Utifrån Öppna jämförelser har Sveriges kommuner och landsting identifierat fem faktorer som främjar kvaliteten inom kvinnofridsområdet inom kommuner¹⁷.

1. Många vägar in

Det handlar om att tidigt nå våldsutsatta och våldsutövare och erbjuda olika och lättillgängliga vägar till stöd, hjälp och skydd. Samt att ha låga trösklar genom att bygga upp kunskap och förtroende för den stöd- och hjälpverksamhet som kommunen erbjuder. Det finns ofta rädslor och föreställningar om vad som kan hända om man ber om hjälp. Det handlar även om att sprida information och göra det förebyggande våldsarbetet tydligt och tillgängligt och att personal både vågar se och ställa frågor.

2. Direkt och adekvat stöd och hjälp

Det handlar om att ha en tydlig process för att kunna agera snabbt. Många våldsutsatta förminskar och förnekar sin utsatthet och därför blir det viktigt att agera snabbt. Säkerheten för den som är utsatt och eventuella barn måste stå i centrum. Det lyfts fram att det krävs specialistkompetens hos en eller flera handläggare inom området och att barnperspektivet ska stå i centrum.

3. Integrera kvinnofridsarbetet i ordinarie strukturer

Det handlar om att bygga upp ett långsiktigt, strategiskt och målinriktat arbete inom ordinarie styr- och ledningssystem. Det är viktigt att arbetet är politiskt prioriterat och att arbetet går från ord till handling, att hitta

¹⁶ Ekström, Veronika (2016) *Det besvärliga våldet. Socialtjänstens stöd till kvinnor som utsatts för våld i nära relationer*. Linköpings Universitet. Filosofiska fakulteten. No. 689.

¹⁷ Sveriges kommuner och landsting (2016). *Framgångsfaktorer i kvinnofridsarbetet. En undersökning av utvecklingen av arbetet mot våld i nära relationer i kommuner*.

lämpliga indikatorer för att kunna mäta resultat och att sätta tydliga och tidsbestämda mål och delmål.

4. Samverkan med andra samhällsaktörer

Det handlar om att upprätta en strukturerad samverkan inom kommunen och med andra aktörer såsom polis, hälso-och sjukvård och kvinnojourer. I samverkan är det viktigt att tydliggöra roller, ansvar och befogenheter för att arbeta effektivt ihop.

5. Nationellt stöd

Det handlar om att det behövs på ett nationellt plan bedrivs ett aktivt arbete genom att ta fram nationella handlingsplaner och satsningar samt att myndigheter tillhandahåller handböcker, vägledningar och kompetensutveckling inom området. Det innefattar även de projekt som har varit möjliga utifrån nationell finansiering.

4.4 Vi behöver jobba på olika nivåer för att bli framgångsrika

Förebyggande arbete behöver bedrivs på tre olika preventionsnivåer för att det ska bli framgångsrikt. Det handlar om att arbeta på olika sätt på olika arenor för att skapa medvetenhet om våld i nära relationer och kvinnofrid, vart man kan vända sig och ha ett effektivt arbete med de som är utsatta. Nedan beskrivs de tre olika preventionsnivåerna och vad arbete på respektive nivå kan innebära inom detta område.

- **Universell nivå** är riktat mot alla barn, ungdomar och vuxna utifrån att det vi inte kan förutsäga vilka som kommer att bli utsatta. Ett universellt förebyggande arbete är de insatser vi gör *innan* våldet och det hedersrelaterade våldet har skett. Exempel på universella insatser kan vara att biblioteken ställer fram böcker som handlar om utsatthet, våld och att leva i hederskultur eller att unga får tillgång till program som ger verktyg för hälsosamma och jämställda relationer. Ansvar för det universella arbetet är delat mellan kommunens olika aktörer, interna som externa aktörer.
- **Selektiv nivå:** är akuta insatser när våldet har skett, till exempel att den våldsutsatta och eventuella barn tas om hand i säkra miljöer och akuta skador dokumenteras. Detta är framförallt socialtjänstens ansvar. Selektivt förebyggande arbete riktar sig även till riskgrupper, i detta de som riskerar att utsättas för våld.
- **Indikerad nivå:** är insatser som sker efter det att våld har skett och kan omfatta behandling av såväl våldsutsatta som våldsutövare. För den utsatta innebär det ofta bearbetning av trauma. Det huvudsakliga ansvaret ligger hos socialtjänsten, men ofta är det bra med samverkan med till exempel förskola, skola och äldreomsorgen.

4.4.1 Befintliga strukturer

Det finns idag Förebyggande råd som arbetar kommunövergripande för prevention där kommunkontorets funktioner för social hållbarhet, integration samt trygghet och säkerhet och även nyckelfunktioner från andra kontor ingår. Det är ett forum där det strategiska kommunövergripande arbetet för att förebygga och minska våld i nära relationer kan ingå för att underlätta samverkan mellan funktioner och arbetsområden. Att arbeta förebyggande mot våld i nära relationer framgångsrikt innebär att arbeta tvärsektoriellt och då är en effektiv samverkan central. Det går hand i hand med drogförebyggande arbete, brottsprevention, integrationsarbete, föräldrastödsarbete samt social hållbarhet. Vad vi än vill förebygga är ett tvärsektoriellt samverkansarbete centralt för att lyckas.

4.4.2 Operativ nivå

Under det Förebyggande rådet kommer olika operativa samverkansgrupper skapas, varav en grupp bör ha fokus på att förebygga våld i nära relationer. I grupp bör socialtjänsten, elevhälsa, gymnasier, fritid, polis och Kvinnojouren Anna ingår. Gruppen bör samordnas av strategen för våld i nära relation och syfta till att skapa ett effektivt operativt arbete med samsyn.

4.4.3 Att våga se och våga fråga är avgörande

Avgörande för om arbetet för att minska våld i nära relationer ska minska är att veta vart man kan vända sig om en person berättar om upplevelser av våld, antingen i nära relation eller hedersrelaterat våld. Det behöver finnas lättillgänglig information på olika platser, både digitalt och som information på till exempel skärmar eller lappar inom olika verksamheter.

4.4.4 Kompetensutveckling

Det finns idag en webbutbildning om kvinnofrid och våld i nära relationer som tagits fram av Nationellt Centrum för Kvinnofrid (NCK), Socialstyrelsen och länsstyrelserna som nu används runt om i landet.

Ett gott exempel är Kristianstad där snart alla cirka 550 kommunanställda inom arbete- och välfärdförvaltningen har gått kursen. Det innefattar behandlingspersonal, handläggare, HR-personal, SFI-anställda och personal på utvecklingsfunktioner. I andra kommuner finns exempel på att man satt ihop grupper inom olika områden som tillsammans går den webbaserade utbildningen.

5 Utveckling av arbetet

Under workshopen i maj togs olika förslag på utveckling fram och utifrån det underlaget samt den kunskap som finns om framgångsrikt arbete följer här förslag på vidare arbete i Upplands-Bro kommun.

En central del i arbetet är att det ska bli ”lättare” att se och våga fråga om våld genom att öka kunskapen hos alla som möter vuxna och barn om var man kan hänvisa vidare om det är så att personen man pratar med är utsatt för våld.

En viktig del som lyftes fram på workshopen är att lyfta och våga fråga också när det gäller våra egna arbetskamrater, inom våra egna verksamheter. Till exempel om en kollega har blåmärken och/eller skador. Pratar med denne, visa omsorg, öppna för dialog. *Jag tror du blivit slagen. Du kan berätta om det om det är så.*

6 Vill du lära mer om kvinnofridsarbete och våld i nära relationer?

1. Ekström, Veronika. (2016) *Det besvärliga våldet. Socialtjänstens stöd till kvinnor som utsatts för våld i nära relationer*. Linköpings Universitet. Filosofiska fakulteten. No. 689.
2. Europarådets konvention förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i hemmet (Istanbulkonventionen). Istanbul maj 2011.
3. Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällefrågor (2014b). *Inget att vänta på. Handbok för våldsförebyggande arbete med barn och unga*.
4. Nationellt Center för Kvinnofrid (2010) *Hedersrelaterat våld och förtryck – en kunskaps- och forskningsöversikt*
5. Nationellt Center för Kvinnofrid (2014). *Våld och hälsa. En befolkningsstudie om kvinnors och mäns våldsutsatthet samt kopplingen till hälsa*.
6. SOU 2014:6 *Män och jämställdhet*
7. SOU 2014:49 *Våld i nära relationer – en folkhälsofråga*.
8. SOU 2015:55 *Nationell strategi mot mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck*.
9. Sveriges kommuner och landsting. (2016) *Framgångsfaktorer i kvinnofridsarbetet. En undersökning av utvecklingen av arbetet mot våld i nära relationer i kommuner*.
10. UNICEF 2016, Female Genital Mutilation/Cutting: A global concern

6.1 Hemsidor

1. **Brottsförebyggande rådet**, www.bra.se
2. **Nationellt Center för Kvinnofrid**, www.nck.uu.se
3. **Origo** - resurscentrum mot hedersrelaterat förtryck och våld www.origostockholm.se
4. **Mål för jämställdhet**, <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/jamstallldhet/mal-for-jamstallldhet/>

5. **Agenda 2030** och de globala målen, med exempel på mål 5 om jämställdhet mellan könen.
(<http://www.globalamalen.se/internationella-dagen-avskaffandet-av-vald-mot-kvinnor/>)
6. **Kvinnokonventionen** för att belysa området som ett folkhälso- och samhällsproblem. (<http://www.unwomen.se/om-oss/vad-gor-vi/stoppa-vald-mot-kvinnor/>)
7. **Barnkonventionen**, ge exempel på mål 19 om barns rätt att skyddas mot fysiskt eller psykiskt våld eller utnyttjande av föräldrar eller andra vårdnadshavare. (<https://unicef.se/barnkonventionen>)
8. **Helhetsgrepp** - Vi delar analysen om att insatserna för att bekämpa våld i nära relationer måste göras utifrån ett rättsligt, socialt, ekonomiskt och hälsorelaterat perspektiv samt inte minst ur ett jämställdhetsperspektiv.
(<http://www.valdmotnara.se/dusomjobbarmedfragan/omvaldinararelationer.4.4f12e2b41399619c73c648.html>)
9. **Ojämlika levnadsvillkor**. Om hur konsekvenser av ojämlika levnadsvillkor och barnfattigdom ökar barns risk att hamna i våldsamma miljöer- och relationer.
(https://resourcecentre.savethechildren.net/node/14233/pdf/rb_rapport_2018_final.pdf samt <https://www.barnombudsmannen.se/barnombudsmannen/publikationer/arsrapporter/signaler/>)

Karin Hägglund

Datum
2018-07-09

7 Bilaga 1 Vad görs idag för att förebygga och minska våld i nära relationer?

Socialkontoret - fyra arbetsområden

Utbildning och kompetensutveckling

- Utbildning för nyanställda
- Utbildning inom metoden FREDA för berörd personal
- Webbutbildning kring våld i nära relation
- Fråga finns i handläggares utredningsmaterial (BAS)
- Medverkan på utbildningar, interna och externa, om våld i nära relation.
- Bidrar till kompetensutveckling genom informationsträffar om anmälan och socialtjänstens arbete för förskolor, skolor och elevhälsa i kommunen
- Information på SFI om våld mot barn

Samverkan internt och externt

- Inrättande av tjänst som strateg för våld i nära relation för kommunövergripande arbete och samverkan
- Samverkan med Kvinnojouren Anna
- Samverkan med Origo, kompetenscentrum mot hedersrelaterat förtyck och våld.
- Samverkan med polis
- Samverkan med BVC
- Samverkan med familjerätt
- Samverkar mellan socialkontorets enheter då det ofta handlar om både barn och vuxna
- Orosanmälningar mellan enheter inom socialkontoret
- Lotsa rätt genom samverkan
- Informerar den utsatte om andra samhällsaktörer

Insatser

- Tar emot anmälningar och ansökningar

- Inleder utredning på alla barn som utsatta för våld eller bevittnat våld hemma
- Erbjuder möte
- Stödsamtal & rådgivning
- Utreder och placerar
- Vid nybesök ställs frågan om våld
- Barnens behov i centrum (BBIC), att fråga om våld även om inte utredningen handlar om det
- Polisanmälan i vissa fall
- Insats familjebehandling, kommunens öppenvård Solängen
- Erbjuder stöd/insatser via vår öppenvård
- Erbjuder anhörigstöd
- Skyddat boende
- Involvera nätverk som stöd för förändring
- Särskilt boende för äldre. Vi är uppmärksamma på hur besökande barn behandlas av boende (många gånger dementa)
- Alltid skydda barn
- Uppmärksammar relationsvåld inom alla målgrupper

Expertkunskap

- Speciell funktion, socialsekreterare med expertis inom våld i nära relation inom Vuxenheten
- Utreder hur våldet påverkar barnet och erbjuder stöd utifrån det på Barn och ungdomsenheten
- Kontinuerlig användning av metoden FREDA som är ett underlag för samtal om det våld som förekommit och bedömningen av behov av hjälp och skydd
- Arbetar med Trappan som är en modell för krissamtal med barn som upplevt våld i sin familj
- Arbeta med familjen och ge stöd att inte använda våld
- Gör upp planering för om förändringen inte håller i sig. Vad gör vi då? Vem gör vad? Hur, när och vad blir konsekvenserna? Alla i familjen, både det privata och professionella nätverket ska veta och aktiveras
- Varje enhet inom myndighet har (ska ha) en representant för enheten som jobbar lite extra i frågan.

Utbildningskontoret – fyra arbetsområden

Samtal

- Samtal i elevhälsan
- Ge utrymme till samtal
- Föräldragrupper och babymassage ger utrymme till nära samtal
- Prata i skolan kring barnkonventionen – öppna för samtal om barns rättigheter
- Samtal med elever om våld och värderingar. Våld är aldrig acceptabelt
- Stöttande samtal
- Enskilda hälsosamtal med elever (ställer direkta frågor om hemsituation, mående och hälsa)
- Motivationsarbete i enskilda samtal, till exempel kring att lämna relation och förändra sitt beteendemönster
- Förskolechef och pedagoger har gemensamma samtal med föräldrar/vårdnadshavare

Utbildning och kompetensutveckling

- Utbildning för personal kring våld i nära relationer och hedersfrågor av psykologer i Resursteamet.
- Handledning för personal
- Anslag i skolans lokaler om BRIS och var man kan vända sig
- Resursteamet genomför föreläsningar om våld i nära relation till skolpersonal

Samverkan

- Samarbete mellan enheter inom Utbildningskontoret, till exempel att skolpersonal uppsöker kurator vid oro
- Elevhälsoteamets möten varje vecka
- Rådfrågor och gör orosanmälningar till socialtjänsten
- Samarbete socialtjänst kring utredningar
- Samarbetar med Solängen och Bryggan
- Samarbetar med Kvinnojouren Anna

Insatser

- Arbetar med metoden ”Stopp min kropp”
- Temaarbete om sexualitet och heder på språkintröduktion
- Medvetandegör Barnkonventionen i verksamheten
- Värdegrundsarbete i klassrum/barngrupper
- Ställer frågor till föräldrar vid oro för barn

- Dokumenterar samlar information kring barnet, agerar ”ögon och öron” genom att se till elevers beteende, uppvisade svårigheter och observerar relation till exempel i elevstödmöten där föräldrar medverkar
- Grupper för generellt föräldrastöd
- Rutiner för att anmäla inom förskola och skola
- Förskolan arbetar kring ett material med figuren ”Liten och trygg”
- Förskola arbetar med barnen kring känslor. Att bära hemligheter etc.
- Reagerar för syskons oro för yngre/äldre syskon
- Öppna förskolan har informationsmaterial om våld i nära relationer och pedagogerna har kunskap inom ämnet.

Kultur -och fritidskontoret – två arbetsområden

Viktiga vuxna

- Kulturpedagogerna är viktiga vuxna som ser och hör och ofta har unga stort förtroende för dem
- Vara ett stöd för unga i verksamheten
- Lyssnande till ungas historier
- Reagera för syskons oro för yngre eller äldre syskon
- Slussar vidare till hjälp

Samverkan

- Gör orosanmälningar till socialtjänsten
- Anmäler oro till skolledning
- Ringa och rådfråga Barn- och ungdomsenheten (barn, ungdomsenheten)
- Medverkar på möten för Elevhälsateam
- Samverkan med BVC om barns utveckling till exempel läsförmågan
- Samverkan med polis och anmäler vid behov

Stina Forsberg

Datum

2018-12-03

Vår beteckning

SN 18/0123

Er beteckning

Socialkontoret

Socialnämnden

stina.forsberg@upplands-bro.se

Remissyttrande - motion om att bo bra också årsrik i Upplands-Bro

Förslag till beslut

1. Äldre- och omsorgsnämnden godkänner socialkontorets förslag till yttrande på motion om att bo bra också som årsrik i Upplands-Bro kommun
2. Äldre- och omsorgsnämnden föreslår Kommunfullmäktige att besluta i enlighet med Äldre- och omsorgsnämndens yttrande.

Sammanfattning

Den 13 juni 2018 inkom en motion om att bo bra också som årsrik i Upplands-Bro till kommunen ifrån Liberalerna. Äldre- och omsorgsnämnden har fått ta del utav motionen för yttrande.

Liberalerna föreslår kommunfullmäktige att besluta om (1) rätt till vårdboende 85 +, (2) rätt till vårdboende när hemtjänst kostar mer, (3) uppdra till Kommunstyrelse och berörda nämnder att tillskapa mer trygghetsboende för 70+ samt (4) att uppdra till Kommunstyrelse och berörda nämnder att verka för attraktiva seniorboenden i Upplands-Bro.

Socialkontoret kommenterar och bemöter respektive förslag i sin tjänsteskrivelse. Sammanfattningsvis för kontoret fram att rätt till vårdboende 85 + är ett utredningsuppdrag i 2019 års budet för nämnden och kommer utredas under året. Rätt till vårdboende när hemtjänst kostar mer bör ses över utav biståndsenheten tillsammans med avdelningen för kvalitet- och verksamhetsstöd. Tillskapa mer trygghetsboende för 70 + ska tas med i revideringen utav kommunens Äldreplan samt bevakas vid detaljplanearbete. Även attraktiva seniorboenden kan bevakas och föras fram utav socialkontoret vid detaljplanearbete.

Beslutsunderlag

- Socialkontorets tjänsteskrivelse den 3 december 2018
- Bilaga- motion om att bo bra också som årsrik i Upplands-Bro kommun, Liberalerna, den 13 juni 2018

Ärendet

Den 13 juni 2018 inkom en motion om att bo bra också som årsrik i Upplands-Bro till kommunen. Äldre- och omsorgsnämnden har fått ta del utav motionen för yttrande.

Liberalerna för fram i sin motion att de sista åren i livet ska vara lika värdefulla som de första och att ingen ska behöva vara orolig för att inte får den omsorg som de behöver. Valfriheten behöver ökas och byråkratin minskas, individer ska kunna välja sitt boende och sin boendesituation när man blir äldre.

Människors boendesituation kan bidra till en känsla utav ensamhet och isolering men även till en känsla utav sammanhang och gemenskap beroende på bostad. Liberalerna anser att det finns för många hinder för äldre att i praktiken kunna ändra på sin livssituation och att möjligheten att flytta till ett anpassat boende är allt för små.

Liberalerna för fram att följande fyra förslag kan bidra till en ökad valfrihet och möjlighet för årsrika invånare i kommunen att påverka sin livssituation:

Rätt till vårdboende 85 +

Alla över 85 år ska om de så önskar erhålla förtur till servicehus/trygghetsboende. Dagens grundregel att sökanden ska ha varaktiga och grundläggande behov av vård och omsorg som inte kan tillgodoses i det egna hemmet behöver såldes mjukas upp.

Rätt till vårdboende när hemtjänst blir omfattande

Liberalerna anser att alla äldre med stort behov av hemtjänst bör, om de själva vill, få flytta till vård- och omsorgsboende med heldygnsoomsorg i fall den äldre har behov av mycket omfattande hemtjänst. Vård- och omsorgsboende ska beviljas om de äldre har så pass mycket hemtjänst att det inte blir dyrare för denne att bo på ett vård- och omsorgsboende. Prövningen ska dock alltid ske efter den äldres individuella behov.

Mer trygghetsboende för 70 +

Det behövs fler lägenheter i trygghetsboende eller liknande som är tillgängliga, har nära till service och dit äldre kan flytta utan biståndsbedömning. Arbetet med fler trygghetsboenden bör dels utvecklas genom Kommunstyrelsen och berörda nämnder och dels genom kommunens Äldreplan.

Attraktiva seniorboenden

Liberalerna anser att det bör byggas fler attraktiva seniorboenden i kommunen. Privata aktörer ska kunna bygga seniorboenden i kommunen så som marknära bostadsrätter eller bostäder med särskilda kvaliteter som vinterträdgårdar. Koncepten kan passa i alla kommundelar och kommunen bör aktivt underlätta att dessa seniorboenden kan byggas.

Sammanfattningsvis så föreslår Liberalerna kommunfullmäktige att besluta om (1) rätt till vårdboende 85 +, (2) rätt till vårdboende när hemtjänst kostar mer,

(3) uppdra till Kommunstyrelse och berörda nämnder att tillskapa mer trygghetsboende för 70+ samt (4) att uppdra till Kommunstyrelse och berörda nämnder att verka för attraktiva seniorboenden i Upplands-Bro.

Socialkontorets synpunkter

Socialkontoret kommenterar Liberalernas fyra förslag under respektive rubrik:

Rätt till vårdboende 85 +

Rätt till vårdboende till alla invånare över 85 år är ett utredningsuppdrag i Äldre- och omsorgsnämndens budget 2019. Socialkontoret har i uppdrag att utreda denna fråga under året.

Rätt till vårdboende när hemtjänst blir omfattande

Biståndsenheten är den enhet inom socialkontoret som beslutar om hemtjänst och dess insatser. Biståndsenheten är mest lämplig att se över detta förslag. Socialkontoret ska se över förslaget i förhållande till lagstiftning, förordningar samt riktlinjer och handlägningsmanualer.

Mer trygghetsboende för 70 +

Socialkontoret koordinerar arbetet för revidering utav kommunens Äldreplan. Behovet utav fler lägenheter i trygghetsboende till kommunens invånare som är över 70 år kan tas med i Äldreplanen när de revideras under 2019. Kontoret kan även bevaka och lyfta behovet i arbete med detaljplaner.

Socialkontoret inväntar föreslagen lagändringen för kommuners möjlighet att inrätta biståndsbedömt trygghetsboende för äldre som beslutades i november 2018. Lagändringen planeras träda i kraft den 2 april 2019 och kan påverka Liberalernas förslag.

Attraktiva seniorboenden

Varken Äldre- och omsorgsnämnden eller socialkontoret handhar eller ansvarar för frågan om att bygga attraktiva seniorboenden i kommunen.

Kontoret kan dock även här bevaka och lyfta frågan i detaljplanearbetet.

Barnperspektiv

Kommunen ska arbeta för att barn och unga som har föräldrar med insatser inom äldreomsorg och hemsjukvård ej glöms bort i handlägningsprocessen. Barnperspektivet ska alltid beaktas i alla utredningar.

Helena Åman

Socialchef

Elisabeth Rågård

Avdelningschef kvalitet- och
verksamhetsstöd

Bilagor

1. Motion om att bo bra också som årsrik i Upplands-Bro kommun,
Liberalerna, den 13 juni 2018

Beslut sänds till

- Kommunstyrelsen
- Akt

BO BRA OCKSÅ SOM ÅRSRIK I UPPLANDS-BRO

De sista åren i livet ska vara precis lika värdefulla som de första. Ingen ska behöva vara orolig för att inte få den omsorg de behöver. Valfriheten måste ökas och byråkratin måste minskas. Vi är alla olika, även när vi är årsrika.

Människors boendesituation kan dessvärre bidra till en känsla av ensamhet och isolering. Omvänt kan boendet också bidra positivt till en känsla av sammanhang och möjligheter till samvaro. Människor har själva ansvar att planera för sitt liv men det finns många hinder för äldre att i praktiken förändra sin livssituation. Möjligheten att få flytta till ett anpassat boende för äldre är alltför små i dag.

Sjukdomar och hög ålder kan leda till att livet förändras. Men vi fortsätter att vara individer, med våra egna värderingar och önskemål. Det ska alltid vara den enskilde som bestämmer över sitt liv, inte politiker och tjänstemän.

Liberalerna anser att en realistisk utgångspunkt är att större frihet att få en plats på äldreboende knappast missbrukas, då de allra flesta vill bo kvar hemma så länge de kan och orkar.

Rätt till vårdboende för 85+

Större hänsyn ska tas till ensamhet och otrygghet när platser fördelas i vård- och omsorgsboende med heldygnsomsorg, och den som är över 85 ska ha rätt till plats där. Alla över 85 år som så önskar ska även ha förtur till servicehus/trygghetsboende.

Dagens grundregel att sökanden ska ha varaktiga och omfattande behov av vård och omsorg som inte kan tillgodoses i det egna hemmet, behöver alltså mjukas upp.

Rätt till vårdboende när hemtjänst blir omfattande

Liberalerna anser att alla äldre med stort behov av hemtjänst bör, om de själva vill, få flytta till vård- och omsorgsboende med heldygnsomsorg i de fall den äldre har behov av mycket omfattande hemtjänst.

En brytpunkt bör införas i riktlinjerna för biståndsbedömning, på det sättet att en äldres önskan om att flytta till ett vårdboende med heldygnsomsorg ska beviljas om den äldre har så pass mycket hemtjänst att det inte vore dyrare att låta den äldre få komma till ett sådant boende.

Med detta system ska prövningen, liksom idag, ske efter den äldres individuella behov. Men när en plats på vårdboende med heldygnsomsorg kostar mindre än summan av de hemtjänstinsatser som individen behöver, ska en ansökan om äldreboende beviljas. Socialnämnden behöver beräkna denna brytpunkt, men Liberalerna bedömer att rätt till vård- och omsorgsboende med heldygnsomsorg i Upplands-Bro skulle kunna inträda vid cirka 4,5 hemtjänststimmar per dag.

Självklart ska den äldre alltid kunna välja att bo kvar hemma med hemtjänst om man så vill. Men att man alltid måste bo kvar med hemtjänst så långt det bara går går ut över äldres självbestämmande och värdighet. Genom en mer generös biståndsbedömning utan att det kostar mera kan vi stärka varje individs rätt att själv få bestämma över hur livet ska se ut när man blir äldre.

Mer trygghetsboende för 70+

Det behövs fler lägenheter i trygghetsboende och liknande, som är tillgängliga, har nära till service och dit man kan flytta utan biståndsprovning.

Enligt Äldreplan 2014–2020 ska fortsatt utveckling ske av trygghetsboenden. Det är nu rimligt att kommunfullmäktige ger i uppdrag till kommunstyrelse och berörda nämnder att tillskapa mer Trygghetsboende för 70+ som inte kräver biståndsbeslut. I kommande Äldreplan, som behöver arbetas fram i början av nästa mandatperiod, behöver kommunen kartlägga behovet av fler bostäder för årsrika människor. Ett mål ska vara ett tillräckligt antal lägenheter i trygghetsboenden och andra anpassade bostäder dit man kan flytta utan behovsprövning. Boenden som ger möjlighet till gemensamma ytor och aktiviteter, och ett eget hem, med en dörr att stänga om sig.

Attraktiva seniorboenden

Pigga seniorer vill gärna välja bort arbetskrävande villor och trädgårdar, men ändå bo kvar på markplanet i hemtrakten. Åtskilliga egnahemsägare har god ekonomi och klarar av att byta bostad utan lån. De villor som blir lediga ligger i många fall nära skolor och förskolor och är efterfrågade av barnfamiljer. Det finns privata aktörer som specialiserat sig på att bygga den här typen av bostäder. Det kan t ex vara marknära bostadsrätter eller bostäder med särskilda kvaliteter som vinterträdgårdar. Konzepten borde kunna passa i alla kommundelar och kommunen bör aktivt underlätta för att de kan genomföras i Upplands-Bro.

Kommunfullmäktige föreslås besluta om (1) Rätt till vårdboende för 85+, (2) Rätt till vårdboende när hemtjänst kostar mer, (3) Uppdrag till kommunstyrelse och berörda nämnder att tillskapa mer trygghetsboende för 70+, samt (4) uppdrag till kommunstyrelse och berörda nämnder att verka för attraktiva seniorboenden i Upplands-Bro.

Martin Normark(L)

Niklas Odelberg(L)

Börje Wredén(L)

Nawal Al-Ibrahim(L)

Camilla Sommar

Socialkontoret

Camilla.Sommar@upplands-bro.se

Datum

2018-12-14

Vår beteckning

[Click here to enter text.](#)

Er beteckning

Socialnämnden

Äldre- och omsorgsnämndens ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete 2019

Förslag till beslut

Äldre- och omsorgsnämnden fastställer nämndens övergripande ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete i Upplands-Bro kommun för år 2019.

Sammanfattning

Äldre- och omsorgsnämndens övergripande ledningssystem har som syfte att planera, utveckla, säkra och följa upp kvaliteten i nämndens alla verksamheter. Ledningssystemet beskriver olika kvalitetskritiska delar på övergripande nivå. Samtliga verksamheter ska därefter anpassa sina lokala ledningssystem utifrån den egna verksamhetens förutsättningar. Till ledningssystemet bifogas även en övergripande plan för egenkontroll samt en plan för verksamhetsstyrning.

Ledningssystemet för systematiskt kvalitetsarbete följer Socialstyrelsens föreskrift SOSFS 2011:9.

Beslutsunderlag

- Socialkontorets tjänsteskrivelse daterad den 14 december 2018.
- Bilaga: Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete

Ärendet

Socialstyrelsens föreskrift *Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete* (SOSFS 2011:9) anger riktlinjer för hur ledningssystemet ska vara uppbyggt. Föreskrifterna ska tillämpas i arbetet med att systematiskt och fortlöpande utveckla och säkra kvaliteten i sådan verksamhet som omfattas av:

1. 31 § hälso- och sjukvårdslagen (1982:763),
2. 16 § tandvårdslagen (1985:125),
3. 6 § lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS, och
4. 3 kap. 3 § tredje stycket socialtjänstlagen (2001:453)

Äldre- och omsorgsnämndens övergripande ledningssystem följer SOSFS 2011:9. Ledningssystemet har som syfte att planera, utveckla, säkra och följa upp kvaliteten i nämndens alla verksamheter. Ledningssystemet gör det möjligt för Äldre- och omsorgsnämnden att styra verksamheterna så att rätt sak görs

vid rätt tillfälle och på rätt sätt. Detta skapar även ordning så att händelser som kan leda till vårdskador, missförhållanden och andra avvikelser undanröjs och att ständiga förbättringar uppnås. Utöver beskrivningar av obligatoriska delar så innehåller systemet även en övergripande plan för egenkontroll och en för verksamhetsstyrning. Verksamheternas lokalt anpassade ledningssystem ska utgå från Äldre- och omsorgsnämndens övergripande ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete.

Med hjälp av sitt ledningssystem får verksamheten stöd i det dagliga arbetet med att planera, leda, kontrollera, följa upp, utvärdera och förbättra kvaliteten. Genom alla medarbetares delaktighet skapas en lärande organisation.

Under 2019 kommer en översyn att genomföras av verksamheternas ledningssystem och arbete kommer påbörjas för att digitalisera systemen i det upphandlade budget- och verksamhetsstyrningsverktyget Stratsys.

Barnperspektiv

Socialkontoret bedömer att beslutet inte står i strid med barnets bästa.

Helena Åhman
Socialchef

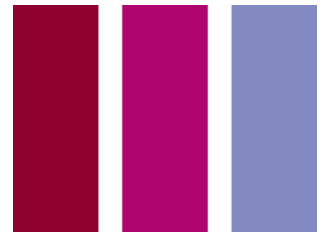
Elisabeth Rågård
Avdelningschef

Bilagor

1. Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete.

Beslut sänds till

- Akt
- Avdelningschefer inom Äldre- och omsorgsnämnden
- Enhetschefer inom Äldre- och omsorgsnämnden

Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete

2018-12-17

@upplands-bro.se

Innehåll

1	Äldre- och omsorgsnämndens övergripande ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete i Upplands-Bro kommun 2019.....	3
1.1	Ledningssystemets uppbyggnad	4
1.1.1	Processer och rutiner	4
1.1.2	Samverkan	4
1.1.3	Riskanalys.....	4
1.1.4	Egenkontroll	5
1.1.5	Utredning av avvikelser.....	5
1.1.6	Förbättrande åtgärder i verksamheten	5
1.1.7	Förbättring av processer och rutiner	6
1.1.8	Personalens medverkan i kvalitetsarbetet	6
1.1.9	Dokumentation	6
1.2	Uppföljning av nämndens verksamheter.....	7
1.3	Internkontroll	7
1.4	Plan för verksamhetsstyrning 2019	8
1.5	Övergripande plan för egenkontroll	9

1 Äldre- och omsorgsnämndens övergripande ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete i Upplands-Bro kommun 2019

Äldre- och omsorgsnämndens övergripande ledningssystem har som syfte att planera, utveckla och säkra kvaliteten i Äldre- och omsorgsnämndens alla verksamheter. Respektive verksamhet ska utgå från ledningssystemet när lokala ledningssystem arbetas fram. Ledningssystemet gör det möjligt för Äldre- och omsorgsnämndens att styra verksamheterna så att rätt sak görs vid rätt tillfälle och på rätt sätt. Ledningssystemet skapar även ordning så att händelser som kan leda till vårdskador, missförhållanden och andra avvikelser undanröjs och att ständiga förbättringar uppnås. Ledningssystemen för systematiskt kvalitetsarbete ska vara anpassade efter respektive verksamhet.

Med hjälp av sitt ledningssystem får verksamheten stöd i det dagliga arbetet med att planera, leda, kontrollera, följa upp, utvärdera och förbättra kvaliteten. Genom alla medarbetares delaktighet skapas en lärande organisation.

Delar av ledningssystemet dokumenteras idag i det digitala systemet Stratsys. Stratsys är ett budget- och verksamhetsstyrningsverktyg som används av samtliga nämnder i Upplands-Bro kommun. Arbetet pågår för att nå målsättningen att alla delar av ledningssystemet ska dokumenteras digitalt i Stratsys framöver.

Ledningssystemet i Upplands-Bro styrs av:

- Socialtjänstlagen (SoL) 3 kap. 3 §, Hälso- och sjukvårdslagen 5 kap 4§ (HSL) samt Patientsäkerhetslagen (PL) 3 kap.
- Socialstyrelsens föreskrift SOSFS 2011:9 Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete
- Äldre- och omsorgsnämndens budgetmål år 2019
- Äldre- och omsorgsnämndens riktlinjer
- Avtal och överenskommelser
- Äldreplan 2014-2020
- Upplands-Bro kommuns värdighetsgarantier
- Plan för verksamhetsstyrning
- Internkontrollplan

1.1 Ledningssystemets uppbyggnad

Enligt föreskriften SOSFS 2011:9 ska ledningssystemet verksamhetsanpassas för att ge bäst möjlighet till intern styrning och kontroll. Föreskriften anger en viss uppbyggnad och beskriver obligatoriska delar. Samtliga verksamheters ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete ska utgå från Äldre- och omsorgsnämndens övergripande ledningssystem.

Socialtjänstens övergripande process:

1.1.1 Processer och rutiner

Samtliga av Äldre- och omsorgsnämndens verksamheter ska kartlägga och revidera sina egna processer årligen. Utifrån processkartläggningen och utifrån Äldre- och omsorgsnämndens övergripande riktlinjer arbetas lokala rutiner fram på varje verksamhet.

1.1.2 Samverkan

Inom Äldre- och omsorgsnämndens verksamheter förekommer många olika former av intern och extern samverkan. Denna finns beskriven dels i övergripande riktlinjer och dels i de lokala rutinerna på respektive verksamhet. Samverkan är en viktig del för att upprätthålla en hög kvalitet och en god och säker vård- och omsorg i alla Äldre- och omsorgsnämndens verksamheter.

1.1.3 Riskanalys

Riskanalyser genomförs löpande i verksamheterna. Riskbedömningar utifrån arbetsmiljöfokus genomförs regelbundet. Ur kvalitetssynpunkt genomförs både övergripande riskanalyser tex vid organisationsförändringar och riskanalyser ur brukar/patientfokus. Bedömningar genomförs om det finns risk för att händelser skulle kunna inträffa som kan medföra brister i verksamhetens kvalitet och när risker uppmärksammas sätts åtgärder in utifrån dessa. Syftet med riskanalysarbete är att arbeta förebyggande så att inga allvarligare händelser ska inträffa i verksamheterna.

I dagsläget sker riskanalysarbetet via pappersblanketter. Målsättningen är att utveckla detta arbete så att verksamheterna dokumenterar sina riskanalyser digitalt i Stratsys. Övergripande riskanalyser på nämndnivå genomförs och dokumenteras i Äldre- och omsorgsnämndens internkontrollplan i Stratsys.

1.1.4 Egenkontroll

Samtliga av Äldre- och omsorgsnämndens verksamheter arbetar fortlöpande med egenkontroller. En övergripande plan för egenkontroll inom Äldre- och omsorgsnämnden har skapats och bifogas.

Syftet med egenkontroll är att säkra och förbättra verksamhetens kvalitet. Egenkontrollerna säkerställer att arbetet sker rättssäkert samt enligt avtal och överenskommelser. Verksamhetsspecifika årshjul för arbetet med egenkontroller bör arbetas fram för respektive verksamhet. Vilka egenkontroller som genomförs på respektive verksamhet utgår ifrån verksamhetens inriktning och vilka lagar och föreskrifter som styr verksamheten. Egenkontroller kan genomföras i form av dokumentationsgranskningar, jämförelser av verksamhetens resultat (relaterat till tidigare resultat och till andra verksamheter) i tex brukarundersökningar, öppna jämförelser, livsmedelskontroller, följsamhet till basala hygienrutiner m.m. Utifrån resultatet i egenkontrollerna kan förbättrande åtgärder sättas in.

Utvecklingsarbete pågår för att eftersträva att verksamheterna dokumenterar sina egenkontroller digitalt i systemet Stratsys. Att egenkontroller sker regelbundet i alla verksamheter ingår år 2019 även i Äldre- och omsorgsnämndens internkontrollplan och kontrolleras årligen vid kvalitetsuppföljningar.

1.1.5 Utredning av avvikelser

Samtliga verksamheter arbetar aktivt med avvikelshantering och detta ses som en given del av kvalitetsarbetet. I dagsläget sker avvikelserapporteringen på pappersblanketter och avsikten är att framöver upphandla ett digitalt system.

Synpunkter och klagomål

Riktlinjer finns för hantering av inkomna synpunkter och klagomål. Inkomna synpunkter/klagomål såväl muntliga som skriftliga ska hanteras snarast möjligt och ses som en viktig del i verksamhetens förbättringsarbete.

Rapporteringsskyldighet

Samtlig personal får regelbundet information/utbildning om sin rapporteringsskyldighet gällande vårdskador (i de verksamheter där hälso- och sjukvård bedrivs) och missförhållanden. En sammanställning av inkomna avvikelser, rapporter enligt Lex Sarah/vårdskada, inkomna synpunkter/klagomål rapporteras årligen i kvalitetsberättelsen.

1.1.6 Förbättrande åtgärder i verksamheten

Utifrån omvärldsbevakning och resultat från egenkontroller, kvalitetsuppföljningar och olika undersökningar arbetar verksamheterna fortlöpande med förbättrande åtgärder i

verksamheten. Varje månad har samtliga verksamheter ett kvalitetsråd där det systematiska kvalitetsarbetet lyfts.

1.1.7 Förbättring av processer och rutiner

En del av egenkontrollen avser översyn och revidering av processer och rutiner. Fortlöpande förbättringsarbete pågår regelbundet under året, exempelvis lyfts uppmärksammade brister i processer och rutiner vid verksamheternas kvalitetsråd.

1.1.8 Personalens medverkan i kvalitetsarbetet

Personalen är skyldig att bidra till att en hög patientsäkerhet upprätthålls i de verksamheter där hälso- och sjukvård bedrivs och att medverka i verksamhetens kvalitetsarbete.

1.1.9 Dokumentation

Äldre- och omsorgsnämndens systematiska kvalitetsarbete ska dokumenteras. Kvalitetsråd sker fortlöpande i verksamheterna vilka protokollförs. Därutöver sker följande övergripande dokumentation:

Plan för verksamhetsstyrning

En övergripande plan för verksamhetsstyrning av Äldre- och omsorgsnämndens verksamheter finns framtagen, denna redovisas separat nedan.

Övergripande plan för egenkontroll

En övergripande plan för egenkontroll i Äldre- och omsorgsnämndens verksamheter finns framtagen, denna redovisas separat nedan. Utifrån denna ska respektive verksamhet skapa sin egen plan för regelbundna egenkontroller i verksamheten.

Verksamhetsplan

För att underlätta planering och uppföljning av kommunfullmäktiges och Äldre- och omsorgsnämndens mål använder Upplands-Bro kommun verktyget Stratsys. I verktyget planeras verksamheten, där budget, mål och indikatorer bryts ner i organisationen för att säkerställa sambanden.

Verksamhetsberättelse

I Stratsys redovisas målpuppfyllelsen tillsammans med genomförda aktiviteter, indikatorer och budgetens utfall.

Patientsäkerhetsberättelse

Enligt patientsäkerhetslagen (2010:659) (SOSFS 2011:9 7 kap. 2§) ska vårdgivaren senast den 1 mars varje år upprätta en patientsäkerhetsberättelse, som bl.a. ska innehålla;

- hur det organisatoriska ansvaret för patientsäkerhetsarbetet är fördelat inom verksamheten.
- hur patientsäkerheten genom egenkontroll har följts upp och utvärderats.
- hur samverkan har möjliggjorts för att förebygga att patienter drabbas av vårdskada.

Kvalitetsberättelse

Kvalitetsberättelsen beskriver verksamhetens egenkontroller och de förbättrande åtgärder som vidtagits i verksamheterna bl.a. utifrån genomförda riskanalyser. Kvalitetsberättelsen beskriver vidare arbetet med avvikelshantering och det förbättrande arbete utifrån inkomna synpunkter och klagomål. En kvalitetsberättelse begärs in årligen av både externa utförare och utförare i egen regi.

1.2 Uppföljning av nämndens verksamheter

På uppdrag av Äldre- och omsorgsnämnden och utifrån gällande lagar och förordningar genomför Avdelningen för kvalitet- och verksamhetsstöd regelbundna uppföljningar av samtliga av Äldre- och omsorgsnämndens verksamheter, både verksamheter som drivs i egen regi och verksamheter som drivs av privat utförare följs upp. Avtalsuppföljning genomförs hos utförare med uppdrag enligt LOU och LOV. En översyn av kommunens RAM-avtal och direktupphandlingar ska genomföras under 2019 och en strukturerad plan för uppföljning ska arbetas fram. Medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS) genomför uppföljningar utifrån patientsäkerhet enligt hälso- och sjukvårdslagen i kommunala verksamheter.

1.3 Intern kontroll

Enligt kommunallagen är samtliga nämnder ansvariga för att genomföra intern kontroll för att säkerställa att verksamheten drivs på ett tillfredställande sätt. Arbetet grundar sig på COSO-ramverkets verktyg och principer och syftar till att nå ständig förbättring i verksamheterna.

Den interna kontrollen syftar till måluppfyllelse inom följande områden:

- Effektivitet och produktivitet i verksamheten.
- Tillförlitlig (finansiell) rapportering.
- Efterlevnad av tillämpliga lagar och regler.

Kommunstyrelsen är ytterst ansvarig för den övergripande interna styrningen och kontrollen för hela kommunen. Kommunstyrelsen har gett direktiv om att ta fram fem prioriterade risker utifrån varje nämnd som ska redovisas i en internkontrollplan för 2019.

Den årliga internkontrollplanen arbetas fram genom att övergripande riskanalyser genomförs utifrån hela Äldre- och omsorgsnämndens verksamhetsområde. Internkontrollplanen kan ses som ett komplement till verksamheternas egenkontroller och resultat från egenkontrollerna kan användas vid framtagandet av interkontrollplanen. Arbeta ska initieras för att ta fram arbetssätt för att sammanfoga verksamheternas egenkontroller med Äldre- och omsorgsnämndens internkontrollplan.

1.4 Plan för verksamhetsstyrning 2019

Budget, mål och styrning					
Område	Innehåll	Ansvarig	Frekvens/ metod	Rapporteras i/ Dokument;	Rapporter till/beslutas
Mål och ramdialog	Förberedelse för budget kommande år. Befolknings- och behovsanalys Arbetsmarknadsanalys	Socialchef	1 gång/år (mars- maj)	Mål och ramdialog	Presenteras muntligt för kommunalråd.
Förslag till budget/ verksamhetsplan 2019	Efter anvisningar från KS Ansvarsområde, målstyrning, uppdrag, nyckeltal samt ekonomiska konsekvenser utifrån befolkningsprognos	Socialkontoret Avdelningschef Enhetschef	Enl. anvisning KS	Förslag färdigställs av Avd. Kvalv ¹ i december	Förslag till budget i nämnd i september KF Kommunfullmäktige
Nämndbudget	Efter anvisningar från KF	Socialchef Avd. chef Kvalv	1 gång/år	Nämndbudget	Nämnd december
Verksamhetsplan 2019	Budgetmål läggs in i målstyrningsverktyget Stratsys Beskriver mål, budget, indikatorer och aktiviteter	Avdelningschef Enhetschef	1 gång/år	Sammanställs av Avd. Kvalv senast 28 februari	Anmäls till nämnd i mars

¹ Avdelning för kvalitet och verksamhetsstöd

1.5 Övergripande plan för egenkontroll

Område	Kontrollmoment	Ansvarig	Frekvens/metod	Rapporteras i/ dokument	Rapporter till/beslutas
Målstyrningsverktyg Stratsys	Tertialuppföljning av budget, mål, indikatorer och aktiviteter	Avdelningschef (Enhetschef)	3 gånger/år tertialuppföljning	Socialkontorets chefsforum 1:a Internt på avdelning 2:a till nämnd (delårsbokslut)	
Resultatuppföljning med helårsprognos	Resultat och helårsprognos avseende ekonomi	Avdelningschef Controller	1 gång/månad	Resultatuppföljning med helårsprognos månatligen	Muntlig information till nämnd
Delårsbokslut 1 o 2 (delårsrapport)	Delårsbokslut med helårsprognos och tertialuppföljning av verksamhetsplan	Socialkontoret	Enl. anv. KS	Färdigställs av Avd. Kvalv sista april och sista augusti	Nämnd Maj, september
Fakturakontroll i ekonomisystem	<ul style="list-style-type: none"> Faktura är beslutsattesterad av behörig attestant Ekonomiskt bistånd sker till rätt betalningsmottagare Kontroll av samtliga handkassor 	Avd. chef Kvalv (Ekonomi)	Stickprov 2 gånger/år	Verksamhetsberättelse	Nämnd
Verksamhetsberättelse Stratsys (2018)	Redovisning av; <ul style="list-style-type: none"> Uppföljning av verksamhetsplan Uppföljning av ekonomi/nyckeltal Resultat av indikatorer och målstyrning 	Socialchef Avdelningschef Enhetschef	1 gång/år	Rapporteras i Stratsys senast februari 2019	Nämnd
Riktlinjer	Socialnämndens riktlinjer revideras	Avd. chef Kvalv	1 gång/år	Enligt turordning i kalendariet	Nämnd

<p>Kvalitetsberättelse</p> <p>Dokumentation</p> <p>SOSFS 2011:9, 7 kap</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Egenkontroller • Klagomål och synpunkter • Avvikelse -och förbättringsförslag • Anmälningsskyldigheter • Brukarundersökning • Öppna jämförelser • Samverkan • Tillsyner • Personalens delaktighet • Systematiskt arbetsmiljöarbete • Resultat från föregående års utvecklingsområden 	<p>Socialchef Avdelningschef Enhetschef</p>	<p>1 gång/år kvartal 1</p>	<p>Rapporteras i Stratsys senast februari</p> <p>Sammanställs av Avd. Kvalv i Stratsys</p>	<p>Anmäls till nämnd april 2019, ärendet till KF</p>
<p>Patient-säkerhetsberättelse</p> <p>Dokumentation,</p> <p>SOSFS 2011:9,</p> <p>Samt de uppgifter som utöver vad som framgår av 3 kap. 10§ patientsäkerhetslagen (PSL)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Hur det organisatoriska ansvaret är fördelat enligt 3 kap-10§ PSL • Patientsäkerhet och egenkontroll enligt 5 kap. 21 PSL • Samverkan för att förbygga vårdskador 4 kap. 6§ PSL • Hantering av risk för vårdskador 5 kap. PSL • Hur rapporter och händelser har hanterats kap 6. 4§ PSL • Inkomna klagomål och synpunkter • 5 kap.§3 PSL • Hur många händelser som utretts 3 kap. 3§PSL • Uppföljning av ekonomi och nyckeltal • Hur systematiskt patientsäkerhetsarbete har bedrivits och resultat av vad som uppnåtts 	<p>Verksamhetschef HSL</p>	<p>1 gång/år kvartal 1</p>	<p>Lämnas till Kvalv</p> <p>Ansvarig vårdgivare ska senast 1 mars ha upprättat sin resp. patientsäkerhetsberättelse.</p> <p>Privata utförare ska lämna in sina patientsäkerhetsberättelser till MAS senast angivet datum.</p> <p>Avd.chef Kvalv stämmer av med MAS</p>	<p>Ärende till nämnd</p>

Uppföljning och kontroll av dokumentation och handläggning

Det område som kontrollen avser	Moment	Ansvarig	Frekvens/metod	Rapporteras	Rapporter till/beslutas
Lex Sarah enligt SOSFS 2011:5, Klagomål och synpunktshantering	Egenkontroll: Kontroll av utredning och handläggningstider	Avd. chef Kvalv	Kvartal 1	Kvalitetsberättelse	Nämnd
Loggkontroll	Kontroll att tjänsteman tittar enbart på den dokumentation man har rätt till i Procapita/Lifecare	Enhetschef Systemförvaltare	Regelbundna stickprov under året.	Kvalitetsberättelse	Nämnd
Ej verkställda beslut; SoL	Beslut äldre än tre månader som ej är verkställda	Avdelningschef Avd. chef Kvalv	4 ggr/år;	Avd. chef Kvalv sammanställer icke verkställda beslut, äldre än tre månader	IVO, nämnd Kommunrev
Uppföljning av avtalstrohet enligt kommunallagen	Att kommunen köper tjänster enligt avtal. Att uppföljning av avtal sker kontinuerligt. Detta gäller exempelvis <ul style="list-style-type: none"> • Växelvårds platser • Korttidsplatser • Vård-och omsorgsboende • Hemtjänst LOV 	Avd. chef Kvalv. Enhetschef		Kvalitetsberättelse	Nämnd

Kvalitet- och verksamhetsuppföljning					
Det område uppföljningen avser	Kontrollmoment	Ansvarig	Frekvens/metod	Rapporteras i/ dokument	Rapporter till/beslutas
Dokumentation enligt lagstiftning och föreskrift SOSFS 2014:5 Biståndsenheten	Egenkontroll; <ul style="list-style-type: none"> • Dokumentation • Ansökan/anmälan/begäran • Ställningstagande • Utredning • Arbetsplan/vårdplan • Beslut/avslag • Beställning • Journalanteckningar 	Enhetschef	1 gång/år, kvartal 4 Minst 30 ärenden granskas, ett slumpmässigt urval av ärenden	Kvalitetsberättelse handlingsplan på förbättrande åtgärder	Nämnd
Dokumentation enligt lagstiftning och förskrift SOSFS 2014:5 Utföraravdelning	Egenkontroll; <ul style="list-style-type: none"> • Dokumentation • Genomförandeplan • Riskbedömning - brukare • Social journal 	Enhetschef	1 gång/år, kvartal 4 Minst 5 % av aktuella akter granskas/enhet av ett slumpmässigt urval av brukare	Kvalitetsråd Kvalitetsberättelse	Nämnd
Verksamhetsspecifika egenkontroller	Systematiskt följa upp, analysera och utvärdera den egna verksamheten, bl.a. <ul style="list-style-type: none"> • Livsmedel • Hygien • Arbetsmiljö • Förflyttning • Brandskydd 	Enhetschef	Minst 1 gång/år eller beroende på inriktningen	Kvalitetsberättelse	Nämnd
Statistikuppföljning	Statistik och volymmått <ul style="list-style-type: none"> • Ekonomiskt bistånd • Barn- och ungdomsenhet • Missbruk • Insatser SoL • Insatser LSS • Insatser HSL 	Avd. chef Kvalv (Systemförvaltare)	Varje kvartal	I rapport med analys	Nämnd

<p>Kvalitetsuppföljning avseende HSL, PSL samt SOSFS 2011:9</p>	<p>Granskning av hälso- och sjukvården utifrån</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mall "Kvalitetsuppföljning hälso- och sjukvård" • Sammanställer och analyserar avvikelser inom kommunal hälso- och sjukvård • Genomför journalgranskning 	<p>Avd. chef Kvalv (MAS)</p>	<p>1 gång/år</p>	<p>Verksamhetschef HSL Enhetschef</p>	<p>Nämnd</p>
<p>Kvalitetsuppföljning enligt SOSFS 2011:9</p>	<p>Uppföljning av:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Personalens medverkan i kvalitetsarbetet • Vision, mål och uppdrag (utifrån lagar och föreskrifter) • Verksamhetsbeskrivning • Värdegrund • Systematiskt förbättringsarbete • Personal, kompetens och bemanning • Samverkan • Egenkontroller • Uppföljning, utvärdering, utveckling • Dokumentationsgranskning 	<p>Avd. chef Kvalv</p>	<p>1 gång/år</p>	<p>Avdelningschef Enhetschef</p>	<p>Nämnd</p>

Lena Bergström

Datum

2018-12-21

Vår beteckning

SN 18/0090

Er beteckning

Socialkontoret

Socialnämnden

lena.bergstrom@upplands-bro.se

Utredning om anhöriganställda

Förslag till beslut

Äldre- och omsorgsnämnden beslutar att anhöriganställningar inom hemtjänsten ska upphöra enligt förslag från socialkontoret.

Sammanfattning

Upplands-Bro kommun har idag anhöriganställda vilket innebär att hemtjänst som beviljats enligt socialtjänstlagen, SoL, utförs av en anhörig. Det finns både fördelar och nackdelar med att ha anhöriganställda. Fördelen är för brukaren som får sin omsorg av en person som brukaren känner väl. Nackdelen är dels att det blir svårt att följa upp hur arbetet utförs både för företaget och för socialkontoret, och dels att den anhöriganställde får en sämre anställningsform än andra anställda.

För att upphörandet av anhöriganställda ska följas behöver förfrågningsunderlaget för LOV inom hemtjänst samt ledsagar- och avlösarservice revideras tillsammans med andra förändringar i underlaget under våren 2019. Det ska inte tillsättas några nya anhöriganställda och att de anhöriganställda som redan finns ska upphöra efter en tid som kommer att bestämmas i förfrågningsunderlaget för LOV.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 2018-12-21
- Utredning om anhöriganställning

Barnperspektiv

Ur ett barnperspektiv är det viktigt att det finns tydlighet i rollerna runt barnet.

Helena Åhman

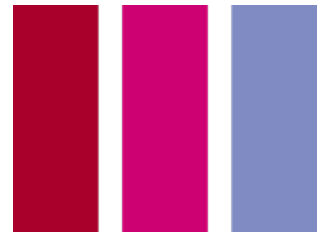
Socialchef

Elisabeth Rågård

Avdelningschef

Beslut sänds till

- Diariet
- Avdelningschef utföraravdelningen
- Verksamhetschefer inom LOV hemtjänst samt ledsagar- och avlösarservice

Utredning om anhöriganställda

Diarienummer:

2019-

Lena.bergstrom@upplands-bro.se

Innehåll

1	Inledning	2
2	Anhörganställda	2
3	Konsekvenser av anhörganställning.....	3
4	Förslag till förändring	3

1 Inledning

Under senare tid har många kommuner tagit bort anställning av anhöriga inom vård och omsorg. Det har varit en medial diskussion om anhörganställda.

Diskussionen har dels bestått av att det är svårt för kommunerna att ha insyn i om brukaren får den vård och omsorg som den behöver. En annan aspekt är att den som vårdar i sitt eget hem eller i en närståendes hem gör detta i stället för att ha en anställning enligt de avtal som finns på arbetsmarknaden.

Inom de kommuner som finns i Upplands-Bro kommuns närområden har Ekerö kommun kvar möjlighet till anhörganställning. Sollentuna, Upplands Väsby, Sundbyberg, Solna och Järfälla kommuner har inte kvar möjligheten att anställa anhöriga för de företag som har hand om hemtjänst, avlösarservice och ledsagning. De kommuner som har avskaffat anhörganställda har gett hemtjänstföretagen en tidsfrist för att ha möjlighet att ställa om sin verksamhet.

2 Anhörganställda

Anhörganställda finns i Upplands Bro kommun inom hemtjänst med beslut från socialtjänstlagen, SoL, och inom avlösarservice och ledsagare med beslut från Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS.

I Upplands-Bro kommun finns cirka 20 anhörganställda.

Anhörganställning innebär att en nära släkting anställs för att sköta de uppdrag som finns inom hemtjänsten, avlösarservice och ledsagare för en närstående brukare. Inom hemtjänsten är det vanligaste att den anhörganställda är maka till brukaren som har hjälp av hemtjänsten. Den anhörganställda arbetar i sitt eget hem med att ge omvårdnad till sin anhörige. Det kan också vara vuxna barn som anställs som anhörganställda. Denna typ av anställning används framför allt då brukaren talar ett annat språk än svenska.

Den anhörganställda är anställd för att ha ett uppdrag för sin anhörige. Det innebär att när den anhörige inte längre har behov av hemtjänst, avlösarservice eller ledsagning upphör anställningen för den anhörganställda.

Det vanliga är att den anhörganställda inte har relevant utbildning. Den utbildning som personalen i hemtjänst, avlösning och ledsagning ska ha är minst undersköterskeutbildning.

3 Konsekvenser av anhörganställning

Konsekvenser av anhörganställning finns på flera plan. Dels finns ett organisationsperspektiv och dels finns det ett individperspektiv.

Fördelarna med anhörganställningar är att brukaren kan få hjälp under hela dygnet och inte bara när personalen kommer för att ge brukaren den hjälp som finns i en fastställd genomförandeplan. Brukaren har en vårdare som pratar brukarens språk. Det är också en fördel att brukare och anhörgivårdaren känner varandra.

Nackdelarna på ett organisatoriskt plan är att det är svårt att följa hur många timmar som den anhörganställda arbetar. Ersättningen utgår från det beslut som är taget av biståndshandläggare på biståndsenheten. Tidsrapporteringen sker oftast i efterhand för den anhörganställda. Detta innebär att det blir svårt att veta hur mycket tid som den anhörganställda arbetar. Det kan vara så att den anhörganställda arbetar fler eller färre timmar än vad den anhörganställda får betalt för. Det är svårt för hemtjänstföretaget och kommunen att följa upp så att brukaren får den hjälp som det är beslutat om.

Nackdelarna för den anhörganställda är att det är svårt att veta när den anställda arbetar och när den anställda inte arbetar. När uppdraget för den anhörgive avslutas blir den anhörganställda arbetslös. Det vanliga är att den anhörganställda inte har undersköterskeutbildning och det är svårt för den anhörganställda att få ett annat arbete utan utbildning trots att den anhörganställda har erfarenhet av omvårdnadsarbete. Den anhörganställda kan ha svårt att komma ut i samhället på andra aktiviteter då det vilar ett tungt ansvar för brukaren. Det kan bli en inlåsnings effekt för den anhörganställda som inte får möjlighet att engagera sig i närsamhället.

Nackdelarna för brukaren är att det kan vara svårt att kräva vilken typ av vård och på vilket sätt brukaren vill ha sin vård utförd. Det finns också en risk att brukaren inte blir behandlad på ett gott sätt dels för att det finns ett beroendeförhållande och dels för att det finns risk för att vården inte utförs på ett korrekt sätt då den anhörganställda inte har undersköterskeutbildning.

4 Förslag till förändring

Socialkontoret föreslår att anhörganställda inte ska förekomma på grund av anledningar som skrivs ovan. Det förfrågningsunderlag som finns för lagen om valfrihet, LOV inom hemtjänst samt ledsagar- och avlösarservice behöver justeras enligt detta förslag under våren 2019. Förslaget är att utförarna inom LOV hemtjänst samt ledsagar- och avlösarservice får behålla de anhörganställda som de har men de får inte anställa nya. Det behöver också det finnas ett slutdatum då anhörganställningar ska upphöra.

Sanna Ajaxén

Datum

2019-01-04

Vår beteckning

SN 19/0008

Er beteckning

Upplands-Bro kommun

Äldre- och omsorgsnämnden

Sanna.Ajaxen@upplands-bro.se

Val av kontaktpolitiker för mandatperioden 2018–2022 samt uppdragsbeskrivning

Förslag till beslut

1. Uppdrag kontaktpolitiker inrättas.
2. Riktlinjer för kontaktpolitiker inom äldre- och omsorgsnämndens verksamhetsområde antas.
3. Till kontaktpolitiker i samrådsorgan utses följande personer:

Gårdsråd vid dagcentralen, Kungsängen

2 representanter

Gårdsråd vid dagcentralen, Bro

2 representanter

Kontaktpolitiker vid Norrgården/ Allégården

2 representanter

Kontaktpolitiker vid Kungsgården

2 representanter

Kontaktpolitiker vid Hagtorp

2 representanter

Sammanfattning

Målsättningen och syftet med att utse kontaktpolitiker är att få bättre kunskap om och inblick i Äldre- och omsorgsnämndens verksamhetsområden. Som kontaktpolitiker har du även möjlighet att se kopplingen mellan Äldre- och omsorgsnämndens beslut och resultat/ konsekvenser ute i verksamheten. Kontaktpolitikern blir även en av flera kontaktvägar mellan nämnden och brukare/anhöriga.

Uppdraget föreslås innebära att man ska besöka den verksamhet man är utsedd för att kontakta/ besöka och där samtala med brukare/anhöriga. Uppdraget innebär att man informerar om Äldre- och omsorgsnämndens arbete samtidigt som man samlar information från de man besöker. En gång om år ska även kontaktpolitiker för vård- och omsorgsboenden äta en måltid på verksamheten samt utvärdera och återrapportera i ett formulär sin bedömning av maten till socialkontoret.

Samtalen under uppdraget ska avse verksamheten och inte personalfrågor. Som kontaktpolitiker företräder man Äldre- och omsorgsnämnden, inte sitt parti,

och besöken i verksamheterna ska vara planerade med respektive enhetschef eller dennes företrädare.

Varje besök ska rapporteras till nämnden såväl muntligt eller skriftligt till nämndens närmaste sammanträde efter besöket och ersätts med timarvode till högst 8 timmar per ledamot och år.

Beslutsunderlag

- Socialkontorets tjänsteskrivelse den 4 januari 2019.

Äldre- och omsorgsnämnden

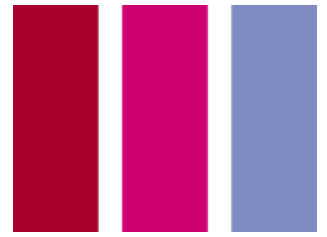
Helena Åhman
Socialchef

Bilagor

1. Riktlinjer för kontaktpolitiker inom äldre- och omsorgsnämndens verksamhetsområde.
2. Formulär för kontaktpolitiker vid måltidsbesök.

Beslut sänds till

- De valda

Riktlinjer för kontaktpolitiker inom Äldre- och omsorgsnämndens verksamhetsområde

Äldre- och omsorgsnämnden den 2019-01-28

sanna.ajaxen@upplands-bro.se

Innehåll

1	Inledning	3
2	Uppdrag kontaktpolitiker inom Äldre- och omsorgsnämndens verksamhetsområde	3
3	Uppdragsbeskrivning	3
3.1	Måltider	4
3.2	Uppdraget innebär sammanfattningsvis	4
4	Spontana besök	5
5	Rapportering	5
6	Ersättning	5

1 Inledning

Ett viktigt inslag i Äldre- och omsorgsnämndens sammanfattande bedömning över utvecklingen i kommunen, är politikernas besök i verksamheterna. Uppdraget som kontaktpolitiker ska även ses som en del av Äldre- och omsorgsnämndens kontroll av kvalitet i verksamheterna.

2 Uppdrag kontaktpolitiker inom Äldre- och omsorgsnämndens verksamhetsområde

Uppdragen kontaktpolitiker inom Äldre- och omsorgsnämndens verksamhetsområde innebär årliga besök samt kontakter med den verksamhet som Äldre- och omsorgsnämnden har utsett och där samtala med brukare/anhöriga. Ledamöter och ersättare representerar nämnden och dess beslut under besöket/kontakten oavsett partitillhörighet eller uppfattning i enskild fråga.

3 Uppdragsbeskrivning

Planering av när besök ska genomföras bör göras upp med respektive enhetschef (eller dennes företrädare) på den verksamhet som besöks. Ledamöterna och ersättarna ska under sina besök/kontakter med verksamheten informera om Äldre- och omsorgsnämndens arbete men även samla in information från den verksamhet som besöks. Besöken bör företrädesvis göras gemensamt av utsedda kontaktpolitiker.

Syftet med besöken är att ledamöterna och ersättarna ska få en ökad kunskap om, samt inblick i, nämndens verksamhetsområden. Denna kunskap och inblick kan komplettera skriftliga underlag och underlätta vid beslut i nämnden. Kontaktpolitikern ska även tydliggöra

politikerrollen för målgrupp/ verksamhet samt vara en kontaktväg mellan politiker och brukare/anhöriga i ledet för en förbättrad dialog.

När nämndens ledamöter och ersättare uppträder som kontaktpolitiker är det viktigt att de följer ett gemensamt förhållningssätt gentemot målgrupp/verksamheter. Som kontaktpolitiker företräder man Äldre- och omsorgsnämnden och inte sitt parti. Kontaktytan mellan kontaktpolitikern och verksamheten är inte en politisk arena och ska inte användas för att driva politiska intressefrågor.

Samtalen med personalen ska avse verksamheten och inte problemställningar i den löpande verksamheten så som personalfrågor, lokalfrågor och resursfrågor. En enskild kontaktpolitiker ska inte delta i den löpande verksamheten och kan inte fatta beslut som rör verksamheten.

3.1 Måltider

En gång varje år ska de utsedda kontaktpolitiker för vård- och omsorgsboenden äta en måltid på den verksamhet som de ansvarar över. Efter måltidsbesöket ska kontaktpolitikern fylla i ett formulär som lämnas till socialkontoret. Socialkontoret sammanställer formulären och lämnar en rapport till äldre- och omsorgsnämnden varje år. Formuläret innehåller frågor och har plats för kommentarer. Det är viktigt att varje kontaktpolitiker skriver kommentarer för en mer korrekt sammanställning samt att det ger en tydligare bild av måltidssituationen på våra vård- och omsorgsboenden. Måltiden betalas av kontaktpolitikern och ska anmälas till enhetschef (eller dennes företrädare) till det vård- och omsorgsboende som besöks av kontaktpolitiker senast 2 veckor i förväg.

3.2 Uppdraget innebär sammanfattningsvis:

- Besök av verksamheten, till exempel i form av studiebesök.
- Samtala med brukare/anhöriga i den mån de själva önskar kontakt och dialog.

- Ta del av verksamheternas nedbrutna mål samt dokument som verksamhetsberättelse och verksamhetsplan.
- En gång om år äta en måltid på vård- och omsorgsboendet samt utvärdera måltidsbesöket.
- Återrapportera till Äldre- och omsorgsnämnden om kontakter och eventuella frågor som tagits upp under besöken.

4 Spontana besök

Spontana besök av kontaktpolitiker bör ej förekomma. Respektive enhetschef ska alltid informeras i förväg om besök som en enskild ledamot eller ersättare ska genomföra. Kontaktpolitikern måste även senast 2 veckor innan anmäla sitt måltidsbesök.

5 Rapportering

Efter varje besök/kontakt med verksamheten ska en rapport lämnas in till det närmaste nämndsammanträde efter besöket/kontakten. Denna rapportering kan ske såväl muntligt som skriftligt samt kan lämnas in av en eller flera kontaktpolitiker. En rapport kan till exempel ta upp en kort beskrivning av den besökta verksamheten, allmänna intryck vid besöket och eventuella särskilda frågor som tagits upp i kontakten.

6 Ersättning

Ersättning utgår med högst 8 timmar/år och ledamot.

Datum
2019-01-14

Formulär för kontaktpolitiker vid måltidsbesök

Särskilt boende:

Avdelning:

Namn på kontaktpolitiker vid måltidsbesök:

Gällande trivsel i matsalen:

Stolar och bord är hela och rena	
Salt- och pepparströare är hela rena och påfyllda	
Finns det t ex blommor, dukar, tavlor och gardiner som ökar trivseln i matsalen?	
Kommentar:	

Matsalen är funktionsduglig genom att...

Det är lätt att ta sig fram i matsalen med rullator/rullstol	
Belysningen är tillräcklig och fungerande	
Kommentar:	

Gällande maten:

Personalen lägger upp maten aptitligt	
Maten serveras varm	
Maten innehåller både proteiner, kolhydrater och vitaminer	
Maten är välsmakande	
Maten serveras i lagom stora portioner	
Kommentarer:	

Sanna Ajaxén

Datum
2019-01-23

Vår beteckning
ÄON 19/0022

Er beteckning

Upplands-Bro kommun

Äldre- och omsorgsnämnden

Sanna.Ajaxen@upplands-bro.se

Fastställande av antal ledamöter samt val av ledamöter till beredning

Förslag till beslut

1. Beredningen under mandatperioden ska bestå av 8 ledamöter och ersättare vid behov.
2. Till ytterligare deltagare i Äldre- och omsorgsnämndens beredning utses: XX, XX

Sammanfattning

Vid nämndens första sammanträde, den 2 januari 2019, beslutades det att en beredning skulle inrättas. Val av ledamöter gjordes under sammanträdet, men då alla partier inte fanns närvarande och representerade kompletteras beslutet.

Socialkontoret

Helena Åman

Socialchef

Bilagor

1. Äldre- och omsorgsnämndens beslut §2

Beslut sänds till

- De valda
- Löneavdelningen
- Förtroendemannaregistret

§ 2 Inrättande av beredning, fastställande av antal ledamöter samt val av ledamöter

Beslut

1. Beredning inrättas.
2. Beredningen under mandatperioden ska bestå av 7 ledamöter och ersättare vid behov.
3. Äldre- och omsorgsnämndens beredning ska under mandatperioden bestå av arbetsutskottet samt en ledamot vardera från övriga partier som är invalda i äldre- och omsorgsnämnden.
4. Till ytterligare deltagare i Äldre- och omsorgsnämndens beredning utses: *Berit Brofalk, Kristina Henriksson, Bordlagt (SD)*.

Sammanfattning

Äldre- och omsorgsnämnden inrättar beredning för att underlätta hanteringen av ärenden som ska beslutas i nämnd. Arbetsutskottet ska bestå av det antal ledamöter och ersättare som Äldre- och omsorgsnämnden beslutar. Inom ett utskott väljer nämnden bland utskottets ledamöter en ordförande, en vice ordförande och en andre vice ordförande.

Förslag till beslut

1. Beredning inrättas.
2. Beredningen under mandatperioden ska bestå av X ledamöter och X ersättare.
3. Äldre- och omsorgsnämndens beredning ska under mandatperioden bestå av arbetsutskottet samt en ledamot vardera från övriga partier som är invalda i socialnämnden.
4. Till ytterligare deltagare i Äldre- och omsorgsnämndens beredning utses: XX

Förslag till beslut på sammanträdet

Tina Teljstedt (KD) föreslår:

1. Beredning inrättas.
2. Beredningen under mandatperioden ska bestå av 7 ledamöter och ersättare vid behov.
3. Äldre- och omsorgsnämndens beredning ska under mandatperioden bestå av arbetsutskottet samt en ledamot vardera från övriga partier som är invalda i äldre- och omsorgsnämnden.
4. Till ytterligare deltagare i Äldre- och omsorgsnämndens beredning utses: *Berit Brofalk, Kristina Henriksson, Bordlagt (SD)*.

Beslutsgång

Ordförande finner att det finns ett förslag till beslut, hon frågar nämnden om de kan godkänna denna propositionsordning. Nämnden beslutar enligt *Tina Teljstedts (KD)* förslag till beslut.

Beslutet skickas till:

- De valda
- Löneavdelningen
- Förtroendemannaregistret